



T.C.  
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
MÜZİKOLJİ ANABİLİM DALI

TÜRK SANAT MÜZİĞİ  
ŞARKI TÜRÜ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan  
Yusuf ARSLAN

Niğde  
Mayıs, 2018

**T.C.**  
**NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**MÜZİKOLJİ ANABİLİM DALI**

**TÜRK SANAT MÜZİĞİ**  
**ŞARKI TÜRÜ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan**  
**Yusuf ARSLAN**

Danışman : Doç. Dr. Timur VURAL  
Üye : Doç. Dr. Ferit BULUT  
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Serenat İSTANBULLU

**Niğde**  
**Mayıs, 2018**

## YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Dönem Yüksek Lisans Tezi "Türk Sanat Müziği Şarkı Türü Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma" başlıklı bu çalışmamın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

  
Yusuf ARSLAN



## ONAY SAYFASI

**Doç. Dr. Timur VURAL** danışmanlığında **Yusuf ARSLAN** tarafından hazırlanan "TÜRK SANAT MÜZİĞİ ŞARKI TÜRÜ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzikoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarih: 15/05/2018

### JÜRİ :

Danışman :

Doç. Dr. Timur VURAL

Üye :

Doç. Dr. Ferit BULUT

Üye :

Dr. Öğr. Üyesi Serenat İSTANBULLU

### ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... Tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Dr. Öğr. Üyesi Hünkar GÜLER  
Enstitü Müdürü

## ÖNSÖZ

Bu çalışmada, XX. yüzyılın başlarından itibaren şarkı türünde en fazla eser üreten beş bestecinin eserleri incelendi. Şarkıları incelenen besteciler, farklı makam ve usullerde şarkı bestesi yaparak bu türün gelişimine büyük katkı sağlamışlardır. “Türk Sanat Müziği Şarkı Türü Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma” başlıklı bu araştırmada Türk müziğine hizmet veren bestekârların ait oldukları döneme ilişkin bilgiler verileceği gibi, bu araştırma Türk sanat müziğinin kültürel ve müzikal yapısı, dönemin müzik anlayışı, bestekâr yeterlilikleri, Türk sanat müziğinin tarihi gelişimi ile ilgili bilgiler edinmemize katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada XX. yüzyıl bestecilerinden Münir Nurettin Selçuk, Refik Fersan, Sadettin Kaynak, Selahattin Pınar ve Şerif İçli'ye ait toplam 10 şarkı analiz edilmiştir. Bu bestecilerin tüm eserleri makam sıklıklarına göre ayrı ayrı sıralanmış ve en yüksek sıklıkta olan iki makama ait birer eserleri üzerinde analizler gerçekleştirilmiştir. Çalışma esnasında Markov yönteminden faydalanılmıştır. Geleneksel Türk müziği makamlarının kullanım biçimlerinin sıklık oranları incelenerek belirli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu çalışmalar, hali hazırdaki sanatçılara ışık tutacağı gibi ileride yetişecek bestekârlara da yol gösterecektir.

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde daima yanımda olan, değerli fikirlerini ve yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Timur VURAL'a, çalışmama önerileri ve fikirleriyle yön veren Prof. Dr. Feyzan VURAL'a nota yazımı konusunda kıymetli bilgilerini esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Ferit BULUT'a sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca değerli dostlarım Zafer TELLİ'ye, Mehmet Sadık DOĞAN'a, Mesut YOKUŞ'a, hiç sıkılmadan çalışmalarına yardım eden ve hep yanımda olan sevgili eşim Songül ARSLAN'a teşekkür ederim.

Saygılarımla  
Yusuf ARSLAN

**ÖZET**  
**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**TÜRK SANAT MÜZİĞİ ŞARKI TÜRÜ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR**  
**ARAŞTIRMA**

**ARSLAN, Yusuf**

**Müzikoloji Anabilim Dalı**

**Tez Danışmanı: Doç. Dr. Timur VURAL**

**Mayıs 2018, 143 sayfa**

XX. yüzyılın Türk musikisi açısından sosyo-ekonomik değişimler gibi olumsuz etkiler olmasına rağmen, değişim ve gelişim bakımından olumlu etkileri de olmuştur. Dönemin bestekârları tarafından günümüze kadar gelen birçok eser üretilmiş ve bu eserler halk tarafından çok sevilerek günümüze kadar taşınmıştır. Yapılan araştırma kapsamında, XX. yüzyılın başlarından itibaren şarkı türüne imzasını atan ve bu türde en çok eser üreten bestecilerden Münir Nurettin Selçuk, Refik Fersan, Sadettin Kaynak, Selahattin Pınar ve Şerif İçli'den toplam 682 şarkı incelenmiştir. Bahsi geçen besteciler, değişik makam ve usullerde şarkı türünde beste yaparak şarkı türünün gelişimine büyük katkılar sağlamışlardır. Bestecilerin tüm eserleri makam sıklıklarına göre ayrı ayrı sıralanmış ve en yüksek kullanım sıklığına göre iki makamdaki ikişer eser üzerinde analizler yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmada, XX. yüzyıl dâhilinde geleneksel Türk sanat müziğinin önemli çağdaş bestecilerinden beş bestekâr karşılaştırılarak Türk müziği makamlarının kullanılış biçimlerinin sıklık oranları incelenerek belli sonuçlara ulaşılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Türk Müziği, XX. Yüzyıl Bestekârları, Şarkı Türü, Makam, Analiz.

**ABSTRACT**  
**MASTER THESIS**

**A COMPARATIVE RESEARCH ON THE TYPE OF CLASSICAL TURKISH  
MUSIC**

**ARSLAN, Yusuf**

**Department Of Musicology**

**Supervisor: Associate Professor Timur VURAL**

**May 2018, 143 pages**

Despite the adverse effects of socio-economic changes on Turkish music in the 20th century, it has been positively influenced by change and development. Many works have been made by the composers of this period and these works have been carried up to these days and loved by the people. In the research, a total of 682 songs have been examined from the composers who signed the song form from the beginning of the 20th century and produced works in this form, Münir Nurettin Selçuk, Refik Fersan, Sadettin Kaynak, Selahattin Pinar and Şerif İçli. The composers mentioned have made great contributions to the development of the song by composing in song form in various positions and procedures. All works of these composers have been separately sorted according to the frequency of authority and analyzed on two works in two positions according to their high usage frequency. In this study, within the 20th century, by researching five important contemporary Traditional Turkish Art Music composers and the frequency and frequency of their usage and forms have been examined and reached certain results.

**Key words:** Turkish Music, 20th Century Composers, Song Form, Maqam, Analysis

## İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET .....	iii
ABSTRACT.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ .....	xii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiii
RESİMLER LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvi
<b>BÖLÜM 1. GİRİŞ</b> .....	1
1.1. FORM.....	3
1.1.1. Müzikal Form.....	3
1.1.1.1. Şarkı Türü .....	4
1.2. HİCAZ VE HÜZZAM MAKAMLARI.....	7
1.2.1. Hicaz Makamı .....	7
1.2.2. Hüzzam Makamı .....	8
1.3. XX. YÜZYIL BESTEKÂRLARI.....	10
1.3.1. Münir Nurettin Selçuk Biyografisi (1900-1981).....	10
1.3.1.1. Münir Nurettin Selçuk'un Besteciliği.....	11
1.3.2. Refik Fersan'ın Biyografisi (1893-1965).....	15
1.3.2.1. Refik Fersan'ın Besteciliği .....	17
1.3.3. Sadettin Kaynak'ın Biyografisi (1895-1961).....	20
1.3.3.1.Sadettin Kaynak'ın Besteciliği.....	22
1.3.4.Selahattin Pınar'ın Biyografisi (1902-1960).....	37
1.3.4.1.Selahattin Pınar'ın Besteciliği .....	38
1.3.5. Şerif İçli'nin Biyografisi (1899-1956) .....	42



1.3.5.1. Şerif İçli'nin besteciliği .....	43
1.4. PROBLEM DURUMU .....	46
1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI .....	46
1.6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	46
1.7. SINIRLILIKLAR.....	47
1.8. VARSAYIMLAR .....	47
1.9. TANIMLAR .....	47
<b>BÖLÜM 2. İLGİLİ ALAN YAZINI .....</b>	<b>49</b>
2.1. İLGİLİ LİTERATÜR .....	49
<b>BÖLÜM 3. YÖNTEM .....</b>	<b>54</b>
3.1. ARAŞTIRMADA KULLANILAN YÖNTEM .....	54
3.2. ARAŞTIRMANIN MODELİ .....	54
3.3. ARAŞTIRMAYA AİT EVREN VE ÖRNEKLEM.....	54
3.4. VERİ TOPLAMAYA DAİR YÖNTEMLER.....	55
3.4.1. Verilerin Toplanması .....	55
3.4.2. Verilerin Çözümlemesi ve İşlenmesi .....	55
3.4.2.1. Seçilen Eserlerin Makam Sıklıklarının Tespit Edilmesi.....	55
3.4.2.2. Ses Alanları.....	55
3.4.2.3. Perdelerin Kullanım Sıklığı ve Süre Değerleri.....	56
3.4.2.3.1. Markov Modeli .....	56
3.4.2.4. Seçilen Eserlerin Makam Çeşnilerin Tespit edilmesi.....	57
3.4.2.5. Biçim Analizi.....	57
3.4.2.6. Biçimsel-Makamsal Seyir İlişkisinin Belirlenmesi .....	57
<b>BÖLÜM 4. BULGULAR VE YORUMLAR .....</b>	<b>58</b>
4.1. MAKAM KULLANIM SIKLIKLARI.....	58
4.2. SES ALANLARI .....	61

4.2.1. “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Adlı Eserin Ses Alanları	61
4.2.2. “Cihanda Biricik Sevdığım Sensin” Adlı Eserin Ses Aralıkları .....	62
4.2.3. “ Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Adlı Eserin Ses Alanları.....	62
4.2.4. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Adlı Eserin Ses Alanları ..	63
4.2.5. “Derdimi Ummana Döktüm” Adlı Eserin Ses Alanları .....	63
4.2.6. “Felah Bulmadı” Adlı Eserin Ses Alanları.....	63
4.2.7. “Gecenin Matemini Aşkımın Örtüp Sarayım” Adlı Eserin Ses Alanları .....	64
4.2.8. “Gönlüm Seher Yeli Gibi” İsimli Hüzam Eserin Ses Alanları .....	64
4.2.9. “Sen Karşıma Her Özlediğim” Adlı Eserin Ses Alanları.....	64
4.2.10. “Yine İçimde Bir Sızı Var” Adlı Eserin Ses Alanları .....	65
4.3. ŞARKILARINDA PERDELERİN SÜRE DEĞERLERİ VE PERDE KULLANIM SIKLIĞI ORANLARI .....	67
4.3.1. “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları .....	67
4.3.2. “Cihanda Biricik Sevdığım Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları .....	70
4.3.3. “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları .....	73
4.3.4. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları .....	76
4.3.5. “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları .....	79
4.3.6. “Felah Bulmadı” Hüzam Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları .....	82
4.3.7. “Gecenin Matemini Aşkımın Örtüp Sarayım” Hüzam Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları .....	85
4.3.8. ‘Gönlüm Seher Yeli Gibi, Daldan Dala Essem Diyor’ Hüzam İsimli Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları .....	88

4.3.9. “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları .....	91
4.3.10. “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları .....	94
4.4. ŞARKILARIN MAKAMSAL ANALİZLERİ .....	97
4.4.1. “Anladım Sevmeyeceksin Beni, Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Makamsal Analizi .....	97
4.4.2. “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Makamsal Analizi .....	99
4.4.3. “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Makamsal Analizi .....	101
4.4.4. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin Makamsal Analizi .....	104
4.4.5. “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Makamsal Analizi... 108	
4.4.6. “Felah Bulmadı” Hüzam Makamlı Eserin Makamsal Analizi .....	110
4.4.7. “Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım” Hüzam Makamlı Eserin Makamsal Analizi .....	112
4.4.8. “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüzam Makamlı Eserin Makamsal Analizi... 115	
4.4.9. “ Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam Makamlı Eserin Makamsal Analizi .....	117
4.4.10. “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam Makamlı Eserin Makamsal Analizi .....	119
4.5. HİCAZ VE HÜZZAM MAKAMINDA ŞARKI TÜRÜNDEKİ ESERLERİN BİÇİMSEL ANALİZİ.....	120
4.5.1. “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Biçimsel Analizi.....	120
4.5.2. “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Biçimsel Analizi .....	121

4.5.3. “ Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” İsimli Hicaz Eserin Biçimsel Analizi .....	121
4.5.4. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin Biçimsel Analizi.....	122
4.5.5. “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Biçimsel Analizi .....	123
4.5.6. “Felah Bulmadı” Hüzam Makamlı Eserin Biçimsel Analizi.....	123
4.5.7. “Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım” Hüzam Makamlı Eserin Biçimsel Analizi.....	124
4.5.8. “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüzam Makamlı Eserin Biçimsel Analizi .....	124
4.5.9. “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam Makamlı Eserin Biçimsel Analizi .....	125
4.5.10. “Yine İçimde Bir Sızı Var” Hüzam Makamlı Eserin Biçimsel Analizi .....	125
4.6. ESERLERE AİT BİÇİM BÖLÜMLERİ İLE MAKAM SEYİRLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ .....	126
4.6.1. Hicaz Esrelerin Biçim ve Makam Seyirleri Arasındaki İlişkiler .....	126
4.6.2. Hüzam Esrelerin Biçim ve Makam Seyirleri Arasındaki İlişkiler .....	130
<b>BÖLÜM 5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....</b>	<b>135</b>
5.1. SONUÇLAR.....	135
5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	135
5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	135
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar .....	136
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar .....	136
5.1.5. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	138
5.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	138
5.2. ÖNERİLER.....	139
<b>KAYNAKÇA.....</b>	<b>140</b>
<b>ÖZGEÇMİŞ.....</b>	<b>143</b>

## TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Münir Nurettin Selçuk'un Şarkı Listesi.....	13
Tablo 2. Refik Fersan'ın Şarkı Listesi .....	18
Tablo 3. Sadettin Kaynak'ın Şarkı Listesi .....	23
Tablo 4. Selahattin Pınar'ın Şarkı Listesi .....	39
Tablo 5. Şerif İçli'nin Şarkı Listesi.....	44
Tablo 6. Bestecilerin Tüm Eserlerinin Makam Sıklıkları.....	59
Tablo 7. Bestecilerin Şarkı Türündeki Eserlere Ait Makam Sıklığını Gösteren Tablo .....	61
Tablo 8. Hicaz Eserlerinin Ses Alanları.....	65
Tablo 9. Hüzzam Eserlerinin Ses Alanları.....	66
Tablo 10. “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları .....	67
Tablo 11. “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	68
Tablo 12. “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerindeki İsimli Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları.....	70
Tablo 13. “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	71
Tablo 14. “Enginde Yavaş Yavaş Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerindeki İsimli Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları .....	73
Tablo 15. “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	74
Tablo 16. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin perde süre değerleri ve yüzdellik Oranları .....	76
Tablo 17. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	77
Tablo 18. “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları.....	79

Tablo 19. “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları .....	80
Tablo 20. Felah Bulmadı Hüzzam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları .....	82
Tablo 21. “Felah Bulmadı” Hüzzam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları .....	83
Tablo 22. “Gecenin Matemini Aşkıma Örtüp Sarayım” Hüzzam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları .....	85
Tablo 23. “Gecenin Matemini Aşkıma Örtüp Sarayım” Hüzzam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	86
Tablo 24. “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüzzam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Perde Yüzdellik Süre Değerleri.....	88
Tablo 25. “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüzzam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Oranları .....	89
Tablo 26. “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzzam makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları.....	91
Tablo 27 “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzzam Makamlı Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları .....	92
Tablo 28. “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzzam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları .....	94
Tablo 29. “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzzam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	95

## ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yerinde Hicaz Makamı Dizisi .....	7
Şekil 2. Yerinde Hüzam Makamı Dizisi 1 .....	8
Şekil 3. Yerinde Hüzam Makamı Dizisi 2 .....	9
Şekil 4. Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek İsimli Hicaz Eserde Kullanılan Perdeler .....	62
Şekil 5. “Cihanda Biricik Sevdığım Sensin” İsimli Hicaz Eserde Kullanılan Perdeler .....	62
Şekil 6. Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu İsimli Hicaz Eserde Kullanılan Perdeler .....	63
Şekil 7. Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul İsimli Hicaz Eserde Kullanılan Perdeler .....	63
Şekil 8. Derdimi Ummana Döktüm İsimli Hicaz Eserde Kullanılan Perdeler .....	63
Şekil 9. Felah Bulmadı İsimli Hüzam Eserde Kullanılan Perdeler .....	64
Şekil 10. Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım İsimli Hüzam Eserde Kullanılan Perdeler .....	64
Şekil 11. Gönlüm Seher Yeli Gibi, Daldan Dala Essem Diyor İsimli Hüzam Eserde Kullanılan Perdeler .....	64
Şekil 12. “Sen Karşıma Her Özlediğim” İsimli Hüzam Eserde Kullanılan Perdeler .....	65
Şekil 13. “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” İsimli Hüzam Eserde Kullanılan Perdeler .....	65

## GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları .....	68
Grafik 2. “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	69
Grafik 3. “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerindeki İsimli Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları.....	70
Grafik 4. “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	72
Grafik 5. “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları .....	74
Grafik 6. “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	75
Grafik 7. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin perde süre değerleri ve yüzdellik Oranları.....	77
Grafik 8. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	78
Grafik 9. “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları.....	80
Grafik 10. “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	81
Grafik 11. “Felah Bulmadı” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri Ve Yüzdellik Oranları.....	83
Grafik 12. “Felah Bulmadı” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri Ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	84
Grafik 13. “Gecenin Matemini Aşkım Örtüp Sarayım” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri Ve Yüzdellik Oranları .....	86
Grafik 14. “Gecenin Matemini Aşkım Örtüp Sarayım” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	87



Grafik 15. “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri Yü zdelik Oranları.....	89
Grafik 16. “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	90
Grafik 17. “Sen Karşı ma Her Özlediğim” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Perde Yü zdelik Süre Değerleri .....	92
Grafik 18. “Sen Karşı ma Her Özlediğim” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	93
Grafik 19. “Yine İ çimde Bir Sızı Var Akş am Oldu Diye” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yü zdelik Oranları .....	94
Grafik 20. “Yine İ çimde Bir Sızı Var Akş am Oldu Diye” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları.....	96

## RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. Anladım Sevmeyeceksin Beni, Nazlı Çiçek.....	98
Resim 2. Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin.....	100
Resim 3. Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu.....	103
Resim 4. Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul.....	106
Resim 5. Derdimi Ummana Döktüm .....	109
Resim 6. Felah Bulmadı.....	111
Resim 7. Gecenin Matemini Aşkıma Örtüp Sarayım .....	113
Resim 8. Gönlüm Seher Yeli Gibi .....	116
Resim 9. Sen Karşım Her Özlediğim.....	118
Resim 10. Yine Bir Sızı Var, Akşam Oldu Diye .....	120

## KISALTMALAR LİSTESİ

Dr.	: Doktor
F	: Frekans
G.T.S.M.	: Geleneksel Türk Sanat Müziği
No	: Numara
Rep. No	: Repertuvar Numarası
T.M	: Türk Müziği
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu



## BÖLÜM 1

### GİRİŞ

Tarihsel süreç içerisinde Orta Asya'dan Anadolu'ya gelen Türkler, çeşitli tarihi ve sosyal olayların etkisiyle değişime uğrayan müzik geleneklerini, gittikleri yerlere de taşımışlar ve musikideki kadim geleneklerini ve tecrübelerini olgunlaştırarak geleceğe taşımışlardır. Yener'e (2014: 19) ait çalışmada; "Türk müziği kökleri derinlere, çağlar ötesine, dalları kıtalara uzanan köklü, olgun, renkli ve zengin bir müziktir. Milattan önce Orta Asya'da bir göçebe kültürü olarak ortaya çıkmış, yerleşik düzene geçiş ve İslam'ın kabulüyle gelişip zenginleşerek yüksek bir müzik kültürü kimliğine bürünmüştür" şeklinde tespitler yer almaktadır. Bu bağlamda, Türk müziği ile ilgili türlerin çeşitli sosyo-kültürel etkenler sonucunda meydana getirildiği ve kolektif bellek dâhilinde günümüze kadar soyut kültür varlıkları olarak taşındığı anlaşılmaktadır.

Türk müzik kültürü, İslam'ın etkisiyle kendine has bir yapıya bürünmüş ve Orta Asya, Anadolu kültürleriyle etkileşerek Osmanlı döneminde önemli bir boyut kazanmıştır. Kaçar, bir çalışmasında "Türk musikisinin melodi özellikleriyle, repertuarı ve çalgılarıyla 500 yıllık görkemli bir tarihi geçmişin güçlü ve zarif bir sanat anlayışını temsil ettiğini ve Osmanlı İmparatorluğunun gücünün gelişmesine doğru orantılı bir şekilde gelişme gösteren bir musiki olduğunu" belirtmiştir (Kaçar, 2009: 3). Bu ifadeler, Osmanlı döneminin Türk musikisi açısından önem ve etkilerini belirtir niteliktedir.

Kendine ait yapı ve karakter özellikleri bulunan Türk musikisini özel kılan özelliklerinden biri de makamsal oluşudur. Makam çeşitliliği ve uygulama şekilleri Osmanlı döneminde Türk müziğini derinden etkilemiştir. "İmparatorluk döneminden günümüze uzanan tarihsel süreçte gerçekleşen Osmanlı-Türk müziği üretimlerinde karşımıza çıkan en önemli unsur ve niteliklerden biri olan makam kavramı, kültürel bir ifade şekli olarak oldukça yaygın bir uygulama alanı bulmuştur" (Tohumcu, 2014: 792). Tohumcu'nun makam kavramının tarihsel seyri hakkındaki bu tespitleri, Türk müziğinde makamlar ve bu makamların uygulama şeklinin Türk müziği kültüründe büyük önem arz ettiğini göstermektedir. Fakat Türk müziği makamları incelendiğinde, tarih boyunca meydana gelen makamsal yapıların zaman içinde

değişime uğradığı görülmüştür. Bu değişimler, makamların oluşumları sırasında ve uygulandığı anında ortaya çıkan farklı uygulamalar sonucunda, Türk müziği ses sistemi ile ilgili önemli eleştirel bakışlara yol açmaktadır. Ortaya çıkan makamların dönemin bestekârları tarafından nasıl ifade edilebildiği ve üretilen eserlerdeki makamların yapısı ile örtüşme durumu, sadece icracılar değil müzik araştırmacıları açısından da merak konusu olmuştur.

IX. yüzyılda El Kindi ile başlayan, X. yüzyılda Farabi ve XI. yüzyılda İbni Sina ile devam eden kuramsal müzik çalışmaları, XIII. yüzyılda Safiyyüddin Urmevi, XV. yüzyılda ise Meragalı Abdulkadir ile daha sistemli hale gelmiştir. Müzik ilmiyle ilgili bu çalışmaların en temel mevzusu makamların tanımlanması, sınıflandırılması ile ilgili olmuş, XVII. yüzyıldan itibaren ise yeni kavramlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Kaçar; “bu yüzyıldan günümüze 600’e yaklaşan tanımlanmış, tasnifi yapılmış makam sayısının Türk musikisini oldukça zengin bir hale getirdiğini” belirtmiştir (Kaçar, 2008: 1).

Şüphesiz bu zengin mûsikî geleneğinde şarkı türü önemli bir yer tutmaktadır. Şarkı türünün Türk musikisi repertuarının en kapsamlı bölümünü içerdiğini söyleyen Yavaşca’ya göre “XVIII. yüzyıldan günümüze kadar eski yeni tüm şarkıların sayısı yirmi bini aşmıştır” (Yavaşca, 2002: 124).

XX. yüzyıl şarkı türü ve makamlar üzerine daha sistematik çalışmaların yapıldığı bir dönem olmuştur. Tohumcu, bu dönemde eskiden kullanılan geleneksel adlandırmaların yanı sıra ses sistemlerinin ayrıntılarına varan hesaplamalar ile makamların basit, birleşik ve şed tanımlamalarıyla üç sınıfta incelendiğini belirttikten sonra: “Fakat bu ayırımın makam dizilerinin elde ediliş yöntemine göre yani tamamen farklı bir anlayışla belirlendiği, makam dizilerinin ise Urmevî’de tabakaların birleşmesi şeklinde elde edilen devirlere benzer bir nitelik daha önceden tanımlanmış dördü ve beşli çeşnilerin muhtelif şekillerde birleşmesi ile elde edildiği görülmektedir” der (Tohumcu, 2014: 792).

XX. yüzyılın başlarından itibaren şarkı türüne imzasını atan ve bu türde en çok eser üreten bazı bestekârlar ise; Münir Nurettin Selçuk, Refik Fersan, Saadettin Kaynak, Selahattin Pınar ve Şerif İçli’dir. Bu bestekârlar değişik makam ve usullerde beste yaparak şarkı türünün gelişimine büyük katkılar sağlamışlardır. Münir Nurettin

Selçuk 66, Refik Fersan 63, Sadettin Kaynak 421, Selahattin Pınar 73 ve Şerif İçli 59 şarkı türünde eser üretmişlerdir.

Bu çalışmada XX. yüzyıl bestecilerinden Münir Nurettin Selçuk, Refik Fersan, Sadettin Kaynak, Selahattin Pınar ve Şerif İçli'ye ait toplam 10 şarkı analiz edilmiştir. Bu bestecilerin tüm eserleri makam sıklıklarına göre ayrı ayrı sıralanmış ve en yüksek sıklıkta olan iki makama ait birer eserleri üzerinde analizler gerçekleştirilmiştir.

## **1.1. FORM**

### **1.1.1. Müzikal Form**

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğünde dilimize Fransızcadan girdiği belirtilen (Fr. Forme) “form” kelimesinin; “şekil, biçim; istenilen şeylerin yazılması, doldurulması için hazırlanmış basılı belge; bir şeyin istenilen ve olması gereken durumu” gibi anlamlara geldiği belirtilmektedir. Bilim, teknoloji ve sanattaki tüm alanlarda genel olarak “biçim, şekil” anlamında kullanılmakla birlikte her bir alanda “belli ilke ve kurallar çerçevesinde oluşturulan biçim” şeklinde anlaşılabilir. Ancak moderniz dönemde terimlerin semantiği sürekli değişim arz etmektedir.

İlhan Usmanbaş'ın Andre Hodeir'den çevirdiği “Müzikte Türler ve Biçimler” kitabında, çevirenin notu bölümünde belirttiği üzere “Fransızcadaki “Forme” sözcüğü bahsedilen kitabın başında yazarca genişliğine açıklanmış olmakla birlikte, Fransızcanın kullanılışı içinde, belki bilincine varılmaksızın bazen “biçim” bazen biçimin daha geniş karşılığı tür olarak kullanılmıştır” (Usmanbaş, 2011: 8). Dolayısıyla Fransızcadan dilimize giren “forme” sözcüğü, müzik biliminde Türkçedeki “tür” sözcüğü ile de karşılandığı anlaşılmaktadır.

İngilizcede müzik biliminde kullanılan “form” terimi ise, eserin biçiminin ilke ve belirli kurallara göre oluşması anlamında kullanılmaktadır. Yılmaz Öztuna “form” terimini “Bir şiir veya musiki parçasının yazılmasına teşkil eden kalıptır” (Öztuna, 2006: 340). şeklinde tanımlarken İrkin Aktüze ise “form’un müzikte organize edici ve yapıcı unsurları belirleyen ve bütünlüğü sağlayan, ancak daha ileri görüşlü bestecilere ve 20. yüzyıl müzikçilerince dikkate alınmayan, değiştirilen kesin biçim, şekil, uyulması gereken taslak olduğunu belirttikten sonra örnek olarak sonat formu, füg formunu verir” (Aktüze, 2003: 2001).

Onur Akdoğu'ya göre “form’un karşılığı Türk müziğinde genel bir anlatımla “tür” olarak kullanılmaktadır. Türü tanımlarken ise müzikte çalgı, ton, şan, makam, mod, usul veya genel müzik eğitimini sağlamak için yazılmış ve/veya bestelenmiş eserler olduğu tespitini yapmaktadır” (Akdoğu, 2003: 1- 4). Alaaddin Yavaşça, “ Türk musikisindeki formların ayırımının genellikle her formun kendi bünyesinde ele alınarak yapıldığını belirttikten sonra Kemal İlerici tarafından “İçinde bulunduğumuz yüzyılda, bütün formları bir genellemenin içine alarak tarif ve tanımlamayı uygun gören bir görüş ortaya konmuştur” (Yavaşça, 2002: 29). Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere “form” kelimesinin, Türk müzik insanlarıncı “şekil”, “tür” ve “biçim” olarak anlaşıldığı görülmüştür.

#### 1.1.1.1. şarkı Türü

XVII. yüzyıldan itibaren dilimizde kullanılmaya başlanan şarkı terimi için Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde; müzik parçası, ezgi, melodi, lied; tonlama değişikliği yaparak çeşitli duygular uyandıran uyumlu, ezgili insan sesleri dizisi; klasik Türk müziğinde aşk üzerine söylenen nakaratlı ve aranağmesi olan parça; divan edebiyatında bestelenmek amacıyla dörtlük nazım birimiyle ve uyaklı olarak yazılan şiir biçimi gibi tanımlar yapılmıştır.

Bu bağlamdan hareket edecek olursak şarkı, umumiyetle “sözlü müzik”, yani konusu, biçimi ve süresi farklılıklar arz eden, biçimsel kısıtları, özellikleri olan güfteli ve besteli tüm eserler anlamında kullanılmıştır.

Bu minvalde Yılmaz ztuna şarkı türü için, “Türk musikisinin maruf kompozisyon şekli (forme), küçük bir söz eseri formudur. Türk musikisinde en çok kullanılmış türdür. Batı musikisinde umumiyetle lied’in mukabilidir. Türk halk musikisindeki mukabili Trk formudur” (ztuna, 2006: 330). Vural Sözer ise şarkı teriminin karşılığının “Fr. ‘Chanson’, İt. ‘Canzone’, İng. ‘Song’, Alm. ‘Lied’ ya da ‘Gesang’” olduğunu belirterek şarkı için şu tanımı yapar: Çeşitli tonlamalarla değişik duygular uyandıran uyumlu, ezgili insan sesleri dizisi sözlü besteler, genellikle sesi olsun olmasın, herkesin söyleyebileceği ezgilerdir” (Sözer, 1986: 744).

Bu konuda Aktüze benzer şekilde düşünmektedir ve şarkı kelimesinin mefhum olarak Almancada “Gesang, Lied; Fransızcada Chanson; İngilizcede Song; İşpanyolcada Cancion; İtalyancada Canzone kelimelerine mukabil olduğunu

belirterek şarkı teriminin, kısa bir şiir üzerine kurulmuş melodisi bulunan, anonim halk şarkıları tarzına benzer şekilde beste sonucu olarak da ortaya konulabilen, tonlamalarına göre değişik etkiler de yaratabilen, insan sesi ya da sesleri için yazılmış sözlü parça” (Aktüze, 2003: 566). Şeklinde anlaşılması gerektiğini savunur

Şarkı teriminin kavram olarak böyle bir genel anlamı olduğunu savunanlar olmakla beraber müzikte ve edebiyatta kendine münhasır özellikleri olan bir tür olduğunu düşünen bilim insanları da vardır.

Özalp, şarkının söz olarak divan edebiyatı şairlerinin “halk edebiyatımızın türkü ve koşmalarından esinlenerek oluşturdukları milli bir şiir türü olduğunu söyleyip müzikte ise genellikle Aksak usulün değişik mertebeleri ile Devrihindî, Türk Aksağı, Curcuna, Müsemmen, Düyek, Sofyan, Nim Sofyan, Sengin Semai, Semai gibi küçük usullerle bestelenen bir tür olduğunu belirtir” (Özalp, 2000: 141-143). Yücel, şarkının, gelişmesinde bestekârlar kadar Nedim, Sami, Nabi gibi divan şairlerinin önemli katkıların olduğunu söylemiştir. “Bu sebeple şarkı hem bestekâr hem de şairler tarafından geliştirilmiştir. XVII. yüzyıldan itibaren pek çok şairin şarkı güftesi kaleme aldığı veya bunların şarkı tarzında yazdıkları şiirlerin bestelendiği bilinmektedir” (Yücel, 2016: 62).

Alaaddin Yavaşça, şarkının bir tür olarak kendine özgü özelliklerini şöyle açıklar: “Küçük usullerle ölçülmüş olmaları, dörtten sekize kadar mısralı veya aranağmelerle bağlantılı birkaç dörtlüğü içine alan güftelerle bestelenmiş olabilmesi, terennümsüz oluşları, güftedeki anlamın ve buna bağlı olarak kullanılan usullerin ve melodik yapının üslûba etkisiyle ince (zarif), neşeli (hareketli), hüznü veya ağırbaşlı oluşu” (Yavaşça, 2002: 134).

Müzikteki uygulanış biçimine göre ise kimi müzikologlar şöyle düşünmektedir: Akdoğu, “Genel olarak şarkı sözel bir türdür. On zamanlıya kadar usuller kullanılır. Dolayısıyla, ezgiler küçük soluklu, kolayca algılanabilir niteliktedir” (Akdoğu, 2003: 276). “Geleneksel sanat müziğimizde en fazla kullanılmış bir tür olan şarkı türündeki eserlerimiz sözeldir, tek seslidir, bu eserlerde 10 zamanlıya kadar olan usuller kullanılır” (Say, 2002: 500). “Şarkı, güftenin mısra sayısına göre tasnif edilir. Beste ve semaide güfte mutlaka murabba (4 mısralı) olduğu halde şarkıda bu şart değildir” (Öztuna, 2006: 331).



Şarkıların üslubunun büyük forma sahip eserlere göre daha hafif olduğunu söyleyen Özkan, “şarkılar pek çok şekilde kullanılmış olsalar da yapı bakımından en çok aşağıdaki şekillerin tutulduğunu belirtmiştir:

1. Mısrâ - A (Zemîn)
2. Mısrâ - B (Nakarat)
3. Mısrâ - C (Meyân)
4. Mısrâ - B (Nakarat)

Genel görüntüsü sırasıyla A + B + C + B’dir” (Özkan, 2006: 108).

Şarkı müzikal bir tür olarak Türk musikisi repertuarında notası en çok kayıtlı bulunan türdür ve Özalp’in ifadesiyle “musikimizde en eski sözlü eser formu olan şarkı türünde, Safiyüddin Urmevi’nin remel usulünde bestelenmiş nevriz makamındaki eserinden günümüze kadar türlü değişiklikler olmuş, günün ihtiyaç ve modasına uygun olarak yeni türler doğmuştur” (Özalp,2000: 134).

Bugün Türk musikisi repertuarında mutlak şekilde en çok elimizde notası bulunan tür şarkıdır. “Yeni bestekârların dışında elimizde 15.000’in üzerinde şarkının notası mevcuttur. Arif Bey ekolünden, 1850’den bu yana 100.000’in üzerinde şarkı bestelediğini tahmin ediyorum. Fakat çoğu nota kullanılmadığı için devirlerinde unutulmuş, bazen bestekâr eserini başkasına öğretecek zaman bile bulamamıştır” (Öztuna, 2006: 103). “Şarkı türü, küçük formdaki eserlerin en çok kullanılanıdır. Yirmi binin üzerinde şarkının olduğu düşünülmektedir” (Kaçar, 2009: 130). Konu ile ilgili çalışmalar sonucunda; XVII. yüzyıldan itibaren dilimize yerleşen şarkı türünün müzikal gelişimi ve değişimi günümüzde de devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, XVII. yüzyıl başlarından Hacı Arif Bey’e kadar şarkı türünün yapı özelliklerinin değişiklikler gösterdiği görülmektedir. Klasik dönemde bestecilerin çok kullanmadıkları şarkı türü yeni bir kimlik kazanarak Arif Bey’den sonraki dönemlerde şarkı türü besteciler tarafından en çok işlenen tür olmuştur. XIX. yüzyıldan itibaren şarkı türü, Hacı Arif Bey etkisinde gelişerek günümüzdeki şarkı türünün kimliğini almıştır. Şarkı türü artık vazgeçilemez bir beste türü olmuş ve bu yüzyılda yaşayan tüm bestecilerin şarkı türünde eserler besteledikleri anlaşılmaktadır.

## 1.2. HİCAZ VE HÜZZAM MAKAMLARI

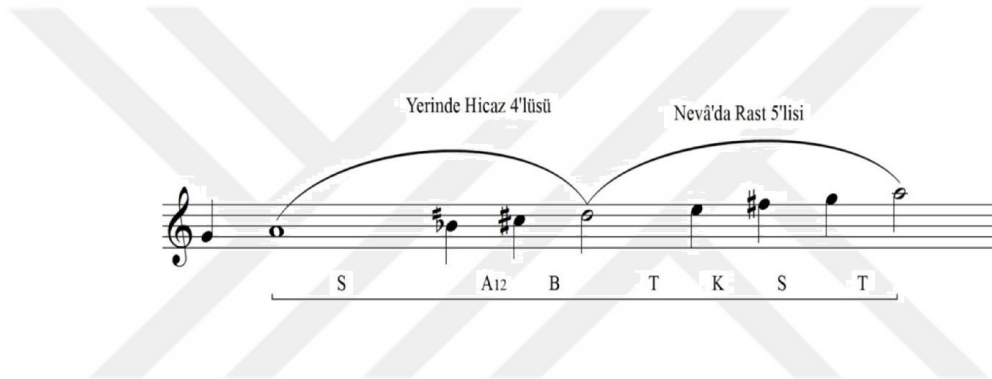
### 1.2.1. Hicaz Makamı

**Hicaz Makamı:**

**Durağı:** “Dügâh perdesidir.

**Seyri:** İnici-,Çıkıcı, bazen de çıkıcı olarak kullanılmıştır.

**Dizisi:** Yerinde Hicaz dörtlüsüne Neva perdesinde bir Rast beşlisinin eklenmesinden meydana gelmiştir. Bu durum aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.



**Şekil 1.** Yerinde Hicaz Makamı Dizisi

**Güçlüsü:** Neva perdesidir” (Yılmaz, 2001: 92).

**Asma Karar Perdeleri:** “Yerinde Nikriz’li, Nim Hicaz, Dik kürdi perdelerinde çeşnisiz asma kararlar yapılır. Ayrıca Hicaz ailesinin öteki makamlarının yarım karar yaptıkları güçlü perdeleri bu makam için asma karar perdesidir. Bunlar: Neva’da Buselik’li, Hüseyni’de Uşşak’lı ve Hicaz’lı asma kararlarıdır” (Özkan, 2000: 140).

**Donanımı:** “Donanıma Fa ve Do için bakiye diyezi, Si için bakiye bemolü yazılır.

**Yedeni:** Rast perdesidir” (Çakar, 2004: 133)

**Dizideki sesler Türk müziğindeki isimleri:** “Dügâh, Dik Kürdi, Nim Hicaz, Neva, Hüseyni, Eviç, Gerdaniye, Muhayyerdir” (Çakar, 2004: 205)

**Genişlemesi:** “Hicaz: İki farklı biçimde yapılabilir.

- Pest tarafta Güçlü Neva perdesi üzerindeki Rast beşlisi simetrik olarak durağın altına ve Yegâh perdesi üzerine göçürülür
- Tiz taraftaki genişlemede Neva perdesi üzerindeki Rast beşlisi, Muhayyer perdesinde bir Buselik dörtlüsü eklenmesiyle Neva’da Acem’li Rast dizisi halinde uzatılır” (Özkan,2000: 141).

**Seyir:** “Durak veya güçlü civarında seyre başlanır. Diziyi meydana getiren çeşnilerin her iki tarafında gezindikten sonra, Neva’da Rast çeşniyle yarım karar yapılır. Gerekli yerlerde asma kararlar geçkiler, gösterilir. İstenirse genişlemiş kısımda da dolaşıldıktan sonra Hicaz dörtlüsünden inilerek Dügâh perdesinde karar verilir” (Akdoğan, 2010: 151).

### 1.2.2. Hüz zam Makamı

#### Hüz zam Makamı

**Durağı:** Segâh perdesidir.

**Seyri:** İnici- çıkıcıdır” (Yılmaz, 2001: 223).

**Dizisi:** Rauf Yekta’ya göre, Hüz zam beşlisine Eviç Perdesi üzerindeki bir Hicaz dörtlüsünün eklenmesinden meydana geldiği şeklinde tarif edilmiştir (<http://www.octave.at/tm/nazariyat/huzzam/> Erişim Tarihi 26/01/2018). Bu durum aşağıdaki şekil 2’de belirtilmiştir.

Yerinde Hüz zam 5'lisi

Eviç'te Hicaz 4'lüsü

yeden S T S A12 S A13 B

Yerinde Hüz zam Makamı Dizisi

#### Şekil 2. Yerinde Hüz zam Makamı Dizisi 1

“Öte yandan, güçlü neva perdesi üzerindeki hicaz dörtlüsünün gerdaniye perdesi üzerinde bir buselik beşlisinin eklenerek Hicaz Hümayun dizisi meydana geldiği bundan dolayı tiz alanın iki farklı geçki ile meydana geldiğini belirtmiştir. Bu

durum makamın birleşik oluşunun nedenlerinden biri olarak bahsetmiştir” (Özkan, 2000: 288). Bu dizi aşağıdaki şekil 3’teki gibidir.



Şekil 3. Yerinde Hüzam Makamı Dizisi 2

**Perdelerin T.M. deki isimleri:** “Pesten tize doğru: Segâh, Çargâh, Nevâ, Hisar veya Dik Hisar veya Hüseyni, Eviç, Gerdaniye, Sünbüle, Tiz Segâh,” (Çakar, 2004: 250). Aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

**Güçlüsü:** “Neva perdesidir.

**Donanımı:** Donanıma Fa için bakiye diyezi, Si ve Mi için bakiye bemolü donanıma yazılır.

**Yedeni:** Kürdi perdesidir” (Yılmaz, 2001: 223).

**Asma Karar Perdeleri:** Makamı meydana getiren hemen bütün çeşnilerin buldukları perdeler asma karar perdeleridir. Bu perdeler de üzerinde bulunan çeşniler asma kararlar yapılırlar. Buna göre tizden peste doğru: Gerdaniye perdesinde buselik çeşniyle, Eviç perdesinde Hicaz veya segâh çeşniyle, Dik Hisar perdesinde Nikriz çeşniyle, Neva perdesinde Uşşak çeşniyle (Nevada Hicaz’lı kalınırsa, bu güçlüde yarım karardır) asma kararlar yapılabilir. Bunlardan başka, Rast perdesine Rast çeşniyle düşülebilir ki, bu asma kararlar Basit Suzinak dizisi meydana gelir. Dügâh perdesinde de Uşşak çeşniyle asma karar yapılırlar ki, bu da Karcıgar dizisinin meydana gelmesine yol açar. Segâh perdesinde tam ve eksik Segâh beşlisiyle Segâh çeşnili ve yine Segâh perdesinde tam ve eksik ferahnâk beşlisiyle Ferahnâk’lı asma kararlar yapılabilir. Fakat unutulmamalıdır ki tam karar Segâh perdesinde mutlaka Hüzam beşlisiyle yapılacaktır. Eviç ve Hisar perdelerinde de çeşnisiz kullanılabilir (Özkan, 2000: 290).

**Seyir:** “Genellikle çıkıcıdır, durak veya güçlü civarında seyre başlanır. Hüzam 5’lisinde gezindikten sonra Eviç perdesinde Hicaz 4’lüsü veya Gerdaniye perdesinde Buselik 4’lüsü veya 5’lisinde gezindikten sonra Segâh perdesinde karar verilir” (Akdoğan, 2010: 158).

### 1.3. XX. YÜZYIL BESTEKÂRLARI

#### 1.3.1. Münir Nurettin Selçuk Biyografisi (1900-1981)

“1900 yılında İstanbul’da doğan Münir Nurettin Selçuk, bestekâr, hanende ve koro şefidir” (Öztuna, 2006: 273). “Babası, üç dil (Farsça, Arapça ve Fransızca) bilen, mülkiye eğitimi almış, şairlik ve müderrislik yapan Mehmet Avni Nurettin Bey’dir” (Kulin, 2008: 14). “Annesi, Hanife Hanım’dır. Soyu anne tarafından Selçuklu ve Germiyanoğlu’larına kadar uzandığı için “ Selçuk” soyadını aldığı düşünülmektedir” (Özalp, 2000: 244).

“İlkokul okuyorken sesinin güzelliği ile dikkat çeken Selçuk, 11 yaşındayken kemani Nuri Bey’in (Duyguer) aracılığıyla Darülfeyzi Musiki Cemiyetine yazılmış, o yıllarda Zekâi Dedeade Hafız Ahmet Efendi'den meşke başlayıp daha sonra Hafız Ahmet Efendi'nin ve Üsküdar'lı Hoca Ziya Bey'den ders almıştır” (Sözer, 1986: 699). “Rauf Yekta Bey’in aracılığıyla Ahmed Irsoy’un 4 yıl öğrencisi olmuştur. Geleneksel Türk musikisi icrasının inceliklerini Bestenigâr (Üsküdarlı) Ziya Bey’den öğrendi. Yusuf Ziya Paşa’nın başkanlığı döneminde Darulelhan’a sınavla girdi. Rıfat Çağatay’ın (1867-1935) başkanlığını üstlendiği Şark Musiki Cemiyeti’nin kurucuları arasında yer almıştır” ( Paçacı, 1994: 137; akt.Güntekin, 2014: 1257).

“Askerlik süresi bittikten ve bir yıl da sivil olarak çalıştıktan sonra, 1926 yılında kendi isteğiyle bu görevden ayrılarak İstanbul’a yerleşmiş ve serbest olarak çalışmaya başlamıştır. Bu yıllarda ünü oldukça yaygınlaştığı halde, ciddi bir eğitimden geçmeyi ve melodik çalışmayı uygun görüyordu” (Özalp, 2000: 244). “İstanbul’da Sahibinin Sesi Plak Şirketi’yle yaptığı anlaşmayla musiki bilgisini arttırmak için Paris’e gitmiştir. Burada kaldığı bir yıl boyunca Paris Konservatuvarının hocalarından şan, piyano ve solfej dersleri almıştır” (Özcan, 2009: 361). “1942 yılında Belediye Konservatuvarı İcra Heyeti’nde çalışmaya başlayan Selçuk, bir yıl sonra kişisel sebepleri gerekçe göstererek bu işinden ayrılmıştır. Sonraki yıllarda Türk musikisinin en seçme eserlerine yer verdiği on beş taş plak

çıkartır” (Vural, 1986: 699). “1953 yılında İstanbul Radyosu’nda bir süre müşavirlik yaptıktan sonra konservatuvarın “İcra Heyeti” başkanı olur ve 16 yıl boyunca bu görevi icra eder. Daha sonra yıllarda İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Konservatuvarı repertuar öğretmenliği yapmıştır” (Ak, 2009: 380-381). “Yıllarca değişik görevlerde bulunarak ve plaklar çıkararak Türk müziğine önemli katkılar sunan Münir Nurettin Selçuk, damar sertliği ve Parkinson hastalıklarına yakalanır ve 1981 yılında vefat eder. Kabri, Rumeli Hisarı’ndadır” (Uysal, 2011: 155).

### 1.3.1.1. Münir Nurettin Selçuk’un Besteciliği

Selçuk’un Türk musikisinin tanıdığı en iyi ve en meşhur hanende olduğunu söyleyen Öztuna, “onun bugünkü tabiriyle ses sanatkarlarından biri olduğunu belirtir ve onun için “Gençliğinde pek güzel ve parlak olan sesi, musikide nadirdir. 60 yaşlarına kadar letafetini az çok muhafaza etmiştir” der (Öztuna, 2006: 274).

Güntekin ise, Selçuk’un “eski tarz meşkten Fransa’daki Batı musikisi eğitimine, Mızıka-yı Hümayundan Riyaset-i Cumhur İncesaz Heyeti’ne, Darülelhan’dan Türk Musiki Devlet Konservatuvarına, Fransız Tiyatrosu’ndakilerden Saray ve Şan sinemalarındaki konserlerine ve taş plaklarından TV ekranlarına kadar Osmanlı’dan Cumhuriyet’e bir kültürel birikim köprüsü” olduğunu söyler” (Güntekin, 2014: 1258).

Selçuk’un “bestekârlığa 1920 yılında, Tevfik Fikret’in “Bu bir tanedir” şiirine yaptığı bir bestesi ve “Sensiz ey şüh...” güfteli şarkısını besteleyerek başladığını belirten Özalp, bu iki eserden sonra yirmi yıl beste çalışması yaptığını ancak asıl beste çalışmalarına 1940-1941 yıllarında başladığını dile getirir” (Özalp, 2000: 254).

Ak, eserlerine çoğunlukla “Yahya Kemal Beyatlı’nın şiirlerini seçtiğini, Nedim ve Fuzuli gibi divan şairlerinin şiirlerini de kullanmış olduğunu belirttiğinden sonra: “Değişik türde eserlerden olmak üzere 150’den fazla eser bestelemiştir. Büyük formlarda bestelediği eserlerde musikimizin geleneksel kurallarına bağlı kalmıştır” der (Ak, 2002: 186). Kulin ise onun için “klasik Türk müziğinin en güzel eserlerini batıdan doğuya, kuzeyden güneye, halka götürüp sunmuş ve onlara iyi müziği tanıtır sevdirmiştir. 1969 Mart ayında New York Town Hall’da konser vermiştir. Münir Nurettin, Şerif Muhittin Targan’dan sonra burada konser verebilen ikinci Türk’tür” (Kulin, 2008: 68-123). bilgilerini verir.

Selçuk'un Türk müzik tarihinde tek başına konser verme geleneğini başlatan sanatçı olduğunu söyleyen Özalp, onun ilk solo konserini 1930 yılında Paris dönüşü şimdiki Dormen Tiyatrosu'nda verdiğini, konserin büyük ilgi toplayıp hayranlık uyandırdığını da belirtir. Ayrıca Konserlerde frak giyen ve ayakta şarkı söyleyen, aynı zamanda koro eşliğinde solo okuma geleneğini de ilk kez uygulayan sanatçı o oldu. Batıdan gelen opera, tango gibi etkileri, kendi Türk müziği okuyuş üslubuna dâhil etmiştir bilgilerini de verir (Özalp, 2000: 253).

Kaçar, Münir Nurettin Selçuk'un farklı bir yönüne temas eder ve "Münir Nurettin Selçuk deyince akla ilk gelen diğer bir yönü ise gazelhan'lığıdır. Onu sanatında zirveye taşımıştır. Gazel okumak ustalık, musiki bilgisi ve yetenek gerektirmektedir" der (Kaçar, 2009: 173).

Bestekâr, hanende, gazelhan ve hoca olarak yeri doldurulamayacak bir kişi olan Selçuk hakkında gençliğinde Fenerbahçe Kulübü'nde futbol oynadığını, aynı zamanda tambur ve piyano çaldığını öğrendiğimiz Özcan: "Münir Nurettin kendinden sonraki kuşaklara örnek bir musiki adamı olmuş, Dârülelhan'dan başlayarak İstanbul Konservatuvarında çalıştığı yılların da içinde bulunduğu uzun sürede pek çok öğrencinin yetişmesinde büyük katkısı olmuştur" demiştir (Özcan, 2009: 363).

Aşağıdaki Tablo 1'de Münir Nurettin Selçuk'a ait şarkı türündeki eserlerin; isim, makam, tür, usul ve (varsa) güftecisi yer almaktadır.

**Tablo 1.** Münir Nurettin Selçuk'un Şarkı Listesi

No:	Rep.No:	Eserin İlk Dizesi:	Söz Yazarı:	Makam:	Tür:	Usûl:
1	15995	Bir nigâhın kalbimi etti esîr-i zülfün âh	_	Bestenigâr	Şarkı	Ağır Aksak
2	11085	Yalandır doğuştan sarhoş olduğum	Remzi Tevfik Tüzünkan	Buselik	Şarkı	Düyek
3	522	Artık demir almak günü gelmişse zamandan	Yahya Kemâl Beyatlı	Hicaz	Şarkı	Sofyan
4	1683	Bilmem kaç yıl aradım seni bulana kadar	Ümit Yaşar Oğuzcan	Hicaz	Şarkı	Semai
5	4326	Ey yârenler bu dünyada bir gün atlı da yaya da...	Niyazi Damla	Hicaz	Şarkı	Aksak
6	4969	Gittin de bıraktın beni aylarca kederde	Fâruk Nafiz Çamlıbel	Hicaz	Şarkı	Yürük Semai
7	9149	Sana dün bir tepeden baktım	Yahya Kemâl Beyatlı	Hicaz	Şarkı	Semâi
8	3570	Dumanlı başları göklere ermiş	Vecdi Bingöl	Hüseyinî	Şarkı	Sofyan
9	10936	Varalım kûy-i dil-ârâya gönül"Hû" diyerek	Sebkâtî (I. Mahmut)	Hüseyinî	Şarkı	Aksak
10	3457	Dil uyur mest olarak yârı dil-ârâ söyler	Yahya Kemâl Beyatlı	Hüzzam	Şarkı	Aksak
11	6106	Havalandı gönül kuşu	Vecdi Bingöl	Hüzzam	Şarkı	Aksak
12	9058	Sahilden uzaklaştık elin şimdi elimde	Munis Faik Ozansoy	Hüzzam	Şarkı	Yürük Semai
13	9812	Sevdiğim dünyalar kadar gel dese bir gün gel dese	Ümit Yaşar Oğuzcan	Hüzzam	Şarkı	Aksak
14	10087	Solgun durma isteklen	Vecdi Bingöl	Hüzzam	Şarkı	Sofyan
15	15991	Sen karşıma her özlediğim anda çıkarısın	Bekir Sıtkı Erdoğan	Hüzzam	Şarkı	Aksak
16	17237	Yine bezm-i çemene lâle-fürûzan geldi	Nedim	İsfahan	Şarkı	Aksak
17	1426	Beni kör kuyularda merdivensiz bıraktın	Ümit Yaşar Oğuzcan	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Düyek
18	2629	Bu yıl da böyle geçti şirin sözlü sevgili	Mustafa Nafiz İrmak	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Yürük Semai
19	4203	Ey nâz ü işve velvele-i şân olan sana	Yahya Kemâl Beyatlı	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Semai
20	8819	Rakkas bu hâlet senin oynunda mıdır?	Nedim	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Aksak
21	9894	Sevgi dillerde yara gözümüzde rüyadır	Mustafa Nafiz İrmak	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Yürük Semai
22	11706	Zil şal ve gül bu bahçede raksın bütün hızı (Endülüs'te Raks)	Yahya Kemâl Beyatlı	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Yürük Semai
23	568	Âşığa Bağdat sorulmaz ufukları aşar gider	Vecdi Bingöl	Mahur	Şarkı	Semai
24	1975	Bir Gülşen'e vardık ki uzak mihr ile meh'den	Yahya Kemâl Beyatlı	Mahur	Şarkı	Curcuna
25	7973	Ne doğan güne hükümüm geçer ne hâlden anlayan bulunur	Câhit Sıtkı Tarancı	Mahur	Şarkı	Sofyan
26	8548	Otomobil uçar gider gönlüm gibi geçer gider	Vecdi Bingöl	Mahur	Şarkı	Nim Sofyan
27	9090	Şaki getir getir yine dünkü şarabımı	Sultan II. Mahmut (Adlı)	Mahur	Şarkı	Müsemmen
28	11652	Zannetme ki ne güldür ne de	Ahmet Hâşim	Mahur	Şarkı	Aksak



		lâle	Bey			
29	15993	Gördüm ol meh düşuna bir şal atıp lâhurdan	Yahya Kemâl Beyatlı	Mahur	Şarkı	Müsemmen
30	2950	Çepçevre bahar içinde bir yer gördük	Yahya Kemâl Beyatlı	Muhayyer	Şarkı	Düyek
31	15998	Bir safa bahş edelim gel bu dil-i na-şâde	Nedim	Muhayyer	Şarkı	Aksak-Semai
32	8045	Ne olmuş ansızın Cem meclisinde	Munis Faik Ozansoy	Müstear	Şarkı	Düyek
33	1056	Bahçemde açılmaz seni görmezse çiçekler	Fâruk Nâfiz Çamlıbel	Nihavent	Şarkı	Semai
34	1676	Bilmem bu gönülle ben nasıl yaşayacağım	Necdet Atılğan	Nihavent	Şarkı	Aksak
35	1783	Biraz kül biraz duman o benim işte	Ümit Yaşar Oğuzcan	Nihavent	Şarkı	Aksak
36	4892	Gezerken yağmurda rüzgârda karda	Munis Faik Ozansoy	Nihavent	Şarkı	Sofyan
37	5774	Gün doğarken yıldızlar söner de belli olmaz	Hayri Mumcu	Nihavent	Şarkı	Düyek
38	6095	Hatırla mazi-i mesudu sen de ben gibi yan	_	Nihavent	Şarkı	Düyek
39	6756	İstinye körfezinde bu akşam garipliği...(İstinye)	Yahya Kemâl Beyatlı	Nihavent	Şarkı	Sofyan
40	6977	Kandilli yüzerken uykularda	Yahya Kemâl Beyatlı	Nihavent	Şarkı	Sofyan
41	7316	Kuşadası'nda anılar vardır	Bekir Sıtkı Erdoğan	Nihavent	Şarkı	Düyek
42	9654	Sensiz ey şüh gözlerim âvâre kalbim ağlıyor	_	Nihavent	Şarkı	Semai
43	10746	Uçsuz bucaksız engine	Şahap Gürsel	Nihavent	Şarkı	Curcuna
44	11174	Yâr senden kalınca ayrı (Hasret)	Niyazi Damla	Nihavent	Şarkı	Devr-i Hindi
45	11509	Yok, başka yerin lütfu ne yazdan ne de kıştan (Kalamış)	Behçet Kemâl Çağlar	Nihavent	Şarkı	Aksak
46	2261	Bir söz dedi canan ki keramet var içinde	Nedim	Nişaburek	Şarkı	Türk Aksağı
47	3900	Erdi bahar sardı yine neşe cihanı	Vecdi Bingöl	Rast	Şarkı	Yürük Semai
48	5914	Hafız'ın kabri olan bahçede bir gül varmış	Yahya Kemâl Beyatlı	Rast	Şarkı	Sengin Semai
49	5914	Rindlerin Ölümü (Hafızın kabri olan..)	Yahya Kemâl Beyatlı	Rast	Şarkı	Sengin Semai
50	9735	Sevdâ ile dillendi bu son şarkı sesinle	Mustafa Nafiz Irmak	Rast	Şarkı	Sengin Semai
51	15989	Nice bir eşk-i firakınla pür olsun gözümüz	Münif Paşa	Rast	Şarkı	Aksak
52	8979	Sabâ eser gûsun-i ter ki mürğ-i aşka lânedir	Tevfik Fikret	Saba	Şarkı	Semâî
53	3554	Dönülmez akşamın ufkundayız vakit çok geç (Rindlerin Akşamı)	Yahya Kemâl Beyatlı	Segâh	Şarkı	Düyek
54	15990	Bülbül ahengini gül rengini hep senden alır	Faruk Nafiz Çamlıbel	Segâh	Şarkı	Yürük Semai
55	869	Ay gökte hayâle hisse kaynak	Refik Ahmet Sevengil	Sultanîyegâh	Şarkı	Çifte Sofyan
56	1340	Benden ayrı düştün artık bir teselli bulamazsın	Nezahat Kuntar	Sultanîyegâh	Şarkı	Yürük Semai
57	2544	Bu hülyâlar diyârında gizli bir	Mustafa Nafiz	Sultanîyegâh	Şarkı	Düyek

		zevk düğünü var	Irmak			
58	6145	Hayat gençlik boyunca bir aşkın rüyâsıdır	Mustafa Nafiz Irmak	Sultaniyegâh	Şarkı	Düyek
59	9026	Saçının telleri göğsünde perîşân yaraşır	Fâruk Nafiz Çamlıbel	Sultaniyegâh	Şarkı	Aksak
60	9436	Sen şarkı söylediğin zaman mevsimler değişir gibi kımıldardı içim	İsmet Bozdağ	Sultaniyegâh	Şarkı	Nim Sofyan
61	3587	Durmadan aylar geçer yıllar geçer gelmez sesin	Fâzıl Ahmet Aykaç	Suzinak	Şarkı	Devr-i Hindi
62	1811	Bir beklediğim var bitmez gecenin bittiği yerde	Şahap Gürsel	Uşşak	Şarkı	Yürük Semai
63	2166	Bir merhaleden güneşle dünyâ görünür	Yahya Kemâl Beyatlı	Uşşak	Şarkı	Sengin Semai
64	10200	Söyle sevgili sevgili söyle	Vecdi Bingöl	Uşşak	Şarkı	Nim Sofyan-Düy.
65	15997	Ney'le konuştum dedim bana derdini söyle	Mevlânâ Celâleddi-i Rûmî	Uşşak	Şarkı	Düyek
66	18451	Gurbet âdemden kara (Yolcu İle Arabacı )	Fâruk Nafiz Çamlıbel	Uşşak	Şarkı	Sofyan

### 1.3.2. Refik Fersan'ın Biyografisi (1893-1965)

“Refik Şemseddin Fersan, 1893’te İstanbul’da Şehzadebaşı’nda doğmuştur. Babası, Siyavuş Paşa soyundan olup “Düyûn-i Müteferrika Kalemi” müdürlüğü yapmış, musikiyi bilen ve bestekâr olan Hâfız Mehmed Şemseddin Bey’dir; annesi ise Makbule Hanım’dır. Refik Fersan iki yaşındayken 1895 yılında babası vefat etmiştir” (Özalp, 2000: 222). “Ailesinin musikiye düşkünlüğü, kendisinin de olağanüstü hevesi ile başlangıçta ud çalmaya çalışmıştır. Bir süre sonra tamburda karar kılarak on iki yaşında Tamburî Cemil Bey’den ders almaya başlamıştır” (Ak, 2002: 176).

Beş yıl boyunca tambur dersleri alırken bir yandan da Leon Hancıyan’dan usul dersleri aldığını belirttikten sonra Özalp, Fersan’ın o yılları hakkında Mesud Cemil’in şu bilgileri verdiğini söylüyor: “Tanburi Refik Fersan, ben bahçede oynayan bir çocukken o bıyıkları terlemiş bir delikanlı idi. Koyuca renkli şilik fesi, altın kösteklerle süslenmiş fantezi yeleği, mirden dikilmiş gayet zarif kostümü ve on adım geriden tamburunu taşıyan uşağı ile Sinekli bakkal’daki eve derse gelirdi” (Özalp, 2000: 223).

“1909-1911yılları arasında ailesinin Mısır’da ikamet etmesi münasebetiyle musiki dersleri alamamıştır. Ailesi Mısır’dan döndükten sonra musiki çalışmalarına hız vermiştir. 1913 yılında Faik Bey’in kızı Fahire Hanım’la evlenmiştir. Düğünleri İsviçre’ye gidecekleri için Cenevre’de yapılmıştır” (Özalp, 2000: 223).

“Tevfik Fikret ve Ahmet Rasim’den edebiyat; Tamburi Cemil ve Leon Hancıyan’dan musiki eğitimi alan Fersan; devrin en seçkin iki okulu olan Robert College ile Mekteb-i Sultani’de okumuş; Galatasaray’ın hocalarından sadece okulda değil, evinde de dersler almıştır” (Bardakçı, 1995: 22).

“Leon Hancıyan’la çalıştığı dönemde Türk müziğinin seçkin yapıtlarını tanıma fırsatı bulan Fersan, 1916’da açılan Darül Elhan (İstanbul Belediye Konservatuvarı) sınavını kazanıp orada lisans eğitimi alarak tambur öğretmeni olmuştur. 1923’te sınavla Riyaseti Cumhur İncesaz Topluluğu’nun yöneticisi olmuştur” (Sözer, 1986: 244).

“Cumhuriyet’in ilanının ardından Müzik-i Hümayunun tasfiyesiyle saraydaki musiki kadrolarının Ankara’ya alınması üzerine 1924’te rütbesi binbaşılığa yükseltilerek Riyaseti Cumhur Musiki Heyeti Alaturka Kısmı muallimi sıfatı ile görevini sürdürdü ve incesaz heyeti şefliği de yapmıştır” (Özcan, 1995: 412). “1927’ye kadar çalıştıktan sonra sağlık nedenleri ile bu görevinden ayrılarak İstanbul’a yerleşmiştir. Çankaya Köşkünde çalıştığı yıllarda Başbakan İsmet İnönü’nün Yunanistan’a yaptığı geziye katılır ve o yıllarda bestelemiş olduğu ve Rast Makamındaki Methal’i Yunanistan’da armonize edilerek çalınmıştır” (Akçay, 2005: 5). “Prens Yusuf Kemal’in daveti üzerine Münir Nureddin Selçuk’la 1927 yılında Mısır’a giderek dört ay, aynı kişinin daveti üzerine Mısır’a ikinci gidişinde ise bir ay kaldı. 1934 yılında konserler vermek için Macaristan’a gitti” (Özalp, 2000: 225). “Sultanîbuselik adlı bir makam icat ederek, bunu tam bir fasıl haline getirmeye uğraşmıştır. 1938 yılında Şam’a davet edilerek, orada bir konservatuvar açıp, sekiz ay çalıştıktan sonra, İsrail devleti ile vuku bulan muharebe yüzünden ayrıлып, vatanına davet edilmiştir” (Rona, 1970: 364). “İstanbul’a yerleşince Münir Nureddin Selçuk’la serbest çalışma hayatına atıldı; plak çalışmaları yaptı. Eşi Fahire Fersan’la Münir Nureddin Selçuk’un konserlerine, doldurmuş olduğu plaklara eşlik etmiştir. 1937’ye kadar ilk İstanbul Radyosu’nda çalışmıştır” (Özalp, 2000:225). “Ankara Radyosu’nda Türk musikisi şefi oldu. 1948’de zevcesi ile beraber Şam Konservatuvarına gitti, 8 ay Türk musikisi öğretti. Dönüşünde İstanbul Konservatuvarı İcra Heyeti’ne ve İstanbul Radyosu’na girdi. 71 yaşında ciğer delinmesinden Levent’teki evinde ölmüştür” (Öztuna, 2006: 296).

### 1.3.2.1. Refik Fersan'ın Besteciliği

“Refik Fersan'ın müziğiyle ilgili olarak söylenecek ilk söz, onun tam bir melodi bestecisi, alışılmışın dışında yeni ve akıcı melodiler yaratıcısı olduğudur. Melodileri, genellikle romantik bir dokuda ve oldukça sağlam soru-cevap cümleleri eksenindedir” (Bardakçı, 1995: 13). “Özellikle saz eserleriyle XX. yüzyıl Türk musikisinin en güçlü bestekârlarından biri olmasının ötesinde, Münir Nurettin ve Mesut Cemil gibi arkadaşlarında da görüldüğü gibi gelecek on yıllar boyunca Türk musikisine hayatiyet aşıl原因 bir musiki anlayışının önde gelen temsilcilerden biridir” (Güntekin, 2014: 1256). “Tambur ve lavta çalar, Fransızca bilirdi. Sultanı-Buselik makamını yapmıştır. 1923'e kadar bestelediği 21 parçayı, o tarihte külliyyat şeklinde yayınladı ki, bu eserde saz parçası olarak ancak Acem-Kürdi ve Şehnaz –Buselik peşrevleri vardır” (Öztuna, 2006: 296). “Tamburda Cemil Bey ekolünün en önemli temsilcileri arasında sayılır. Saz eserlerinde Cemil Bey'in etkisi görülmekle beraber üslup sahibi bir sanatkâr olarak temayüz etmesini bilmiştir. Güfte-beste uyuşması ve güfte taksimatı onun eserlerinde en olgun şekline kavuşmuştur” (Özcan, 1995: 413).

Refik Fersan'ı 20.yy.da Türk musikisinin en önemli bestekârlarından biri olduğunu söyleyen Özalp kendisini özellikle saz musikimiz bakımından kudretli bir bestekâr olarak gördüğünü belirttikten sonra: “Kendisi ilk beste denemesini, Mısır'da bulunduğu sırada bestelediği bir dans parçası olduğunu söylemiş. İlk söz eseri bestesi, sözleri Fuzuli'ye ait olan “Beni candan usandırdı cefadan yar usanmaz mı?” güfteli kürdîlihiczâkâr makamındaki şarkısıdır. İlk saz eseri ise şehnaz-buselik makamındaki peşrevidir.” der ve Atatürk'ün isteğiyle aynı gecede nikriz makamındaki saz semaisini besteleyip icra edildiği bilgisini verir” (Özalp, 2000: 225-226).

“Sazındaki icra kudretini büyük bir maharetle göstererek, kendini takdir ettiren üstat, aynı zamanda sanatkârane bestelenmiş saz eserleri ve şarkıları ile de kendine mümtaz bir mevki sağlamıştır” (Rona, 1970: 364). “Cemil Bey'den yedi sene boyunca aldığı dersleri neticesinde hocasının sağ ve sol el tekniğini ne derece kavradığı, taş plaklardaki ilk mızrap vuruşlarından, hemen anlaşılır... Şedaraban taksimi, tekniğin her çeşidinin yer aldığı üç dakikalık bir tambur konçertosu gibidir” (Bardakçı, 1995: 18). “Çok güçlü Hamparsum notası bilgisi bulunduğundan, gerek Ankara Radyosu'nda gerek İstanbul Belediye Konservatuarında çalıştığı yıllarda bu nota ile yazılmış eski külliyyatlarından çok eseri Batı notasına çevirmiştir. Bestelediği

ve 49 makamı içine alan bir de “Kâr-ı Nâtık’ı vardır” (Ak, 2002: 177). “Rast ve selmek makamlarında iki mevlevî âyini, iki ilahi, iki sirto, on altı peşrev, yirmi yedi saz semaisi, bir medhal, bir kâr-ı natık, bir kârçe, iki beste, bir aksak semai, bir yürük semai, altı taksi plağı, seksen şarkı bestelemiştir” (Özalp, 2000: 227).

Fersan’ın müziğin her formunda binden fazla eser vermesine rağmen maişet derdiyle ailenin sürekli yer değiştirmesi, bir evde birkaç aydan fazla oturulmaması, mahfiyetkâr kişiliği gibi sebeplerden eserlerini bir kütüğe kaydetmediğini öğrendiğimiz Bardakçı, ölümünden sonra evinden tomar tomar nota çıkartıldığı için bestelerinin bir bölümünün bugün elimizde bulunmadığını bildirir ve “Bugün bilinen eserlerinin dışında, ailesinin elinde kalan ve Refik Bey’in kaleminden çıkmış birkaç yüz müsvedde notanın varlığı da bunu doğrulamıştır” der (Bardakçı, 1995: 72).

Aşağıdaki tablo 2’de Refik Fersan’a ait şarkı türündeki eserlerin; isim, makam, tür, usul ve (varsa) güftecisi yer almaktadır.

**Tablo 2.** Refik Fersan’ın Şarkı Listesi

Sıra No:	Rep.No:	Eserin İlk Dizisi:	Söz Yazarı:	Makam:	Tür:	Usûl:
1	3686	Düşme gör sevda belâ gözlerdedir	Hasan Ali Yücel	Acemaşiran	Şarkı	Müsemmen
2	6034	Biz ol âşıklarız kim dağımız merhem kabul etmez	Ramî Mehmet Paşa	Acemaşiran	Şarkı	Devr-i Hindi
3	4619	Geçsek de şu sahilden o rüyalar bizi görmez	Necmi Nûrettin Güngörmüş	Acemkürdi	Şarkı	Curcuna
4	8974	Rüzgâr uyumuş ay dalıyor her taraf ıssız	Cenap Muhittin Kozanoğlu	Acemkürdi	Şarkı	Yürük Semai
5	10112	Son ışıktır dökülen bahtıma son gül açıyor	Hikmet Münir Ebcioğlu	Acemkürdi	Şarkı	Devr-i Revân
6	5423	Gözlerimden gitmiyor yanaklarının alı	–	Gerdaniye	Şarkı	Curcuna
7	8991	Sabah güneş doğarken kirpiklerin açılır	–	Gerdaniye	Şarkı	Curcuna
8	5645	Güller açıyor sanki gülerken deheninde	Nahit Hilmi Özeren	Gülizar	Şarkı	Sengin Semai
9	2831	Cihanda biricik sevdiğim sensin	Orhan Seyfi Orhon	Hicaz	Şarkı	Curcuna
10	3594	Dur şöyle o gözlerle bana bir daha bak	Mustafa Nafiz Irmak	Hicaz	Şarkı	Curcuna
11	4017	Ey benim gonce gülüm	–	Hicaz	Şarkı	Sofyan
12	4641	Geçti rüzgâr gibi solgunluğu bir anda güz’ün	–	Hicaz	Şarkı	Devr-i Hindi
13	4680	Gel bu yaz şöyle Fenerbahçe’de birkaç gün kal	Refik Ahmet Sevensil	Hicaz	Şarkı	Aksak
14	4999	Göğsümden kaçıp gittin	–	Hicaz	Şarkı	Sofyan

15	5885	Güzel sana gönül verdim	_	Hicaz	Şarkı	Düyek
16	7436	Mahmûr ufuklarda batan gün gibi ölgün	_	Hicaz	Şarkı	Sofyan
17	8005	Ne hazin âh ü figan kapladı bir anda gönül	Halit Uzel	Hicaz	Şarkı	Ağır Aksak
18	925	Ayşe kız baban nerede	_	Hüseyinî	Şarkı	Curcuna
19	2093	Birkaçı birleşerek köyün yiğitlerinden	Fâruk Nafiz Çamlıbel	Hüseyinî	Şarkı	Oynak
20	7233	Kimin mecbûr-i hüsn ü ânısın şûh-i şenin kimdir	Enderûnî Vâsif	Hüseyinî	Şarkı	Curcuna
21	7377	Lebinde açarken şebnemli bir gül	Sadettin Nüzhet Ergun	Hüseyinî	Şarkı	Curcuna
22	4397	Felâh bulmadı bir türlü derd ü mihnetten	Orhan Veli Kanık	Hüzzam	Şarkı	Aksak
23	10665	Tez geçse de her sevgide bin hâtıra vardır	Necdet Atılgan	Hüzzam	Şarkı	Curcuna
24	1751	Bin renc ü elem toplanarak ruhuma dolsa	Fevzi Öget	Karcığâr	Şarkı	Sengin Semai
25	7999	Ne güzel şöyle yakından bakışın vardı senin	Muhittin Kozanoğlu	Karcığâr	Şarkı	Aksak
26	5483	Gözlerin mavi mine vuruldu perçemine	Yusuf Ziya Ortaç	Kürdülihiczakâr	Şarkı	Aksak
27	6438	Hiç bir emelim kalmadı Vallahi gönülde	Nahit Hilmi Özeren	Kürdülihiczakâr	Şarkı	Sengin Semai
28	2178	Bir neşe yarat hasta gönül sen de biraz gül	Nahit Hilmi Özeren	Mahur	Şarkı	Sengin Semai
29	3672	Dün yine günümüz geçti beraber	Orhan Seyfi Orhon	Mahur	Şarkı	Aksak
30	4204	Ey nâz ü işve velvele-i şan olan sana	Yahyâ Kemâl Beyatlı	Mahur	Şarkı	Curcuna
31	5010	Gökte benim yıldızımın	_	Mahur	Şarkı	Raks Aksağı
32	10977	Ver sâkî tazelandı derdim bu gece	Cemâl Ethem Yeşil	Mahur	Şarkı	Aksak
33	6285	Her güzel bağından bir gül seçerdi	Fâruk Nâfiz Çamlıbel	Muhayyer	Şarkı	Düyek
34	1251	Beğendim biçimini her yerin mini mini	_	Nihavent	Şarkı	Aksak
35	1397	Beni bir lâhza dinle ey kara gözlü kuzu	Necdet Rüştü Efe	Nihavent	Şarkı	Semâf-Nim Sofyan
36	6338	Her şey ona karşı durur	Orhan Seyfi Orhon	Nihavent	Şarkı	Semâf
37	6777	İşve bazım sevdiğim meh- peykerim	_	Nihavent	Şarkı	Yürük Semai
38	3642	Dün geçti yanımdan bir yosma civan	_	Nikriz	Şarkı	Aksak
39	7248	Kirpiğine sürme çek kına yak parmağına (Efenin Kızına)	Fâruk Nafiz Çamlıbel	Nikriz (Zâvil)	Şarkı	Oynak
40	95	Afveyle suçum ey gül-i ter başıma kakma	Enderûnî Vâsif	Rast	Şarkı	Curcuna
41	1773	Bir alev yağmurudur gözlerinin her bakışı	_	Rast	Şarkı	Aksak
42	2214	Bir pembe incisin sen	Semih Mümtaz	Rast	Şarkı	Semâf- Sofyan
43	2557	Bulan özünü gören yüzünü	Niyâzî-i Mısırî	Rast	Şarkı	Ceng-i Harbî
44	4112	Ey gönül döndün nihâyet sen de bir vîrâneye	Nâhit Hilmi Özeren	Rast	Şarkı	Müsemmen

45	10101	Son bâdeyi isterse gönül kolların ezsin	Halit Uzel	Rast	Şarkı	Aksak
46	10561	Takarlar tüfekleri asarlar fişekleri	_	Rast	Şarkı	Sofyan
47	11070	Yaktı cihanı ateşin	Senih	Rast	Şarkı	Türk Aksağı
48	13549	Hem aldandım hem aldattım bugün sevdim yarın attım	Şemsettin Ziyâ Bey	Rast	Şarkı	Yürük Semai-Sof.
49	3695	Düştü enginlere bir ince hüzün	Necmi Nûrettin Güngörmüş	Segâh	Şarkı	Sofyan
50	6366	Herkes gitti yalnız kaldım meyhanede	Bâki Süha Ediboğlu	Segâh	Şarkı	Raks Aksağı
51	8561	O yâr bezme geldi kalmadı gitti	Niyâzi Bey	Sultanîbuselik	Şarkı	Curcuna
52	2392	Bitmesin dilde elem gözdeki nem	Hasan Alî Yücel	Suzinak	Şarkı	Curcuna
53	8535	O siyah gözlerinin sihrine dil bağlayalı	_	Suzinak	Şarkı	Aksak
54	13521	Canın kimi isterse görüş gayrı karışmam	Enderûnî Vâsîf	Suzinak	Şarkı	Sofyan
55	2776	Canlandı hayâlimde o şüh sazı elinde	Mesih Bey	Tahirbuselik	Şarkı	Sengin Semâî
56	1046	Bahar rüzgârında bir fidan gibi	_	Uşşak	Şarkı	Aksak
57	1281	Bekliyorum günlerdir gelmiyorsun sen a güzel	_	Uşşak	Şarkı	Aksak
58	2574	Bulutlardan beyazsın kuşlardan yaramazsın	_	Uşşak	Şarkı	Aksak
59	6999	Kapına düşen benim	_	Uşşak	Şarkı	Sofyan
60	7182	Kız bürün de şalına	_	Uşşak	Şarkı	Nim Sofyan
61	8419	O harap mabede ben bekçi olup kalmalıyım	Halit Uzel	Uşşak	Şarkı	Türk Aksağı
62	9469	Seneler geçti haber yok senden	Semih Mümtaz	Uşşak	Şarkı	Aksak
63	8536	O siyah gözleri sürmeleyenler	Halit Uzel	Zavil	Şarkı	Aksak

### 1.3.3. Sadettin Kaynak'ın Biyografisi (1895-1961)

“1895’te İstanbul’un Taşkasap semti Lütfi paşa Mahallesi’nde doğan Sadettin Kaynak, küçüklüğünde Hâfız Sadeddin Bey olarak tanınır. Babasının “Huzûr-i Hümayun” hocası ve Fatih Camii “Ders-i âmlarından” Ali Alâeddin Efendi olduğunu, annesinin Havva Hanım olduğunu bilmekteyiz” (Özalp, 2000: 228). “Kaynak 1895 yılında dünyaya gözünü açtığı andan itibaren yaşadığı yer medresedir ve ilim irfan muhitiyle artık iç içedir. Babasının sarayla olan irtibatı sebebiyle adaba da aşınadır ve yetişmesinde bunların etkisi olmuştur” (Şen, 2003: 12). “İlk ve orta tahsilini civar okullarda ikmal ettikten sonra, Darülfünun İlahiyat Fakültesine devam ederek mezun olmuştur” (Rona, 1970: 401).

“Dinsel yapıtları okuyuşundaki ustalık ve sesinin güzelliğiyle, öğrenciliği sırasında dikkati çekti. Sultanahmet ve Sultan Selim camilerinde başımam-hatiplik yaptığı yıllar Hafız Melek Efendi, Hafız Cemal Bey ve Neyzen Emin Dede’den tasavvuf müziği, Muallim Kâzım Bey’den de Türk müziği dersleri almıştır” (Sözer, 1986: 389). “Tamamen eski bir tarz bir sistemle süren bu musiki eğitimine rağmen kendi kendine nota öğrenmeye heves etmiş ve başarmıştır” (Güntekin, 2014: 1257).

“Babası Ali Alâeddin Efendi gibi din adamı olma arzusu olan Kaynak’ın bir süre gemilerde kâtiplik görevi yaptığını ancak bu göreve bir türlü ısınmadığını oğlundan alınan bilgilerden öğrenmekteyiz” (Öztürk, 2011: 11). Kaynak’ın bu yılları hakkında “Cumhuriyet’in ardından asıl arzu ettiği mesleğine Yavuz Sultan Camii imamlığı ile başladı. 1928’de aynı caminin başımamı olmuştur” (Özcan, 2002: 86). bilgilerini öğrendiğimiz Özcan, onun bestekâr ve icracı kimliğinin ön plana çıkması nedeniyle imamlık görevinden istifa etmeyi tercih ettiğini söyler

Öztuna, Kaynak’ın “1926 yılında otuz bir yaşındayken profesyonel bestekârlığa başladığını ve vefat edinceye dek otuz beş yıl verimli bir bestekâr olduğunu belirttikten sonra çeşitli tarihlerde plak doldurmak amacıyla Berlin’e, Viyana’ya, Paris’e ve Milano’ya gittiği bilgilerini verir” (Öztuna, 2000: 228).

Kaynak’ın soyadına karar verişini aktaran Öztürk, “Soyadı Kanunu çıkmasına rağmen uzun süre gönlünce bir soyadı seçemediğini, yapmış olduğu bestelerin arka arkaya gelişini ve bunun kaynağının ne olduğunu düşünürken “Kaynak” soyadını almaya karar verdiğini söyler” (Öztürk, 2011: 12).

Ak, Kaynak’ın “1926 yılında Berlin’e seyahat sırasında “Hicran-ı Elem...” sözleri ile başlayan bir şiiri Hüzam makamında bestelemesiyle bestekârlığa başladığı bilgisini verir” (Ak, 2002: 178). “Sadettin Kaynak’n ilk eseri olarak bilinen bu Hüzam şarkısının, onun gazel hanlığının yanı sıra; Alâeddin Yavaşca’nın tanımıyla Hacı Arif Bey etkisinde yapılmış bir özellik de göstermiştir” (Şen, 2003: 119)

“Tüm alışkanlıklarıyla birlikte Sadettin Kaynak kazancını imamlık yaptığı zamanlarda aldığı maaşı, film çalışmaları ve plâklarından elde ettiği gelirlere sağlamıştır. Hastalığı kendini göstermeye başladıktan sonra çalışmalarını sürdürmez hale geldiğinde ise, Kaynak apartmanındaki üç dairenin kiralalarıyla geçinmek durumunda kalmıştır” (Öztürk, 2011: 13). “3 Şubat 1961 tarihinde vefat eden bir



sonraki gün Nuruosmaniye Camisi'nde kılınan cenaze namazından sonra tekbir ve ilahilerle Topkapı Merkez Efendi Mezarlığı'nda defnedilen Kaynak, Zehra Hanım'la evli ve 4 çocuk babasıdır” (Özalp, 2000: 228).

### **1.3.3.1.Sadettin Kaynak'ın Besteciliği**

“Bestekârlığa 1926'da başlayan Kaynak 35 yıllık bestekârlık hayatında imza attığı 300'de fazla eserle halk arasında en çok tutulan bestekârların başında geldi. Eserleriyle, kendisinden sonra gelen musikiciler üzerinde en fazla etki bırakmış bestekârlardan biri olmuştur” (Güntekin, 2014: 1257).

“Türk musikisinde şarkı türü revaç bulduktan sonra birçok şarkı bestekârının daima birbirinin izleyicisi olduğu görülmüştür” (Şen, 2003: 180). diyen Şen, Sadettin Kaynak'ın yüzlerce bestekâr içinde son birkaç yüzyılda farklılık gösteren tek bestekâr olduğunu, Kaynak'ın melodik örgüsünün diğer bestekârlarda görülemediğini ifade eder.

Öztürk ise “Sadettin Kaynak'ın en önemli özelliğinin popülerleşen dünya kültüründe Türk musikisinin bir yer edinmesi için yaptığı faaliyetler olduğunu, bu zaviyeden bakılınca ülkemizde Sadettin Kaynak dönemi ile Türk müziğinin popülerleşmesi faaliyetlerinin başladığını söylemenin abartı olmayacağını dile getirir” (Öztürk, 2011: 9). “Türk musikisindeki çok önemli ve kendisinden söz ettirdiği özelliği, bestekârlığıdır. Kendi yaşadığı dönem ve sonrasını, bütünüyle sarıp sarmalayan yüzlerce eseri ile çalınıp söylenmesi, sevilip dinlenmesi bakımından çok geniş bir yelpazeye sahiptir” (Şen, 2003: 111). “Halk musikimizin bölgesel motiflerini derinlemesine incelemiş, bu motifleri sanatkâr benliğinde yoğurarak bir tür ortaya koymuş, şarkı ile türkü arası bir özellik taşıyan üslubunu eserlerinde ustalıkla kullanmıştır” (Ak, 2002: 179).

Özcan, herhangi bir çalgı aleti çalmamasına rağmen Sadettin Kaynak'ın eserlerinde oldukça orijinal ve parlak enstrümantal giriş ve bağlantı bölümleri ile dikkat çektiğini belirterek: “Bestelerinde saz unsuru satır aralarındaki küçük bağlantı parçası olmaktan çıkmış, gerektiğinde kelime aralarına girebilen, başta, ortada, sonda söz unsurlarıyla yarışan, onlarla eşdeğer bir nitelik kazanmıştır” der (Özcan, 2002: 86).

“Kıymetli ve verimli olan sanatkar Sadettin Kaynak halkın musiki terbiye ve duygularını yükseltmek gayesiyle, bilhassa bu vadede unutulmaz hizmetlerde bulunmuştur. Eserlerinin pek çoğu, kıymetli okuyucular tarafından plaklara okunmuştur” (Rona, 1970: 401). “Plâklara okunan ve Safiye Ayla, Münir Nurettin Selçuk ve Müzeyyen Senar’ın seslendirdiği bu eserlerin satış rekorları kırdığını Özalp’ten öğrenmekteyiz” ( Özalp, 2000: 231). Öztuna ise “Kaynak’ın eserlerinin çok tutulduğunu, bazılarının ise her zaman için okunmaya layık parçalar olacağını ve kendisinin çok ve fakat çoğunlukla kötü taklit edilen bir bestekâr olduğunu söyler” (Öztuna, 2006: 443).

“Kaynak’ın şarkı türünde bestelediği eserleri de tekdüze olmaktan uzaktır. Form dâhilinde kullanılabilir hemen her usulü kullanması buna delil olarak gösterilebilir. Bestelerinde çeşitli makam ve usul geçkileri yaparak ritmik ve melodik zenginliği daima tesis etmiş, dinleyiciye sürprizler hazırlayan kudretli bir bestekârdır” (Öztürk, 2011: 19). “Sadettin Kaynak, bazı eserlerinde başladığı makamla eserini bitirmemiş, çok yakışan ve tatlı geçişler sağlayarak, başka makamda bitirmiştir. Bu tür eserlerine en çarpıcı örnek olarak; Segâh başlayıp Nihavent bitirdiği “Dertliyim ruhuma hicranımı sardım da yine” sözleriyle başlayan fantezisini verebiliriz” ( Şen, 2003: 124).

Aşağıdaki tablo 3’te Sadettin Kaynak’a ait şarkı türündeki eserlerin; isim, makam, tür, usul ve (varsa) güfteciyi yer almaktadır.

**Tablo 3.** Sadettin Kaynak’ın Şarkı Listesi

Sıra No:	Rep.No:	Eserin İlk Dizesi:	Söz Yazarı:	Makam:	Tür:	Usûl:
1	2537	Bu hâl zuhur etmesin bir daha	Cemalettin Altıntaş	Acemaşiran	Şarkı	Düyek
2	2577	Bulutlar kokunu getirir bana	Ramazan Gökalp Arkın	Acemaşiran	Şarkı	Düyek
3	3140	Daha sevdami açarken	—	Acemaşiran	Şarkı	Aksak
4	5255	Gönül sana tapalı	Fuat Hulûsi Demirelli	Acemaşiran	Şarkı	Sofyan
5	5257	Gönül seni ayık bulsam sorsam hâlin nedir diye	—	Acemaşiran	Şarkı	Düyek
6	7832	N’ideyim bilmem elinden senin	Vecdi Bingöl	Acemaşiran	Şarkı	Sofyan
7	18907	Keloğlan isterse eğer	?	Acemaşiran	Şarkı	Curcuna
8	18943	Geliyor başbuğumuz ulu Türk’ün önderi	Sadettin Kaynak	Acemaşiran	Şarkı	Sofyan
9	18949	Sanma şâhim alemi sen sadıkane yar olur	Yavuz Sultan Selim Han	Acemaşiran	Şarkı	Düyek

10	18951	Aşk ehline hicrân ile ülfette safa var	Vecdi Bingöl	Acemaşiran	Şarkı	Sofyan
11	10228	Söyleyin nerde o göz nûru gönül sevgisi yâr	Vecdi Bingöl	Acemkürdi	Şarkı	Düyek
12	13563	Bizim elin koyunları kuzular derdim artar yaralarım sızılar	–	Acemkürdi	Şarkı	Semai
13	18860	Sahil gecenin gölgesi altında uyuklar	?	Acemkürdi	Şarkı	Semai- Sofyan
14	18861	Nişanlım ayrı benden, canım ayrı bedenden	?	Acemkürdi	Şarkı	Düyek- Semai
15	18929	Yalnız seninim diye aşkıma yeminim var	?	Acemkürdi	Şarkı	Aksak
16	18948	Dördünüz birbirinizden güzel ey hemşireler	Fuat Hulûsi Demirelli	Acemkürdi	Şarkı	Aksak
17	712	Aşkın fecri yüceldi müjdelersün gönül	–	Bayati	Şarkı	Düyek- R.Aksağı
18	1741	Bin gözyaşının incileşip aktığı andı	Mustafa Nafiz Irmak	Bayati	Şarkı	Sengin Semai Curcuna
19	6325	Her sinede bir gam gelen ağlar giden ağlar	–	Bayati	Şarkı	Ağır Aksak
20	10873	Ümit yolu serap mı?	–	Bayati	Şarkı	Düyek
21	18940	Gece gündüz hep sensin benim kaygım kederim	?	Bayati	Şarkı	Aksak
22	18968	Bizim sahraların başı, pare pare duman şimdi	?	Bayati	Şarkı	Düyek-Raks Ak.
23	19022	Ruhuma sunduğun mukaddes günah	Neyzen Tevfik Kolaylı	Bayati	Şarkı	Sofyan
24	4554	Gece gündüz uyku girmez gözüme	Kayıkçı Kul Mustafa(17.yy)	Bayati araban	Şarkı	Düyek
25	4689	Geldi bir hâle gönül	Mehmet B. Hayret Efendi	Bayati araban	Şarkı	Curcuna
26	4991	Gonca idik gül olduk	Şadi Kurtuluş	Bayati araban	Şarkı	Sofyan
27	6935	Kalbin yine niçin küstü	–	Bayati araban	Şarkı	Nim Sofyan
28	8613	Ömrümün neş'esiz geçti baharı	Rıza Tefvik Bölükbaşı	Bayati araban	Şarkı	Aksak
29	1569	Beyaz göğsün bana karşı açma beni öldürürsün	Âşık Mustafa Gevheri	Bayati araban buselik	Şarkı	Curcuna- Düy.- Y.Sem.
30	18982	Rumeli'nden göçmen gelir durmadan (Göçmenler)	Sadettin Kaynak	Bayati- Buselik-Mahur	Şarkı	Aksak
31	3042	Çiçekten nağmeden bir deste bağlar	Fuat Hulûsi Demirelli	Bestenigâr	Şarkı	Curcuna
32	4109	Ey gönül bir derde düştün derdinin dermânı yok	Hüseyin Sîret Özsever	Bestenigâr	Şarkı	Düyek
33	10188	Söyle git ağlanacak hâlini dildâre gönül	–	Bestenigâr	Şarkı	Düyek
34	9030	Saçlarıma ak düştü sana ad bulamadım	Ramazan Gökâlç Arkın	Buselik	Şarkı	Düyek- Aksak
35	18919	Sporcu kızlar	?	Çargâh	Şarkı	Değişmeli
36	11389	Yıllarca elim kalbimin üstünde eğildim	Fuat Hulûsi Demirelli	Evcara	Şarkı	Düyek- Curcuna
37	13317	Ağlamış gülmüş cefaya durmadan yanmış gönül	Mustafa Nafiz Irmak	Evcara	Şarkı	Devr-i Hindî
38	3505	Doğuyor ömrüme bir	Cenap	Eviç	Şarkı	Sofyan

		yirmi sekiz yaş güneşi	Şahabettin			
39	18859	Gönülden isteseydin gönülümde sen olurdu	?	Eviç	Şarkı	Düyek- Sofyan
40	18950	Güzel kızlar kadınlar biliniz ne isterim	Necdet Rüştü Efe	Eviç	Şarkı	Curcuna- Raks Ak.
41	19071	Kokladım yar elinden güllerin güzelinden	Vecdi Bingöl	Eviç	Şarkı	Aksak
42	18977	Hayat garip bir rüyadır hep tesadüflerle dolu	Vecdi Bingöl	Ferahfeza	Şarkı	Sofyan
43	18988	Nemiz kaldı bizim mülk- i Arab'da	?	Ferahnâk	Şarkı	Sofyan- Düyek
44	5489	Gözler mavi yüz pembe	Hamit Baykal	Gerdaniye	Şarkı	Türk Aksağı
45	11173	Yâr ayrılık yaktı beni	Ramazan Gökâl Arkın	Gerdaniye	Şarkı	Sofyan
46	11697	Zeyneb'im uçtu gitti	Vecdi Bingöl	Gerdaniye	Şarkı	Sofyan
47	18915	Ovalarda meltem ol dağlarda bad-ı saba (Anadolu'm)	Gündüz Nadir	Gerdaniye	Şarkı	Sofyan- Semai
48	18970	Dağların sümbülü var, bağların bülbülü var	?	Gerdaniye	Şarkı	Düyek
49	18985	Ayrılık perde perde uzaklaşır gider de	Vecdi Bingöl	Gerdaniye	Şarkı	Aksak
50	19018	Devretmedi muradımca zamane	Âşık Ömer	Gerdaniye	Şarkı	Düyek
51	19021	Yıllarca çırpındın, yıllarca yandın	Nazım Doğan Arma	Gerdaniye	Şarkı	Sofyan
52	18828	Mersin bağları yalı	Vecdi Bingöl	Gülizar	Şarkı	Aksak
53	18914	Yurdumuz İrem bağı her yanında ırmağı	?	Gülizar	Şarkı	Değişmeli
54	19010	Şu kimsesiz saharalarda diken oldu gülüm benim	?	Gülizar	Şarkı	Düyek- Aksak
55	34	Açıldı gül figân etmekte bülbül nev-bahar oldu	–	Hicaz	Şarkı	Aksak
56	1213	Bana yardan vaz geç derler gönül senden vaz geçer mi?	–	Hicaz	Şarkı	Aksak
57	1292	Ben ağlarım eller güler buda başa geçecekmiş	Sadettin Kaynak	Hicaz	Şarkı	Düyek
58	1437	Benim gönülüm bütün sevmek bütün duymak için yanmış	–	Hicaz	Şarkı	Curcuna
59	1468	Benim yârim gelişinden bellidir	Karacaoğlan	Hicaz	Şarkı	Raks Aksağı
60	2628	Bu yerler ne füsunkârdı	–	Hicaz	Şarkı	Düyek
61	2667	Bülbüller gibi çiler mutlu gönül şen gönül	Vecdi Bingöl	Hicaz	Şarkı	Sofyan
62	3212	Deli gönül gezer gezer gelirsin	Karacaoğlan	Hicaz	Şarkı	Düyek
63	3281	Boynunu bükme dolap (Dertli dolap)	Yunus Emre	Hicaz	Şarkı	Yürük Semai
64	3281	Dertli dolap (Boynunu bükme dolap)	Yunus Emre	Hicaz	Şarkı	Yürük Semai
65	3329	Dıştan viran bağhtım	Hasan Ali Yücel	Hicaz	Şarkı	Ağır Aksak
66	3804	Elâ gözlerine kurban olduğum	Âşık Ömer	Hicaz	Şarkı	Sofyan
67	3887	Enginde yavaş yavaş günün minesini soldu	Vecdi Bingöl	Hicaz	Şarkı	Sofyan

68	4265	Ey şanlı beldenin kahraman kızı (	Hasan Lâmi Güray	Hicaz	Şarkı	Düyek
69	5127	Gönlümün içindedir gözden ırak sevdiğim	Vecdi Bingöl	Hicaz	Şarkı	Düyek
70	6187	Hazan ile geçti gülşen-i büstan	Emrâh	Hicaz	Şarkı	Curcuna
71	7741	Muhabbet bağına girdim bu gece	Sadettin Kaynak	Hicaz	Şarkı	Düyek
72	7950	Ne boş yere yanmışım	Hasan Lâmi Güray	Hicaz	Şarkı	Düyek
73	9475	Senelerden beri hasret çekerek yâre gönül	Gündüz Nadir (Muallim)	Hicaz	Şarkı	Aksak
74	10632	Tel tel taradım zülfünü	Sâdettin Kaynak	Hicaz	Şarkı	Aksak
75	10877	Ümitlerim hep kırıldı o eller benden ayrıldı	-	Hicaz	Şarkı	Düyek
76	11022	Yâd eller aldı beni	Vecdi Bingöl	Hicaz	Şarkı	Türk Aksağı
77	11297	Yeşil gözlerini ufkuma ger ki	Ramazan Gökâlî Arkin	Hicaz	Şarkı	Curcuna
78	11550	Yollarına gül döktüm gelir de geçer diye	-	Hicaz	Şarkı	Düyek
79	13303	Ağla gözlerim ağla	-	Hicaz	Şarkı	Aksak
80	17569	Ben bir garip kuşum yurdum yuvam yok	-	Hicaz	Şarkı	Raks Aksağı
81	18873	Sevmek suçsa çekinmezdim ölümden	Vecdi Bingöl	Hicaz	Şarkı	Düyek
82	18876	Ağlarınız sokaklarda her baharda her karda	Mustafa Nafiz Irmak	Hicaz	Şarkı	Düyek
83	18878	Bu haydutlar birer aptal	Vecdi Bingöl	Hicaz	Şarkı	Nim Sofyan
84	18893	Dertli gönül dinle beni	?	Hicaz	Şarkı	Düyek
85	18901	Garibiz gurbet bize artık bir sıla oldu	?	Hicaz	Şarkı	Düyek
86	18908	Bitti her emel bitti güneşim söndü gitti	?	Hicaz	Şarkı	Türk Aksağı
87	18912	Kayboldun içimizden hangi illere gittin	Mustafa Nafiz Irmak	Hicaz	Şarkı	Sofyan
88	18931	Açılırsın güzelim birer kadeh içelim	Sadettin Kaynak	Hicaz	Şarkı	Aksak
89	18941	Eser batı karayel açıldı Marmara'ya	?	Hicaz	Şarkı	Türk Aksağı
90	18963	Aşkım benim hep ye's ile hicran ile kalbimde uyurken	?	Hicaz	Şarkı	S. Semai-Y. Semai
91	18972	Deli gönül gafil olma gözün aç	?	Hicaz	Şarkı	Sofyan
92	18989	Bir ah çeksem dağı taşı eritir	Sadettin Kaynak	Hicaz	Şarkı	Düyek- Semâî
93	18991	Gönlüm onu göğsündeki benden tanıyordu	?	Hicaz	Şarkı	Türk Aksağı
94	18992	Ne feryad edersin divane bülbul	?	Hicaz	Şarkı	Nim Sof.Ser.Düy.
95	18995	Sana derim allı gelin has gelin	Karacaoğlan	Hicaz	Şarkı	Aksak
96	18997	Bunca demdir hasretliğin çekerim	?	Hicaz	Şarkı	Aksak
97	18998	Bir çiçek açıldı Bilalözü'nde	Karacaoğlan	Hicaz	Şarkı	Aksak
98	18999	Uyu benim meleğim	?	Hicaz	Şarkı	Düyek

99	19000	Dağların mazısı var, alnımın yazısı var	Reşad Özpirinççi	Hicaz	Şarkı Aksak
100	19025	Kalbin derdimi bilse, acırdı belki biraz	?	Hicaz	Şarkı Aksak
101	19026	Yalvarırım gel gitme, beni yalnız terk etme	Vecdi Bingöl	Hicaz	Şarkı Düyek
102	19090	Bahtımın karanlık sarp yamacından	?	Hicaz	Şarkı Raks Aksağı
103	19023	Uyu güzel Oğuz'um	?	Hicaz (Hümâyun)	Şarkı Düyek
104	18990	Ilgit ilgit esen seher yelinden	Karacaoğlan	Hicaz (Uzzal)	Şarkı Düyek
105	10117	Son ümidimde bitti kuş gibi uçtu gitti	Mustafa Nafiz Irmak	Hicaz (Zirgüleli)	Şarkı Düyek
106	18857	Nice yıllar geldi geçti, hiç görmedi aşkım bahar	Tarık Işıttan	Hicaz-Buselik	Şarkı Aksak
107	18858	Bir zaman gençti yaşım, aşk ile hoştu başım	?	Hicaz-Buselik	Şarkı Düyek
108	1477	Beni sana bağlayan gözlerinin rengidir	Reşat Bilgin	Hicazkâr	Şarkı Nim Sofyan
109	2527	Bugün mutlu günümdür	—	Hicazkâr	Şarkı Aksak
110	3034	Çiçeklerin gülüyor sevincinden	Vecdi Bingöl	Hicazkâr	Şarkı Düyek
111	3092	Çözmek elinde değil gönlümü senden kadın	Fuat Hulûsi Demirelli	Hicazkâr	Şarkı Düyek
112	5812	Günlerce durmadan koşar ararım	Hasan Lami Güray	Hicazkâr	Şarkı Türk Aksağı
113	6378	Hey pınar derin pınar	Vecdi Bingöl	Hicazkâr	Şarkı Nim Sofyan
114	7389	Leylâ acerb neden ses vermiyor feryadıma	Vecdi Bingöl	Hicazkâr	Şarkı Düyek
115	9242	Sarsam seni gönlümce güzel bahtıma kansam	Vecdi Bingöl	Hicazkâr	Şarkı Düyek
116	11575	Yücelerden nazlı nazlı gelin gibi süzülen ay	Vecdi Bingöl	Hicazkâr	Şarkı Sofyan- Düyek
117	11612	Yüzün güllerden ince sesin bülbülden tatlı	Vecdi Bingöl	Hicazkâr	Şarkı Düyek
118	18899	Canımdan yakın kadını	?	Hicazkâr	Şarkı Aksak
119	18994	Nev-nihalim kim büyüttü böyle bi-perva seni	Nedim	Hicazkâr	Şarkı Curcuna
120	19028	Mehtab mı halelendi, sular mı minelendi	Yıldız Hanım	Hicazkâr	Şarkı Aksak
121	19092	Muhabbet köyünün olsam şarabı	Âşık Seyrâni	Hicazzirgüle	Şarkı Düyek
122	130	Ağlarım çağlar gibi	Sadettin Kaynak	Hüseyinî	Şarkı Curcuna
123	864	Ay doğarken gecelerden harelenir garip garip	—	Hüseyinî	Şarkı Düyek
124	920	Ayrılık yıldönümü kalbime yâdın doluyor	Mustafa Nafiz Irmak	Hüseyinî	Şarkı Sofyan- Curcuna
125	984	Bağrıma taş basaydım	Fuat Hulûsi Demirelli	Hüseyinî	Şarkı Düyek
126	1308	Ben bir çoban kızıyım	Vecdi Bingöl	Hüseyinî	Şarkı Oynak- Düyek
127	1739	Bingöllerden süzülürsün inersin (Fırat)	Vecdi Bingöl	Hüseyinî	Şarkı Nim Sofyan
128	3931	Esmer bugün ağlamış	Sadettin Kaynak	Hüseyinî	Şarkı Curcuna
129	4443	Fırat kenarının ince dumanı	—	Hüseyinî	Şarkı Curcuna

130	5179	Gönül civan ister boyu boyumca	Ramazan Gökâl Arkın	Hüseyinî	Şarkı Sofyan
131	5328	Göresin mi geldi beni meleğim	–	Hüseyinî	Şarkı Aksak
132	5801	Güneş yüzlü sümbül yâr	Fuat Hulûsi Demirelli	Hüseyinî	Şarkı Aksak- Sofyan
133	6016	Hasret kavuşturan geliyor	–	Hüseyinî	Şarkı Nim Sofyan- Aksak
134	6101	Hatice'm saçlarımı dalga dalga taratmış	Sadettin Kaynak	Hüseyinî	Şarkı Sofyan
135	7045	Gözler var anam gözler var	Sadettin Kaynak	Hüseyinî	Şarkı Düyek-T. Aksağı
136	9620	Senin yazın kışa benzer	Âşık Hasan	Hüseyinî	Şarkı Curcuna
137	10039	Sînede bir gönül var	Fuat Hulûsi Demirelli	Hüseyinî	Şarkı Aksak
138	11142	Yanık Ömer her savaştan bir yara taşıyor	Sadettin Kaynak	Hüseyinî	Şarkı Aksak- Sofyan
139	11567	Yüce dağ başında yatmış uyumuş	–	Hüseyinî	Şarkı Aksak
140	16508	Adın yaşar dillerde kıskanırım sen Ayşe'm	Sıtkı Can	Hüseyinî	Şarkı Curcuna
141	18872	Sesini duydum geldim, gönlüme uydum geldim	?	Hüseyinî	Şarkı Düyek
142	18895	Tutunca bir yiğit gurbet yolunu	?	Hüseyinî	Şarkı Aksak
143	18923	Sabah uyanan ağlar, aşka boyanan ağlar	?	Hüseyinî	Şarkı Düyek
144	18932	Bir gün için ben olaydım yaradan	?	Hüseyinî	Şarkı Raks Aksağı
145	18936	Sor şu yıldızlara sor doğan aya	Fuat Hulûsi Demirelli	Hüseyinî	Şarkı Düyek- Aksak
146	18944	İftirakın ebedi ruhumu hüzne salıyor	Kıymet Hanım	Hüseyinî	Şarkı Ağır Aksak
147	18946	Kalbimde biten güldür bu gönül şarkıları	Ramazan Gökâl Arkın	Hüseyinî	Şarkı Raks Aksağı
148	18971	Erzincan yüreğim yaktı dağladı	Vehbi Cem Aşkun	Hüseyinî	Şarkı Curcuna
149	18976	Bir yastıkta var olsun	?	Hüseyinî	Şarkı Sofyan
150	19003	Söğütler sıra sıra su verilir mısıra	?	Hüseyinî	Şarkı Sofyan
151	19027	Elimde silahım var, dilimde Allah'ım var	Sadettin Kaynak	Hüseyinî	Şarkı Sofyan
152	19033	Ne çare gönül ne çare	Vecdi Bingöl	Hüseyinî	Şarkı Sofyan
153	19036	Bir ay doğmuş Pasin'den	Anonim	Hüseyinî	Şarkı Sofyan
154	19063	Ela gözlü benli dilber koma beni el yerine	Karacaoğlan	Hüseyinî	Şarkı Sofyan
155	19064	Kızıldağ'dan çıkarsın köpürerek taşarak	?	Hüseyinî	Şarkı Sofyan
156	19065	Köyümün benzeri yok bu ellerde	Necdet Rüştü Efe	Hüseyinî	Şarkı Sofyan
157	19066	Beydağ'ına yaslanmış sıralı yeşil dağlar	?	Hüseyinî	Şarkı Türk Aksağı
158	19067	Bir ılık yaz gecesi her taraf neşe dolu	S.Kaynak- F.Hulûsi Demirelli	Hüseyinî	Şarkı Değişmeli
159	19084	Söğütler sıra sıra su verilir mısıra	?	Hüseyinî	Şarkı Türk Aksağı
160	19072	Ben seni ellere verdim	?	Hüseyinî kürdî	Şarkı Düyek

vereli

161	18835	Selam size selam size	Sadettin Kaynak	Hüseyini-Uşşak	Şarkı	N. Sof.-Sem.
162	518	Artık bu bahçede ötmesin bülbül	Sadettin Kaynak	Hüzzam	Şarkı	Aksak
163	799	Aşk yolunda bağı yanık yolcular	Vecdi Bingöl	Hüzzam	Şarkı	Düyek
164	1239	Batarken ufukta bu akşam güneş	Atıf Zühtü	Hüzzam	Şarkı	Düyek- Curcuna
165	1275	Beklerim her gün bu sahillerde mahzun böyle ben	Rahmi Duman	Hüzzam	Şarkı	Devr-i Hindî
166	1746	Bin hüzün çöktü yine gönlüme akşamla benim	Rahmi Duman	Hüzzam	Şarkı	Düyek
167	2356	Bir yer ki sabah olmayacaktır adı gönlüm	—	Hüzzam	Şarkı	Devr-i Hindî
168	2994	Çıkar yücelerden haber sorarım	Vecdi Bingöl	Hüzzam	Şarkı	Curcuna
169	5086	Gönlüm Seher Yeli Gibi	—	Hüzzam	Şarkı	Aksak
170	5893	Güzel terk etme beni	—	Hüzzam	Şarkı	Nim Sofyan
171	6409	Hicrân ü elem sîne-i pür- hûnumu dağlar	Ali Şevket Bey	Hüzzam	Şarkı	Devr-i Hindî
172	6883	Kalbim kanıyor durmadan en tatlı çağında	Sadettin Kaynak	Hüzzam	Şarkı	Curcuna
173	7399	Leylâkların hayâli salkımların emeli	Fuat Hulûsi Demirelli	Hüzzam	Şarkı	Curcuna- Düyek
174	7551	Meğer çok sevilenler bir gün unutulmuş	Sadettin Kaynak	Hüzzam	Şarkı	Curcuna
175	7567	Mehtaplı gecelerde biz sahile inerdik	Sadettin Kaynak	Hüzzam	Şarkı	Devr-i Hindi
176	8006	Ne hazindi o akşam bırakıp gittin beni	Kadri Kalfaoğlu	Hüzzam	Şarkı	Aksak
177	8533	O siyah gözlerini bir daha olsun göreyim	Mustafa Nafiz Irmak	Hüzzam	Şarkı	Aksak- Curcuna
178	8976	Saatlerce baş başa kaldığımız geceler	Sadettin Kaynak	Hüzzam	Şarkı	Curcuna
179	9913	Sevgili ne demek bilmem gönlümce bilen var mı?	Vecdi Bingöl	Hüzzam	Şarkı	Düyek- Curcuna
180	10201	Söyle zalim neredesin	—	Hüzzam	Şarkı	Aksak
181	10258	Sular gibi akar çağlar	Tarık Işıtman	Hüzzam	Şarkı	Aksak
182	10842	Uzaktan merhaba olmaz gel ey mestane bakışlım	Kuloğlu Süleyman	Hüzzam	Şarkı	Düyek
183	18837	Yakın gel bir daha göreyim seni	Vecdi Bingöl	Hüzzam	Şarkı	N. Sof.- Düyek
184	18897	Eridim inlemeden katı yürekli güzel	?	Hüzzam	Şarkı	Aksak-Türk Aks.
185	18922	Sevenler sevilenler gönül derdi çekenler	Vecdi Bingöl	Hüzzam	Şarkı	Sofyan
186	18958	Nurunla yanan gönlüm ümidim gibi yüksek	?	Hüzzam	Şarkı	Devr-i Hindi
187	19035	Dağların başı kardır	?	Hüzzam	Şarkı	Aksak
188	19059	Hangi suçum oldu sebep hicrine	Sadettin Kaynak	Hüzzam	Şarkı	Sofyan
189	19070	Sen her zaman kalbimdesin	Mustafa Nafiz Irmak	Hüzzam	Şarkı	Düyek
190	19082	Beni hüznümle bırak, istemiyorum seni	Mustafa Nafiz Irmak	Hüzzam	Şarkı	Aksak
191	698	Aşkın beni durmaz yakar	Sadettin	Hüzzam	Şarkı	Düyek



			Kaynak	(Segâh)		
192	18903	Bir ses duydum inceden	Vecdi Bingöl	Hüzzam-Mahur	Şarkı	Nim Sofyan
193	4378	Fariğ olmam eylesen yüz bin cefâ sevdim seni	Şeyh Gâlip Dede	İsfahan	Şarkı	Düyek-D.Revan
194	18957	Aşğım baharın yeşil gözüne	?	Karc.-Zirgüle-Hicaz	Şarkı	Sofyan-Curcuna
195	3135	Dağları hep kar aldı gülleri hep hâr aldı	Sadettin Kaynak	Karcıgar	Şarkı	Aksak
196	3923	Esîrinim civan senin	—	Karcıgar	Şarkı	Aksak
197	4507	Gam çekme güzel n'olsa baharın sonu yazdır	Fâruk Nafiz Çamlıbel	Karcıgar	Şarkı	Sofyan-Aksak
198	7011	Kara bulutları kaldır aradan	Ramazan Gökalp Arkın	Karcıgar	Şarkı	Aksak
199	7145	Kınalar yakmış eline	Necdet Rüştü Efe	Karcıgar	Şarkı	Aksak
200	10590	Tamburamın ince kıvrak beli var	Refik Ahmet Sevengil	Karcıgar	Şarkı	Türk Aksağı
201	18852	Nazlım sana kavuşamam	?	Karcıgar	Şarkı	Aksak
202	18892	Koçyiğitler durağı şen köyüm şirin köyüm	?	Karcıgar	Şarkı	Nim Sofyan
203	18905	Serçeler oynuyor kanları kaynaşiyor	?	Karcıgar	Şarkı	Düyek-Aksak
204	18906	Oh güzel kız şirin kız bakışları derin kız	?	Karcıgar	Şarkı	Düyek
205	18909	Kirpiği oyalı kız bakışı rüyalı kız	Vecdi Bingöl	Karcıgar	Şarkı	Düyek
206	18916	Yine geldi evvel bahar günleri	Karacaoğlan	Karcıgar	Şarkı	Aksak
207	18956	Bakışları hovarda, buluşalım Fuar'da	Sadettin Kaynak	Karcıgar	Şarkı	Nim Sofyan
208	18969	Bir gül koparıp göğsüme tak	?	Karcıgar	Şarkı	Semai
209	19058	Telli turnam yücelerden aştı mı?	?	Karcıgar	Şarkı	Aksak
210	19080	Bir kız ile bir gelinin ahdı var	Karacaoğlan	Karcıgar	Şarkı	Düyek
211	19081	Uludağ'ı Uludağ'ı dumanlıdır başın senin	Sadettin Kaynak	Karcıgar	Şarkı	Düyek-Curcuna
212	18945	Bir yastıkta kocasın gelin ile güveyi	?	Karcıgar-Gülizar	Şarkı	D. Turan-Aksak
213	18864	Savaş kanlık bizimdir (Kılıç Oyunu)	?	Kürdî-Acemaşiran	Şarkı	Düyek
214	1898	Bir esmer dilberin vuruldum hüsnüne	Ercüment Er	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Curcuna-Düyek
215	2032	Bir gün yaşadık hâtrası yıllara erdi	Hamid Refik Bey	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Sengin Semai
216	3168	Damlalar damla damla içimde çağlar gibi	Huriser Güneri	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Sofyan-Semai
217	18853	Ay saçlarımı koyda tararken pupa yelken	Gündüz Nadir	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Aksak
218	350	Älemde minnet etmez gönül artık feleğe	—	Mahur	Şarkı	Devr-i Hindi
219	1379	Ben güzele güzel demem güzel benim olmayınca	Karacaoğlan	Mahur	Şarkı	Düyek
220	6472	Hoş geldin elimize şiir oldun dilimize	Vecdi Bingöl	Mahur	Şarkı	Düyek
221	8495	Olsa da hoş kokulu	—	Mahur	Şarkı	Düyek

		dikenidir gül yolu				
222	18934	Gel seninle bu kışın bir yere kapanalım	Sadettin Kaynak	Mahur	Şarkı	Aksak
223	18947	Kadehinle bana biraz rakı ver	?	Mahur	Şarkı	Aksak
224	18962	Ay doğar katar gider, topuğu batar gider	?	Mahur	Şarkı	Düyek
225	18978	Gönül dağlar gibi yalçındır, sarptır	Vecdi Bingöl	Mahur	Şarkı	Aksak
226	19008	Älem bizar oldu benim zarımdan	Âşık	Mahur	Şarkı	Nim Sofyan
227	19053	Bekârlar evlenmeyi küçük bir şey sanmayın	Sadettin Kaynak	Mahur	Şarkı	Aksak
228	19055	Sıçrayınca at sırtına, oluruz zorlu fırtına	Sadettin Kaynak	Mahur	Şarkı	Aksak
229	19056	Yine coştı Türk yurdu	Sadettin Kaynak	Mahur	Şarkı	Sofyan
230	18918	Ne olaydım yar seninle bir yastıkta baş olaydım	Vecdi Bingöl	Mahur-Hicazkâr	Şarkı	Aksak
231	18849	Ben sizinle birlik olup taşırım	Necdet Rüştü Efe	Mahur-Nihavent	Şarkı	Sofyan
232	18866	Ateşim hiç sönmedi, şifası görünmedi	?	Mahur-Segâh-Rast	Şarkı	Sofyan
233	17572	Gözüm yok şu cihanda pırıldayan tacında	_	Maye (Uşşak-Segâh)	Şarkı	Düyek
234	75	Ada'ya gel gidelim bir gececik bizde kal	Sadettin Kaynak	Muhayyer	Şarkı	Aksak
235	867	Ay doğdu batmadı mı?	_	Muhayyer	Şarkı	Sofyan
236	1038	Bahar oldu düştün dile sende figan eyle bülbül	Âşık Ömer	Muhayyer	Şarkı	Düyek
237	1238	Batan gün kana benziyor	Necdet Rüştü Efe	Muhayyer	Şarkı	Curcuna
238	1551	Ben yıllarca yanmışım sen de büsbütün yakma	Necdet Rüştü Efe	Muhayyer	Şarkı	Raks Aksağı
239	2687	Bülbülüm gel de dile (Çile Bülbülüm )	Vecdi Bingöl	Muhayyer	Şarkı	Düyek
240	3933	Esmerim kıyma bana	_	Muhayyer	Şarkı	Curcuna
241	5008	Gökler perisi gibi pırl pırl Emine	_	Muhayyer	Şarkı	Düyek
242	5548	Gurbet elde yaman oldu hâlimiz	Âşık Kerem	Muhayyer	Şarkı	Curcuna
243	5792	Güneş gibi şahsım olsa	Tâlibî Coşkun	Muhayyer	Şarkı	Aksak
244	6697	İndim yâr bahçesine yine düştüm yâreli	_	Muhayyer	Şarkı	Sofyan
245	6769	İşte seni seven benim	Necdet Rüştü Efe	Muhayyer	Şarkı	Düyek
246	7049	Karşıda kara yonca gel öpeyim doyunca	_	Muhayyer	Şarkı	Türk Aksağı
247	7164	Kıroğlan'ın davarı dereye iner	_	Muhayyer	Şarkı	Nim Sofyan
248	8107	Ne zaman görsem onu ayaklarım dolaşır	Sadettin Kaynak	Muhayyer	Şarkı	Sofyan
249	10318	Sürmeyi göz öldürür âşık nâz öldürür	_	Muhayyer	Şarkı	Aksak
250	11458	Yine dumanlı dağlar yollar geçilmez oldu	Tarık Işıtman (Muallim)	Muhayyer	Şarkı	Sofyan-Curcuna
251	11536	Yolculuk var	Vecdi Bingöl	Muhayyer	Şarkı	Sofyan
252	13433	Derdimden anlayanım	Vecdi Bingöl	Muhayyer	Şarkı	Düyek

bana acıyanım yok

253	18848	Bu gece mehtabı koynuna almış	Vecdi Bingöl	Muhayyer	Şarkı	Düyek- Aksak
254	18871	Dağlar ağardı kardan haber gelmedi yardan	?	Muhayyer	Şarkı	Sofyan- Serbest
255	18880	Hayat tatlı bir rüya (Boş ver aldırma)	?	Muhayyer	Şarkı	Düyek
256	18933	Bir gün için ben olaydım yaradan	?	Muhayyer	Şarkı	Türk Aksağı
257	19015	Bu çiçeklerden kim alır	Vecdi Bingöl	Muhayyer	Şarkı	Sofyan
258	19052	Bu çeng-ü çegane bana gerekmez	?	Muhayyer	Şarkı	Aksak
259	19054	Başımda duman var kalbimde sızı	?	Muhayyer	Şarkı	Sofyan
260	19079	Anacığım nice olur hali yardan ayrılanın	Necdet Rüştü Efe	Muhayyer	Şarkı	Raks Aksağı
261	303	Akşam yine gölgen yine gölgen yine akşam	Cemali Nâbedit	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Serbest- Sofyan
262	1184	Bana bir tatlı haber verdi gülen lebleriniz	-	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Aksak
263	2076	Bir içim su gibi özlerim seni	-	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Düyek
264	5080	Gönlüm özledikçe görürdüm hele ...	Vecdi Bingöl	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Düyek
265	5981	Hani bir gündü "şu derdim sana bir geçse dedim	A. Adnan Adıvar	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Curcuna
266	7046	Karlı dağlar yıldızı yamandır yörük kızı	İzzet Salih Bey	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Düyek
267	11428	Yine bahar oldu coştı yüreğim	Aşık Emrah (Erzurumlu)	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Düyek
268	18920	Seher yolu gül dağıdır, gönül aşkın budağıdır	?	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Curcuna
269	18928	Ne yazık anlamadın kalbimi bir an için olsun	?	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Aksak
270	19051	Gönül baş başa verip sevişmek hevesinde	Vecdi Bingöl	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Düyek- Semai
271	19076	Dün kahkahalar yükseliyorken evinizden	Yahya Kemal Beyatlı	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Sof.Y.Sem.- Ser.
272	19078	Gün olup yâdıma geldikçe sönen hatıralar	?	Muhayyer Kürdî	Şarkı	Aksak
273	8782	Pınar başında sandım bir söğüt dalı Ayşem	Vecdi Bingöl	Muhayyer- Buselik	Şarkı	Aksak
274	19011	Mecnun gibi nam istese efsane olurduk	?	Muhayyer- Buselik	Şarkı	Sengin Semai
275	10393	Şebâbet geçti artık zevk-i mazi bir serap oldu	İlhami Bey	Müstear	Şarkı	Düyek
276	18891	Mecalim yok bir tek söze	Vecdi Bingöl	Müstear	Şarkı	Sofyan
277	6399	Hicran gönül belâsı	-	Neva	Şarkı	Türk Aksağı
278	3814	Elbet gönüllerde sabah olacak	Mustafa Nafiz Irmak	Nevabuselik	Şarkı	Düyek
279	18917	Hançerim bileğide zağlanır gide gide	?	Neva-Nikriz	Şarkı	Düyek
280	6423	Hicranla harap oldu da sevda eli gönlüm	Vecdi Bingöl	Neveser	Şarkı	Aksak
281	766	Aşkın susuz bağında pınar gibi çağlarım	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Aksak
282	992	Bahar bitti güz bitti artık	Ramazan	Nihavent	Şarkı	Curcuna-

		bülbül ötmüyor	Gökâl Arkın			N.Sofyan
283	2063	Bir hayâl âlemi içindeyim ben	Mustafa Nafiz Irmak	Nihavent	Şarkı	Düyek
284	4159	Ey ipek kanatlı seher rüzgârı	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Düyek- Hindi
285	4745	Gel göklere yükelelim gel de seninle	Meral Nakip	Nihavent	Şarkı	Aksak
286	5246	Gönül nedir bilene gönül veresim gelir	Sadettin Kaynak	Nihavent	Şarkı	Curcuna
287	5666	Güller ne hoştur renkler ne ince	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Nim Sofyan- Sem.
288	6094	Hatırla ey gönül hoş geçen demi	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Düyek
289	6644	İlkbahara bürünmüşsün gül yüzüne şal olaydım	Ramazan Gökâl Arkın	Nihavent	Şarkı	Aksak
290	7250	Kirpiklerinin gölgesi güllerle bezenmiş	Nürettin Rüştü Bingöl	Nihavent	Şarkı	Düyek
291	7563	Mehtaba bürünmüş gece	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Sofyan
292	7599	Menekşelendi sular..	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Sofyan
293	7970	Ne dert kalır ne hüzün	Vehbi Cem Aşkın	Nihavent	Şarkı	Düyek
294	8399	O gözler siyah gözler	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Sofyan
295	8885	Ruhuma gecenin matemi doldu	Mustafa Nafiz Irmak	Nihavent	Şarkı	Düyek
296	9898	Sevgi kanununun aldım o ilahi sesini	Fuat Hulûsi Demirelli	Nihavent	Şarkı	Düyek
297	10666	Tez geçse de her sevgide bin hâtıra vardır	Necdet Atılgan	Nihavent	Şarkı	Yürük Semai
298	11100	Yalnız seni sevdim seni yaşadım	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Semâi- Düyek
299	18843	Sararmış çiçeğim yuvasız kuşum	?	Nihavent	Şarkı	Düyek
300	18844	Neden uzaklaşıyor saadet aramızdan	Mustafa Nafiz Irmak	Nihavent	Şarkı	Düyek
301	18845	Kutlu olsun vezirimize ak bir gelin getirdi bize	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Sofyan
302	18846	İstanbul biricik dünya güzeli	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Düyek
303	18847	Flurya Flurya, güneş eğildi suya	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Sofyan
304	18862	Bu gece mesut gece bitmesin bu eğlence	?	Nihavent	Şarkı	Nim Sofyan
305	18870	Sen her zaman kalbimdesin	Mustafa Nafiz Irmak	Nihavent	Şarkı	Nim Sofyan
306	18874	Doğumun kutlu olsun, talin nurla dolsun	?	Nihavent	Şarkı	Düyek
307	18896	Sevgilim senden irak cana yetti iştiyak	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Düyek
308	18902	Canıma can katan yar sevdalar yaratan yar	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Düyek
309	18904	İçimde bir hüzün var bilmem neye üzgünüm	?	Nihavent	Şarkı	Nim Sofyan
310	18924	Saçından kokular çalarken rüzgâr	?	Nihavent	Şarkı	Serbest- Sofyan
311	18925	Köyümün benzeri yok bu illerde	Necdet Rüştü Efe	Nihavent	Şarkı	Serbest- Sofyan
312	18927	Ne bekleyen kimsem var, ne çocuğum ne karım	?	Nihavent	Şarkı	Düyek- Aksak

313	18942	Gidiyor eski sene yenisine geçelim	?	Nihavent	Şarkı	Düyek
314	18960	Ruhumda gezen sevgilisin gözleri mahmur	Fuat Hulusi Demirelli	Nihavent	Şarkı	Düyek
315	18961	Öteden bir peri bana el eder	?	Nihavent	Şarkı	Aksak
316	18981	Çal ahımı inlet güzelim kanasın kalbim elinde	Gündüz Nadir	Nihavent	Şarkı	Aksak
317	19013	Mehtap gümüşt en oya işliyor yeşil suya	?	Nihavent	Şarkı	Düyek-Nim Sof.
318	19044	Dudaklarında bu ilham, dudaklarımda vezin	Sadettin Kaynak	Nihavent	Şarkı	Sofyan
319	19045	Okurken aşk kitabımı düşünme ıstırabımı	Nahit Hilmi Özeren	Nihavent	Şarkı	Düyek
320	19046	Vakti gelince gönül, başlar sevince gönül	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Aksak-N.Sofyan
321	19047	Tahir'im, can Tahir'im benim civan Tahir'im	?	Nihavent	Şarkı	Düyek
322	19048	Gül sen dalın olayım	?	Nihavent	Şarkı	Nim Sofyan
323	19049	Hem neşelen, hem dans eyle	Sadettin Kaynak	Nihavent	Şarkı	Semâi
324	19050	Mestim bu gece, bu gece çoşkunum, şenim	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Sofyan
325	19069	Bir kadeh içtim sardı, beni baştan çıkardı	?	Nihavent	Şarkı	Düyek
326	19074	Nedir suçum yüce Tanrım	?	Nihavent	Şarkı	Düyek
327	19075	Bebek'le Göksu Kanlıca, sulardan evliyor rica	?	Nihavent	Şarkı	Semâi
328	19089	Hayatın her neşesini evlilik verir insana	?	Nihavent	Şarkı	Semâi
329	18913	Kervan gider kavuşmaya bin can gider	?	Nihavent- Hicaz	Şarkı	Semâi-Nim Sofyan
330	7019	Dedim "Dilber yanakların kızarmış"	Âşık Ömer	Nikriz	Şarkı	Sofyan
331	1455	Benim olsan seni bir gül gibi koklar sararım	Sadettin Kaynak	Rast	Şarkı	Sofyan
332	1545	Ben şehîd-i bâdeyim dostlar demem yâd eyleyin	-	Rast	Şarkı	Düyek
333	5793	Güneş güneş can güneş	-	Rast	Şarkı	Sofyan-N.Sofyan
334	8003	O dudaklar yine yaz geldi de bülbülleşiyor	Mustafa Nafiz İrmak	Rast	Şarkı	Sofyan
335	18840	Mesut bugün gönüller, gülelim eğlenelim	Mustafa Nafiz İrmak	Rast	Şarkı	Sofyan
336	18882	Hayat ne tatlı ipek kanatlı	?	Rast	Şarkı	Düyek
337	18885	Uyan prenses uyan prens	?	Rast	Şarkı	Değişmeli
338	18938	Demiryolu demiryolu nura boğdun sağı solu	Sadettin Kaynak	Rast	Şarkı	Sofyan
339	18939	Encâm-ı hayatı bir hesap et	?	Rast	Şarkı	Raks Aksağı
340	18965	Bahar oldu, tabiat gülüyor için için	Vecdi Bingöl	Rast	Şarkı	Nim Sofyan
341	18996	Gün altın başını yine koydu yurdun sinesine	Vecdi Bingöl	Rast	Şarkı	Düyek

342	19073	Allah Allah deyip ettik sefer Allah yektir	?	Rast	Şarkı	Sofyan
343	19088	Bir vakte erdi ki bizim günümüz	Ruhsati	Rast	Şarkı	Sofyan
344	18867	Aile yuvasını kadındır cennet yapan	Vecdi Bingöl	Rast-Nihavent	Şarkı	Sofyan- Semai
345	18875	Gün ufka indi renkler silindi	Vecdi Bingöl	S.Yeg.-Büs.- A.Aşiran	Şarkı	Değişmeli
346	18898	Düştüm onulmaz derde	?	Saba	Şarkı	Düyek
347	19087	Andım o geçen günleri hasretle derinden	?	Saba	Şarkı	Türk Aksağı
348	19007	Ağlasın bülbülleri varsın bu bağ-ı âlemin	?	Saba-Buselik	Şarkı	Ağır Aksak
349	916	Ayrılık yaman kelime	Vecdi Bingöl	Segâh	Şarkı	Düyek
350	2226	Bir rüzgârdır gelir geçer sanmıştım	Ercüment Er	Segâh	Şarkı	Düyek- Semai
351	3286	Dertliyim ruhuma hicranımı sardım da yine	Vecdi Bingöl	Segâh	Şarkı	Düyek
352	3302	Derman kâr eylemez	Vecdi Bingöl	Segâh	Şarkı	Sofyan
353	4413	Kabrinde benim olmalıdır sen...	Abdülhak Hamit Tarhan	Segâh	Şarkı	Düyek
354	5197	Gönülden yâdın mı var	—	Segâh	Şarkı	Curcuna
355	6686	İncecikten bir kar yağar tozar elif elif diye	Karacaoğlan	Segâh	Şarkı	Curcuna
356	7390	Leylâ bir özge candır kara gözlü ceylândır	Vecdi Bingöl	Segâh	Şarkı	Düyek
357	18935	Gönül sevdin sevilmedin sevda elinde elinde	Vecdi Bingöl	Segâh	Şarkı	Düyek- Curcuna
358	19006	Ufuklar kara bağladı (Atatürk'e Mersiye)	?	Segâh	Şarkı	Düyek
359	19029	Esen yelde yadın mı var bülbül neden ağlarsın	?	Segâh	Şarkı	Curcuna
360	5218	Gönül harareti sönmez ne mey ne Kevser'le	Fuat Hulûsi Demirelli	Sultanîyegâh	Şarkı	Curcuna
361	11311	Yeşiller umman kadar derin olurmuş	—	Sultanîyegâh	Şarkı	Düyek
362	19004	Ses vermez benim kalbim değme gönül	?	Sultanîyegâh	Şarkı	Aksak-T. Aksağı
363	19086	Aşkımın bahçesinde açılan sarızambak	?	Sultanîyegâh	Şarkı	Düyek- Semai
364	18959	Bileştirdi sevda bizi	?	Sultanîyegâh A.Aşiran	Şarkı	Nim Sofyan- Semâi
365	19041	Uyan sevgilim uyan, benim sana yalvaran	?	Suzidil	Şarkı	Düyek
366	6396	Hicran dolu geceler bahtım gibi karadır	—	Suzinak	Şarkı	Düyek
367	9103	Sâkî yeni sevdim bana sen eski şarap sun	Fuat Hulûsi Demirelli	Suzinak	Şarkı	Aksak
368	18833	Kurban oldum adına	?	Suzinak	Şarkı	Nim Sofyan
369	19085	Kalbin acı bilmezse ona halimi göster	?	Suzinak	Şarkı	Aksak
370	18979	Gül derler güler yüze gül derler	?	Suzinak- Nihavent	Şarkı	Düyek-Nim Sof.
371	4572	Gecemiz kapkara sâkî sun elin nûr olsun	Fuat Hulûsi Demirelli	Şedaraban	Şarkı	Aksak
372	19005	Tenhalarda dolaştık sevda izinde	Sadettin Kaynak	Şedaraban	Şarkı	Düyek- Hindi
373	19012	Filiz oldum büküldüm	Vecdi Bingöl	Şedaraban-	Şarkı	Nim Sofyan

		uzandım kollarına		Nikriz-Mahur		
374	3149	Dalda bir ishak öter	_	Şehnaz	Şarkı	Düyek
375	18883	Okşayan sesinle taze can buldum	?	Şehnaz	Şarkı	Sofyan
376	18921	Ben şimdi her emelden her güzelden seni sevdim	?	Şehnaz	Şarkı	Değişmeli
377	18973	Gönlümün sultanısın ferman senin efendim	?	Şehnazbuselik	Şarkı	Düyek-Semai
378	18980	Günlerce peşinden ağladım koştum ceylan	?	Şehnaz-Hüseynî	Şarkı	Sofyan-Nim Sof.
379	14837	Durup da bir bakışın bütün bir cihan değer	_	Şevkefza	Şarkı	Düyek-Curcuna
380	3498	Dizlerine kapansam kana kana ağlasam	Rıza Tevfik Bölükbaşı	Tahir	Şarkı	Düyek
381	4775	Gelinin yüzünde ipek duvarlar	_	Tahir	Şarkı	Aksak
382	10941	Vardım ki yurdundan ayağ göçülmüş	Hacı Mehmet Emin Zihni	Tahirbuselik	Şarkı	Curcuna
383	2052	Bir hakikat anladım dünyada ben her şey yalan	Sadettin Kaynak	Uşşak	Şarkı	Müsemmen
384	2496	Bu gece düğün dernek bin bir geceden örnek	Vecdi Bingöl	Uşşak	Şarkı	Sofyan
385	3593	Plaklarda sesini duydum da (Dursun Kaptan)	Sadettin Kaynak	Uşşak	Şarkı	Türk Aksağı
386	4863	Gemim gidiyor baştan yelkenleri kumaştan	Sadettin Kaynak	Uşşak	Şarkı	Raks Aksağı
387	5310	Gördüm seni bir gün yeni açmış güle döndüm	Ali Rıza Sağman	Uşşak	Şarkı	Nim Sofyan
388	5601	Gül derler gül derler bana gül derler	Sadettin Kaynak	Uşşak	Şarkı	Sofyan
389	6483	Hoy deniz Karadeniz suların kıpırdaşır	Vecdi Bingöl	Uşşak	Şarkı	Türk Aksağı
390	7722	Mihnetle geçen ömrüme bir pembe şafaksın	Reşat Bilgin	Uşşak	Şarkı	Düyek
391	8015	Ne idi n'oldu hâlim çektiklerim vebalim	_	Uşşak	Şarkı	Nim Sofyan
392	8090	Ne yaptım kendimi nasıl aldattım	Vecdi Bingöl	Uşşak	Şarkı	Düyek
393	8309	Niçin baktın bana öyle dargın mısın durma söyle	Vecdi Bingöl	Uşşak	Şarkı	Nim Sofyan
394	8766	Perişan ömrümün neşesi söndü	Ali İlmî (Ceyhanlı)	Uşşak	Şarkı	Aksak-Serbest
395	9730	Sevda dolu gözleri sözleri cana yakın (	Sadettin Kaynak	Uşşak	Şarkı	Düyek
396	11119	Yanakların çiçektir gönlüm bir kelebektir	Reşat Özpırınçci	Uşşak	Şarkı	Düyek
397	11460	Yine esti muhabbetin yelleri	_	Uşşak	Şarkı	Aksak
398	18836	Toprak ana selam sana ürün doldur harmanlara	?	Uşşak	Şarkı	Nim Sofyan
399	18839	Peşimden bir bahar gelir sanırım	?	Uşşak	Şarkı	Curcuna
400	18851	Gemi yedekte bayrak direkte dayı kürekte	?	Uşşak	Şarkı	Sofyan
401	18863	Bir hatırasın gençliğimin tatlı çağından	İ. İlhan	Uşşak	Şarkı	Curcuna
402	18865	Şen güzeller şen güzeller birbirinden güzeller	Vecdi Bingöl	Uşşak	Şarkı	Düyek

403	18877	Çiftçiyiz ünümüz var, sevinçli günümüz var	?	Uşşak	Şarkı	Düyek
404	18879	Bugün en mesut günüm	Mustafa Nafiz Irmak	Uşşak	Şarkı	Düyek
405	18894	Köy hayatı ne güzeldir herkes için bir emeldir	?	Uşşak	Şarkı	Düyek
406	18910	Haydindi kızlar oyuna haydindi	Vecdi Bingöl	Uşşak	Şarkı	Düyek
407	18926	Nazir olmaz sana âlemde teksin	?	Uşşak	Şarkı	Aksak
408	18937	Giderim önüm gurbet	Hamit Baykal	Uşşak	Şarkı	Düyek
409	18954	Yol göründü serime od düştü içerime	?	Uşşak	Şarkı	Sofyan
410	18975	İneyim gideyim Osmaneli'ne	Karacaoğlan	Uşşak	Şarkı	Sofyan
411	18986	Her seste bir nağmesi var ondan koku alır bahar	Tarık Işıtman	Uşşak	Şarkı	Sofyan
412	18987	Yıllarca süren sevgide gönlüm ne kazandın	?	Uşşak	Şarkı	Sengin Semai
413	19002	Akşam oldu neyleyim, bade doldu neyleyim	?	Uşşak	Şarkı	Sofyan
414	19009	Âlemde doğru dost yoktur dedikleri gerçek imiş	Kuloğlu	Uşşak	Şarkı	Sofyan
415	19017	Süzülmüş damlalar aydan güneşten	?	Uşşak	Şarkı	Nim Sofyan
416	19019	Tamzara'dan geçtin mi, rakı şarap içtin mi?	?	Uşşak	Şarkı	Evfer
417	19034	Eyyamın olmadan gemim yürümez	?	Uşşak	Şarkı	Nim Sofyan
418	19039	Rumeli'den göçmen gelir durmadan (Göçmenler)	Sadettin Kaynak	Uşşak-Hicaz	Şarkı	Aksak
419	18911	Türk işçisiyiz her işin eri	?	Uşşak-Rast	Şarkı	Sofyan
420	3566	Dudağında yangın varmış dediler	Neyzen Tevfik Kolaylı	Zavil	Şarkı	Sofyan
421	3811	Elâ gözlüm ykıttın benim evimi	Karacaoğlan	Zavil	Şarkı	Sofyan

#### 1.3.4.Selahattin Pınar'ın Biyografisi (1902-1960)

“Selahattin Pınar 22 Ocak 1902 tarihinde Üsküdar, Altunizade’de doğdu. Babası Sadık Bey ile aslen Denizli ilinin Çal kasabasındandır. Eski hukukçulardan olan sadık Bey, çeşitli illerde ve memleketi olan Denizli’de kadılık yapmış, Denizli milletvekilliği yapmıştır” (Ak, 2002: 196). “Selahattin Pınar ilköğrenimini Çal’da tamamladı. Buradan sonra sırasıyla önce Saros adasına, sonra Edirne’ye tayin olmuştur. Ortaokulu burada okuduktan sonra 1918 yılında İstanbul’a gelmiştir. İtalyan Ticaret Okulu’nda okudu ise de yarıda bırakmıştır” (Özalp, 2000: 293).

Öztuna, “Pınar’ın anne ve babasının musikiyi sevmelerine rağmen oğullarının profesyonel olarak müzisyenlikle uğraşmasını istemediklerini, ancak yine de Pınar’ın



ut öğrenmeye 12 yaşında başladığını ifade ettikten sonra 1920'ye gelindiğinde kendisinin sonradan ismi “Üsküdar Musiki Cemiyeti” olan ”Dârü'l-Feyz-ı Musikinin kurucuları arasında bulunduğunu belirtir” (Öztuna, 2006: 190). Özalp, “Pınar’ın 1919 yılında tambur çalmaya başladığını söyledikten sonra şöyle der: “Udî Selâhaddin Beylikten ayrılmış, tamburi Selâhaddin Pınar olmuştur. Aynı zamanda kendine özgü bir üslup ve boğuk sesi ile okumuştur. Bestekârlığa on sekiz yaşlarında başlamıştır” (Özalp, 2000: 293).

Şengün, “Selahattin Pınar’ın Kaşıyarık Hüsamettin Bey, Bestenigâr Ziya Bey, Ali Rıfat Çağatay, Kâzım Uz, Neyzen Yusuf Paşa’nın oğlu Enderunî Celâl Bey gibi devrin ünlü musikicilerinden dersler alarak musiki bilgisini geliştirdiğini aktarır” (Şengün, 2005: 82).

Özalp, “Pınar’ın ilk eşi olan Afife Jale’ ye aşkını, ‘Anladım sevmeyeceksin sen beni nazlı çiçek’ şarkısıyla dile getirdiğini, aşklarının çıkmaza girdiğinde ise ‘Nereden sevdim o zalim kadını’ şarkısını bestelediğini söyler. Bu ilk evlilikten sonra ölene dek “Seyyare Atıfet Pınar” ile evli kalmıştır” (Özalp, 2000: 294).

“Atatürk’ün de beğendiği sanatkârlardan olan Selahattin Pınar 6 Şubat 1960 akşamı Kadıköy’de Todori Lokantası’nda ölmüştür. Cenazesi ertesi gün Şişli Camii’nde kılınan namazından sonra Zincirlikuyu aile mezarlığına defnedildi. Ölümünden sonra Mecidiyeköy’de bir sokağa onun adı verilmiştir” (Özcan, 2007: 269). “Selâhattin Pınar 1938’de Atatürk’ün öldüğü yıl Türk sosyal hayatında duyduğu eksiklikten dolayı bir cenaze marşı bestelemiştir. Segâh makamında, Türk Aksağı usulünde bestelediği bu marşın kendi cenazesinde çalınmasını, notasının üzerine kayıt düşerek vasiyet etmiştir. Ancak bu vasiyet yerine getirilememiştir” (Üngör, 1998: 5-6; akt. Şengün, 2005: 82).

#### **1.3.4.1.Selahattin Pınar’ın Besteciliği**

“Selahattin Pınar’ın düzenli bir musiki ve edebiyat eğitimi almamasına karşın kendine özgü bir romantizminin bulunduğunu ifade ettikten sonra Özcan, bestelerinin güfte-melodi uyumu açısından ince bir zevkle örülmüş hassasiyetin melankolik ifadelerle yüklü zarif örnekleri olduğunu söyler” (Özcan, 2007: 270).

Selahattin Pınar'ın dönemin ünlü bestecileri Yesari Asım Arsoy ve Sadettin Kaynak'la birlikte adı anılan önemli üç besteciden biri olduğunu belirten Şengün, kendisi hakkında ayrıca TRT repertuarına kayıtlı yetmiş bir eseri olduğu, eserlerinin tam listesinin tespit edilemediği, dört saz eseri dışındaki bütün eserlerinin şarkı olarak bestelendiği ve saz eserlerinin TRT repertuarına kayıtlı olmadığı bilgilerini de verir (Şengün, 2005: 83).

“İlk eseri sözleri adliyeci Senihi'nin olan Kürdîlihiczakâr makamından ve aksak usulünde bestelediği "Mülkün ne yaman şule-i ikbâli kararı" güfteli şarkısıdır. En çok bu makamı sevdiğini her fırsatta dile getirdiğini yakınları bilirlerdi” (Özalp, 2000: 293-294). “Bestelerinde Hacı Arif Bey ekolünü benimsediği görülür. Belki de bu yüzden Hacı Arif Bey'in mucidi olduğu Kürdîlihiczakâr makamını çok sevdiği söylenmiştir” (Öztuna, 2006:191). “Eserlerinde makamlarımızın seyir ve hareketi, usta bir modülasyon tekniği, ritim ve melodi uygunluğu dikkat çekicidir. Eserlerinin çoğu o zamanın ve zamanımızın ses sanatkarları tarafından plaklara okunmuştur. Saz icracılığı bestekârlığının yanında önemli sayılmamıştır” (Özalp, 2000: 296).

“Birçok Mısır filmi için de şarkı bestelemiş, fakat Sadettin Kaynak gibi, Mısırlı bestekârların nağmelerini Türkçe güfteler giydirmemiştir. Arap sili tesirinde hemen hemen hiç kalmamıştır. Şarkıları Arif Bey'in başlattığı Neo-klasik üslupta değildir” (Öztuna, 2006: 191). “Cemiyet kaynağından yetişmiş ve büyük olmasının yanı sıra silinmez bir iz bırakmış şöhretini ise piyasanın “bohem” taraflarından kazanmıştır. Bu yönüyle hem “Direklerarası'nın bir uzantısı, hem de Şevki Bey çizgisinin yaşantısı itibarıyla bir devamı niteliğindedir” (Aksoy, 1994: 249; akt. Güntekin, 2014: 1259).

Aşağıdaki tablo 4'te Selahattin Pınar'a ait şarkı türündeki eserlerin; isim, makam, tür, usul ve (varsa) güftecisi yer almaktadır.

**Tablo 4.** Selahattin Pınar'ın Şarkı Listesi

Sıra No:	Rep.No:	Eserin İlk Dizisi:	Söz Yazarı:	Makam:	Tür:	Usûl:
1	2678	Bülbül sesi âh oldu bu yıl fasl-ı baharda	Mustafa Nafiz Irmak	Acemaşiran	Şarkı	Semai
2	538	Artık yetişir çektiğim insafsız elinden	Mustafa Nafiz Irmak	Bayati	Şarkı	Ağır Sengin Semâî
3	3213	Delisin deli gönlüm	Mithat Ömer	Bayati	Şarkı	Aksak-

			Karakoyun			Curcuna
4	6563	İçen bir daha ayılmaz	Vecdi Bingöl	Bayati	Şarkı	Düyek- Curcuna
5	6892	Kalbim yine üzgün seni andım da derinden	Yahya Kemâl Beyatlı	Bayati	Şarkı	Curcuna
6	7539	Mecnun koşar "Leylâ" diye efsaneden efsaneye	Hüseyin Mayadağ	Evcara	Şarkı	Aksak
7	10159	Söndü yâdımda akisler gibi aşkın seheri	Mustafa Nafiz Irmak	Evcara	Şarkı	Aksak
8	4659	Gel beklediğim sevgili akşamlar olunca	Mustafa Nafiz Irmak	Eviç	Şarkı	Curcuna
9	5541	Gözyaşlarınız kalbime toplanmış emeldi	Mustafa Nafiz Irmak	Eviç	Şarkı	Türk Aksağı
10	3058	Çok bekledim akşam seni yollarda vefasız	Mustafa Nafiz Irmak	Ferahnâk	Şarkı	Semâî
11	11649	Zannedirdim aşkı bir şuha bağlırsam geçer	Hakkı Bey (Çarşılı)	Ferahnâk	Şarkı	Ağır Aksak
12	2441	Boş kalan kalbimi doldurmada derdim kederim	Rahmi Duman	Gerdaniye	Şarkı	Düyek
13	471	Anladım sevmeyeceksin beni sen nazlı çiçek	Mustafa Nafiz Irmak	Hicaz	Şarkı	Curcuna
14	1786	Bir bahar akşamı rastladım size	Fuat Edip Baksı	Hicaz	Şarkı	Aksak
15	5275	Gönül yarasından acı duyanlar	Mustafa Nafiz Irmak	Hicaz	Şarkı	Curcuna
16	6070	Hasta kalbimde açılmış kanayan bir yarasın	Mustafa Nafiz Irmak	Hicaz	Şarkı	Ağır Aksak
17	6956	Kalmadı bende ne arzu ne gönül	Hüseyin Suat Yalçın	Hicaz	Şarkı	Aksak
18	7017	Kara sevda gibi ruhumda duran gözlerini	Mustafa Nafiz Irmak	Hicaz	Şarkı	Aksak
19	7395	Leylâ gibi hiçkırta ve Mecnun gibi yansa	Mustafa Nafiz Irmak	Hicaz	Şarkı	Türk Aksağı
20	10033	Sızlayan kalbimi sev ruhu nüvâzişle kanat	Mustafa Nafiz Irmak	Hicaz	Şarkı	Sengin Semai
21	11098	Yalnız onu sevdim o hayâlimdeki kuştı	Mustafa Nafiz Irmak	Hicaz	Şarkı	Aksak
22	11601	Yüzüm gülse de kızlar içimde yâre sızlar	Mithat Ömer Karakoyun	Hicaz	Şarkı	Aksak
23	5200	Gönül derdi çekenleri gizlice yaş dökenleri	Vecdi Bingöl	Hicazkâr	Şarkı	Aksak
24	1408	Beni de alın ne olur koynunuza hâtıralar	Bâki Süha Ediboğlu	Hisarbuselik	Şarkı	Aksak
25	6115	Hayâl deryasına ben bazı bazı dalmasam bir türlü dalsam bir türlü	Necdet Atılgan	Hüseyinî	Şarkı	Aksak
26	6513	Hülyamı yakan(kor/nur) gibi aguşuna yatsam	Zekâî Cankardeş	Hüseyinî	Şarkı	Sengin Semai
27	111	Ağladım günlerce arkandan senin gönlüm kırık	Mustafa Nafiz Irmak	Hüzzam	Şarkı	Curcuna
28	744	Aşkınla sürünsem yine aşkınla delirsem	Mustafa Nafiz Irmak	Hüzzam	Şarkı	Curcuna
29	1710	Bilmem niye sinemdeki yârem yine sızlar	Şeref Şatana	Hüzzam	Şarkı	Curcuna
30	4575	Gecenin matemini aşkıma örtüp sarayım	Mustafa Nafiz Irmak	Hüzzam	Şarkı	Curcuna
31	5044	Gönlümde derin bir sızı vardır elinizden	Mustafa Nafiz Irmak	Hüzzam	Şarkı	Curcuna
32	5527	Gözünün rengini sordum	Vecdi Bingöl	Hüzzam	Şarkı	Aksak

"Kara sevda" dediler

33	6706	İnleyen udum mu yoksa ben miyim fark eylemem	Süheyla Moray	Hüzzam	Şarkı	Ağır Aksak
34	9761	Sevdalı gözlerle sen bana baktın	Badi Nedim Bey	Hüzzam	Şarkı	Sengin Semai
35	9966	Seviyordum onu ruhumda kanarken yaralar	Mustafa Nafiz Irmak	Hüzzam	Şarkı	Aksak
36	10148	Sormadın hâlimi hiç kalbimin esrarı nedir	Mustafa Nafiz Irmak	Hüzzam	Şarkı	Aksak
37	10871	Ümidimi kirpiklerine bağladı gönlüm	Nûrettin Rüştü Bingöl	Hüzzam	Şarkı	Türk Aksağı
38	11382	Yıllarca bana yâr-i füsunkâr olan eş'din	Badi Nedim Bey	Hüzzam	Şarkı	Sengin Semai
39	3383	Dile düştüm senin yüzünden yine	Fuat Edip Baksı	Karcığâr	Şarkı	Aksak-Curcuna
40	9157	Sana gönül verdim beni bırakma	Mustafa Nafiz Irmak	Karcığâr	Şarkı	Aksak-Türk Aksağı
41	11398	Yıllarca seviştik bana her derdini verdi	Mustafa Nafiz Irmak	Karcığâr	Şarkı	Curcuna
42	302	Akşam yine gölgenle sabah etti bu gönlüm	Cemali Nâbedit	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Serbest-Düyek
43	747	Aşkınla yanan gönlüme bûsenle şifâ sun	Zekâi Cankardeş	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Türk Aksağı
44	1916	Bir gizli günahın izi gül benzini sarmış	Mustafa Nafiz Irmak	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Sengin Semai
45	1920	Bir gizli yalan söyle de aldat beni kandır	Mustafa Nafiz Irmak	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Sengin Semai
46	1921	Bir gonca açılmış Pınar'ın dertli başında	Mustafa Nafiz Irmak	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Curcuna
47	3561	Dudağım dudağında kemençede yay gibi	Fâruk Şükrü Yersel	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Curcuna
48	3824	Elimde meşalem dilimde nağmem	Vecdi Bingöl	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Düyek
49	3844	Ellerine kimler yaktı kınayı	Rıza Yücel	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Aksak
50	3905	Erisem göğsünün üstünde yanıp ruh gibi kalsam	Nûrettin Rüştü Bingöl	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Aksak
51	4743	Gel gitme kadın ruhumu hicranına yakma	Celâdet Barbarosoğlu	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Curcuna
52	7967	Ne demiştin niçin caydın sözünden	Vecdi Bingöl	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Düyek
53	7985	Ne gelen var ne haber var gün uzak yollar uzak	Zekâi Cankardeş	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Aksak
54	8207	Nereden sevdim o zalim kadını	Yusuf Ziyâ Ortaç	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Aksak
55	10135	Sorma bana nafiye neler düşündüğümü	Vecdi Bingöl	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Düyek
56	11083	Yalancıdır hep aynalar gir kalbime gör kendini	Rızâ Polat Akkoyunlu	Kürdilihicazkâr	Şarkı	Türk Aksağı
57	11568	Yüce dağdan esen rüzgâr sevgiliye selâm götür	Fakih Fakılar	Mahur	Şarkı	Curcuna-Düyek
58	1114	Bakışı çağırır beni uzaktan	Fuat Edip Baksı	Muhayyer Kürdi	Şarkı	Curcuna
59	6915	Kalbime bir kanlı yâre açtı Türkmen kızı	–	Muhayyer Kürdi	Şarkı	Aksak
60	6921	Kalbimi ayağına atsam ölecek gibi	–	Muhayyer Kürdi	Şarkı	Aksak-Curcuna
61	1554	Ben yürürüm yâne yâne aşk boyadı beni kâne	Yunus Emre	Neva	Şarkı	Düyek

62	1854	Bir deli gönlün var bir kırık sazın	Munis Faik Ozansoy	Neva	Şarkı	Aksak
63	4988	Gonca açmaz gül olmaz baharı yok gönlümün	Osman Nihat Akın	Neva	Şarkı	Aksak
64	4637	Geçti ömrüm yine hâlâ ben o bin dert ileyim	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Curcuna
65	5943	Hâlâ yaşıyor kalbimin en gizli yerinde	Zekâî Cankardeş	Nihavent	Şarkı	Türk Aksağı
66	9155	Sana gizli bir diyeceğim var	Vecdi Bingöl	Nihavent	Şarkı	Curcuna-Aksak
67	917	Ayrılık yarı ölmekmiş	Vecdi Bingöl	Nişaburek	Şarkı	Düyek
68	879	Aylar geçiyor sen bana hâlâ geleceksin	Burhan Bey	Rast	Şarkı	Curcuna
69	10204	Söylemek istesem gönüldekini	Vecdi Bingöl	Rast	Şarkı	Aksak
70	11093	Yalnız benim ol el yüzüne bakma sakın	Mustafa Nafiz Irmak	Rast	Şarkı	Curcuna
71	20133	Akşam oluşundan çözülür gönlüme derdin	Selim Aru	Rast	Şarkı	Aksak
72	6645	İlkbahar olmayınca bürünme ala gönül	Vecdi Bingöl	Tahirbuselik	Şarkı	Düyek
73	7185	Kız göğsüne taktığın o kan kırmızı güller	Mithat Ömer Karakoyun	Tahirbuselik	Şarkı	Aksak-Curcuna

### 1.3.5. Şerif İçli'nin Biyografisi (1899-1956)

“1899’da İstanbul’un Beşiktaş semtinde dünyaya gelen Şerif İçli’nin küçük yaştan beri musiki heves ve kabiliyetini göstererek etrafın takdirini kazandığını belirten Rona, kendisinin ilk musiki bilgilerini de saz eğitimini de komşusu olan bir bayandan aldığı bilgilerini verir” (Rona, 1970: 459). “Hacı Ahmet Efendi ile Şöhret Hanım’ın oğludur. İlkokulu bitirdikten sonra ortaöğrenimini Beşiktaş’taki “Âfitâb-ı Maarif Rüştiyesinde tamamladı; yükseköğrenime devam etmedi. I. Dünya Savaşı yıllarında resmi göreve başlamıştır. Askerliğini Ankara’da yapmıştır. Sonra İktisat Vekâletinde arşiv memurluğuna atanmıştır” ( Özalp, 2000: 241-242). “Vekâletteki görevinden ayrıldıysa da bir süre sonra İktisat Vekili Celâl Bey’in (Bayar) yardımıyla tekrar vekâletteki vazifesine dönmüştür. Bu görevde iken 1938’de faaliyete geçen Ankara Radyosu’nun saz heyetinde Eşref Kadri ismiyle çalışmaya başlamıştır” (Özcan, 2016: 627). “O zamanki yasaların çıkardığı engeller dolayısıyla yayınlarda Eşref Kadri takma adını kullanmıştır. Hakkı Derman, Şükrü Tunar gibi her biri kendi alanında sazının hâkimi olmuş sanatkârlarla aynı sanat anlayışı içinde, hâlâ hafızalardan silinmemiş olan çok güzel icra örnekleri vermiştir” (Özalp, 2000: 242). “Musiki kulübünden beri arkadaşı olan Hakkı Derman’la beraber çok başarılı fasıl programları düzenlemiştir. Gene Derman’la beraber 1947’de radyodan istifa edip

İstanbul'a gelmiştir. Piyasada çalışmıştır. İstanbul Radyosu'nda çalışmış ve hususi ders vermiştir" ( Öztuna, 2006: 382).

"Şerif İçli, Sıdıka Hanım'la evliydi. Bu eşinin ölümünden sonra 1945 yılında ikinci kez evlenmiştir; Hayriye, Sadiye, Rebi, Mustafa adında dört çocuğu dünyaya gelmiştir. Kızı Sadiye İçli de ses sanatkârlığı yapmıştır" (Özalp, 2000: 244). bilgilerini veren Özalp'ten, Şerif İçli'nin 57 yaşındayken 3 Şubat 1956'da İstanbul Radyosu'nda prova yaparken şeker hastalığı nedeniyle fenalaşıp vefat ettiğini öğrenmekteyiz.

### 1.3.5.1. Şerif İçli'nin besteciliği

"Müziğe küçük yaşta başlamıştır. Kendi kendini yetiştirmiş bir sanatçıdır. Ut çalmada üstün tekniği kadar, şarkılarındaki kendine özgü üslubu da ün kazanmıştır" (Sözer, 1986: 339-340). "Döneminde "altın ut" diye anılan İçli'nin üstün ritim yeteneği, pürüzsüz mızrabı ile kendine mahsus tavrı katıldığı fasıl ve sololarda hemen hissedilmiştir. Aynı zamanda iyi bir hanende olduğundan fasıllara sesiyle de iştirak etmiştir" (Özcan, 2016: 628).

İçli, bestekârlığa 1924 yılında başlamış, dönemin saz üstatları sayılan Hakkı Derman, Şükrü Tunar gibi sanatkârlarla benzer sanat anlayışıyla icralar yapmıştır. İlk eseri uşşak makamında "Gelmeseydin âleme, görmeseydin ben seni" şarkısıdır. "Onun asıl önemli ve çok ünlü şarkısı, 1927'de Süleyman Nazif'in şiiri olan "Derdimi ummana döktüm, asumana inledim" adlı şiiri Hicaz makamında bestelediği şarkıdır. Daha sonra verimli bir bestekâr olarak güzel eserler bestelemiştir. Eserlerinin çoğu, zamanının ses sanatkârları tarafından plâklara okunmuştur (Özalp, 2000: 127).

"İcrâkâr olarak Nevres Bey, Refik Talat Bey, Şerif Muhiddin Targan gibi teknik bir saz olmamakla beraber, eşlik etmedeki ustalığı, temiz icrası ile tanınmış bir udî idi. Çok güzel fasıl çaldığı herkes kabul eder. Halen TRT Müzik Daire Başkanlığı Arşivinde bulunuyor" (Ak, 2002: 184). "Uzun yıllar Ankara radyosunda çalıştıktan sonra, radyo idaresiyle anlaşmazlık yüzünden birkaç arkadaşıyla birlikte oradan ayrılıp İstanbul'a gelerek, piyasada çalışmaya başlamıştır. Daha sonra piyasada çalışmaktan vaz geçmiş yalnız radyoda çalmak ve hususi ders vererek öğrenci

yetiştirmekle meşgul olmaya başlamıştır” (Rona, 1970: 459). şerif İçli, 77 kadar şarkı bestelemiş, bunların yanı sıra Hüseyni ve Bayatı makamlarında iki saz semaisi ile neva makamında bir yürük semaisi olduğu bilinmektedir.

Aşağıdaki tablo 5’te şerif İçli’ye ait şarkı türündeki eserlerin; isim, makam, tür, usul ve (varsa) güftecisi yer almaktadır.

**Tablo 5.** şerif İçli’nin şarkı Listesi

Sıra No:	Rep.No:	Eserin İlk Dizisi:	Söz Yazarı:	Makam:	Tür:	Usûl:
1	2306	Bir teselli beklerim gönlümdeki bin yâreye	Mustafa Nafiz Irmak	Acemaşıran	şarkı	Ağır Aksak
2	2663	Bülbül-i şeydâya döndüm dehri görmez gözlerim	Mesut Kaçaralp	Bayatı	şarkı	Ağır Aksak
3	734	Aşkınla harap kalbimi bir lâhza sevindir	Betül Erselik	Bayatı (Uşşak)	şarkı	Türk Aksağı
4	3627	Dün gece bir bezm-i meyde âh edip anmış beni	Ahmet Rasim Bey	Buselik	şarkı	Ağır Aksak
5	5694	Gül sevdiceğim güller açılsın yanağında	–	Dilkeşhaveran	şarkı	Aksak
6	4893	Gezindi bir ses yine uzakta hâre gibi	Selim Aru	Ferahfeza	şarkı	Düyek
7	847	Avâre gönül lûtfunu bir gün görecek mi ?	Besim Bey	Ferahnâk	şarkı	Curcuna
8	2057	Bir harap-âbâd gamdı büsbütün oldu harap	Zekâi Bey	Hicaz	şarkı	Ağır Aksak
9	3270	Derdimi ummana döktüm âsumâna inledim	Süleyman Nazif	Hicaz	şarkı	Ağır Aksak
10	3082	çok güzeller kandırır güneşi kıskandırır	–	Hicazkâr	şarkı	Oynak
11	4368	Ezelden aşınanım ben ezelden hem-zebanımsın	Mehmet Akif Ersoy	Hüseynî	şarkı	Aksak
12	8456	Oldumsa eğer hasta gönül kahr-ı felekten	–	Hüseynî	şarkı	Curcuna
13	11502	Yine yol göründü sevda eline	–	Hüseynî	şarkı	Aksak
14	6411	Hicran yine hicran mı bu aşkın sonu söyle	Selim Aru	Hüzzam	şarkı	Aksak
15	9340	Sen de Leylâ’dan mı öğrendin cefakâr olmayı	Hilmi Soykut	Hüzzam	şarkı	Devr-i Hindi
16	9659	Sensiz geçecek günleri ahımla eritsem	Besim Tecer	Hüzzam	şarkı	Türk Aksağı
17	10744	Türlü derde ben deva buldum elimle çok zaman	Rahmi Duman	Hüzzam	şarkı	Müsemmen
18	10748	Uçtu tellendi bu sa esti gönüllerde bahar	Besim Bey	Hüzzam	şarkı	Ağır Aksak
19	11444	Yine bir sızı var içimde akşam oldu diye	Selim Aru	Hüzzam	şarkı	Aksak
20	4022	Ey bırakıp giden beni (Bırakıp giden..)	–	Karcığar	şarkı	Sofyan
21	5798	Güneş ruhsâreli canan nikap-ender-nikap oldu	şerif İçli	Karcığar	şarkı	Aksak Semai
22	6376	Hey kız nerelisin sen	Vecdi Bingöl	Karcığar	şarkı	Aksak

23	7647	Mest oldu gönül gözlerini gördüğüm akşam	Rahmi Duman	Karcıgar	Şarkı	Curcuna
24	8516	On dördü ayın gel güzelim îd edelim gel	Mesut Kaçaralp	Karcıgar	Şarkı	Yürük Semai
25	11733	Zülfünün oldum esîri etme azad istemem	Hilmi Soykut	Karcıgar	Şarkı	Müsemmen
26	59	Açsam sana bir gün şu kırık kalbimi	Zekâi Bey	Karcıgar	Şarkı	Curcuna
27	739	Aşkınla meğer aşkıma son dem vuracakmış	Selim Aru	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Türk Aksağı
28	3866	Emeller aldatıp avutmuş beni	Rıza Tevfik Bölükbaşı	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Curcuna
29	6606	İçtim o derin sevgini hicranlı sesinden	Ayşe Emel	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Türk Aksağı
30	9229	Sarılıp kaldı o geysû-yi semen-bûy'e gönül	–	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Devr-i Hindi
31	9315	Sen benim doymadığım sevgilerin en sonusun	Nûrettin Artam	Kürdîlihiczakâr	Şarkı	Aksak- Curcuna
32	311	Alamam doğrusu dest-i emele	Hakkı Sühâ Gezgin	Mahur	Şarkı	Aksak
33	7423	Madem ki baharlarla çoşup yaz gibi açtın	Fâzıl Ahmet Aykaç	Mahur	Şarkı	Türk Aksağı
34	3376	Dil'de rast geldi de dildâre gönül	–	Muhayyer	Şarkı	Aksak
35	4579	Gece sahilden açıp sandalı enginlere biz	Mesut Kaçaralp	Nihavent	Şarkı	Aksak
36	9676	Sensiz yaşamam bil ki bu söz bence yemindir	Muhittin Kutbay	Nihavent	Şarkı	Türk Aksağı
37	2316	Bir uzun yıl sanki günler sensiz akşam olmuyor	–	Nişaburek	Şarkı	Müsemmen
38	2823	Cevr olur imkân-ı vuslat vermeyen imaların	Halil İbrahim Akçam	Rast	Şarkı	Ağır Aksak
39	4953	Gittikçe güzel gözlerinin nûru süzüldü	–	Rast	Şarkı	Aksak
40	5599	Gül de bülbül gibi ağlasın her yaz	–	Rast	Şarkı	Curcuna
41	3676	Düş ben gibi aşka sadâkat ne imiş gör	Hüseyin Rıfat Işıl	Saba	Şarkı	Türk Aksağı
42	8270	Neydin güzelim sen güzelim dün gece neydin	Ali Paşa (Doktor)	Saba	Şarkı	Sengin Semai
43	6308	Her nefes ömrümde bin bir hasretin ahın tüter	Hikmet Münir Ebcioğlu	Segâh	Şarkı	Ağır Aksak
44	6035	Hasretin çok eskidir bir an değil bir gün değil	Besim Bey	Suzidil	Şarkı	Ağır Aksak
45	2818	Cevrin yetişir sanma aman ol ki sitemkâr	Behçet Kemâl Çağlar	Suzinak	Şarkı	Türk Aksağı
46	4427	Feryat ile çoştukça şu çamlardaki bülbüller	–	Suzinak	Şarkı	Aksak
47	2941	Çektik süzülen sandalı mehtaba ulaştık	Hüseyin Mayadağ	Şehnaz	Şarkı	Aksak
48	5815	Günlerce onun lütfuna ihsanına düştüm	Bâdî Nedîm Bey	Şevkefza	Şarkı	Türk Aksağı
49	1605	Bikmiş gibi gönlüm itiyor aşkı içinden	Selim Aru	Uşşak	Şarkı	Aksak
50	2821	Cevr-i yâre sabır buldum ömrüm ahzâna kaldı	Selim Aru	Uşşak	Şarkı	Aksak Semâî
51	3194	Değirmene un yolladım	Kemâl Tözem	Uşşak	Şarkı	Devr-i Hindî- Oynak
52	4809	Gelmeseydim âleme hiç	–	Uşşak	Şarkı	Ağır Aksak



		görmeseydim ben seni				
53	4965	Gittin bu gidiş bence ölümden de beterdi	Mesut Kaçaralp	Uşşak	Şarkı	Curcuna
54	5467	Gözlerin hayran bakarmış görmeyip ısrarımı	Hikmet Münir Ebcioğlu	Uşşak	Şarkı	Devr-i Hindi
55	5935	Hâlâ acıyor gözlerinin yaktığı yerler	Mustafa Nafiz Irmak	Uşşak	Şarkı	Türk Aksağı
56	6012	Hasret dolu ahım sana hüsrânımı söyler	Mesut Kaçaralp	Uşşak	Şarkı	Türk Aksağı
57	6587	İçimden şu zalim şüpheyi kaldır	Necdet Atılğan	Uşşak	Şarkı	Curcuna
58	8889	Ruhum bir uzak hâtırının uğruna yandı	Bâki Süha Ediboğlu	Uşşak	Şarkı	Türk Aksağı
59	9740	Sevda ona yaklaşma yanarsın tutuşursun	Hüseyin Rıfat Işıl	Uşşak	Şarkı	Türk Aksağı

#### 1.4. PROBLEM DURUMU

Bu çalışmanın problem cümlesi “XX. yüzyıl bestekârlarından Münir Nurettin Selçuk, Refik Fersan, Sadettin Kaynak, Selahattin Pınar ve Şerif İçli’nin bestelediği şarkılardaki makam ve biçim özelliklerine ait durum nasıldır” olarak tespit edilmiştir.

##### Alt Problemler

1. Makam sıklıkları nasıldır?
2. Kullandıkları ses alanları nasıldır?
3. Perdelerin süre değerleri ve perde kullanım sıklıkları oranları nasıldır?
4. Makamsal analizleri nasıldır?
5. Biçim analizleri nasıldır?
6. Biçim bölümleri ile makamsal seyir arasında nasıl bir ilişki vardır?

#### 1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı XX. yüzyıl şarkı türündeki eserlerin benzerliklerini ortaya koyarak döneme ait makamsal ve ses alanlarına yönelik tespitlerde bulunmaktır.

#### 1.6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırma; konusu ve içeriği itibarıyla,

- XX. yüzyıl Türk müziği bestecilerine yönelik benzer bir çalışmanın yapılmamış olması,

- XX. yüzyıl Türk müziği bestecilerinin besteledikleri eserlerinin kullandıkları makamların özellikleri bakımından biçimsel benzerlik ve farklılıkların sergilenmesi,
- XX. yüzyıl Türk müziği bestecilerinin şarkılarında kullandıkları ses aralıkları, perdelerin süre değerlerine dayalı kullanım sıklıkları, makam analizlerindeki ortak ve farklı yönler, tür ile makamsal kullanım arasındaki ilişkinin belirlenmesi,
- Benzer çalışmalar için ışık tutucu, kaynak teşkil edici bir işlevi olması ve yeni yapılacak bilimsel çalışmalara yön göstermesi açısından önem taşımaktadır.

### 1.7. SINIRLILIKLAR

Bu çalışmada, XX. yüzyıl bestecilerinden Münir Nurettin Selçuk, Refik Fersan, Sadettin Kaynak, Selahattin Pınar ve Şerif İçli'ye ait toplam 10 şarkı ele alınmıştır. Araştırma kapsamında eserlerin tespiti TRT Türk sanat müziği sözlü eserler repertuarı ile sınırlı tutulmuştur.

### 1.8. VARSAYIMLAR

Araştırma kapsamında yaptığımız tarama çalışmalar ile örneklem kapsamımızdaki beş bestecinin farklı iki makamdaki 10 eserinin XX. yüzyıldaki şarkı türünde verilen eserleri temsil ettiği varsayılmaktadır. Araştırmada uyguladığımız analiz yönteminin, eserlerin özelliklerini belirlemede gerekli verilere ulaşmak için uygun olduğu varsayılmaktadır. Araştırma konusu olan XX. yüzyılın en önde gelen 5 bestekârının dönem sanatçıları hakkında veri oluşturmak için yeterli olduğu varsayılmaktadır.

### 1.9. TANIMLAR

**Makam:** “Bir dizide durak ve güçlünün önemini belirtmek ve diğer kurallara da bağlı kalmak suretiyle nağmeler meydana getirerek gezinmeye denir” (Özkan, 2006, 94).

**Durak Sesi:** “Makamın tam kararının verildiği perdeye durak denir. Durak; makamın bitiş duygusunun uyandırdığı perdedir, makam dizisinin üzerinde sıralandığı başlangıç perdesidir” (Çakar, 2004: 19).

**Güçlü :** “Makamda en çok duyurulan, süre olarak en uzun kalışların yapıldığı, basit makamlarda dörtlü ve beşlilerin birleştiği, birleşik makamlarda kimi zaman üçüncü derecenin de olduğu bir perdedir” (Kaçar, 2009: 10).

**Seyir:** “Dizide makam oluşturmak için gezinmeye denir. “Çıkıcı, inici-çıkıcı ve inici olmak üzere üç türlü seyir bulunmaktadır” (Özkan, 2000: 77).

**Asma Karar:** “Hangi perde üzerinde yapılacağı kesin değildir. Her makama göre değişir. İnici makamlarda tiz durak güçlü olduğuna göre, ana dizinin ek yerindeki perde asma karar perdelerinden biri olur. Asma kararların verdiği bitiş hissi yarım karardan daha zayıftır “ (Özkan, 2000: 75).

**Yarım Karar:** “Basit makamlarda, makam dizisini meydana getiren çeşnilerin ek yerindeki perde güçlüdür. Bazı bileşik makamlarda 3. Derece güçlülük görevi almıştır. İnici makamlarda da, istisnalar hariç 8. Derece güçlü perdesidir. İşte yarım kararlar her makamın güçlü perdesi üzerinden yapılır” (Özkan, 2000: 75).

**Tam Karar:** “Herhangi bir eserin en sonunda bazen müzik cümlesinin sonunda ve mutlaka eserin makam dizisinin 1. derecesi üzerinde yapılır” (Özkan, 2000: 74).

**Yeden :** “Kararı güçlendirmek ve bitiş, hissettirmek için kullanılan bir perdedir. Karar perdesinin hemen bir ses pestinde bulunmaktadır” (Kaçar, 2009: 11).

## BÖLÜM 2

### İLGİLİ ALAN YAZINI

#### 2.1. İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde, araştırma süresince yararlanılan kaynaklara yer verilmiştir. Kısaca açıklanan kaynaklar aşağıda yer almaktadır.

Alev MÜEZZİNOĞLU (2004) “Zeybeklerin "SQL" Sorgulama Analizi” adlı Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yayımlanmış yüksek lisans tezinde, Türk Halk Müziği’nden 60 Anadolu Zeybeği ve Kıbrıs Zeybeklerinden Sarhoş Zeybeği eserlerini “perdelerin kullanım sıklık ve süre değerleri, ses alanı, ezgisel hareketler, aralıkların kullanımı ve ritim analizlerinden oluşan beş basamakta incelemiştir. Yapılan çalışmada Türk Halk Müziğinde SQL sorgulama diline dayalı bir analiz modeli ilk defa kullanılarak SQL sorgulama diliyle müziksel analizlerin yapılmasının mümkün olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ali Tahsin Gül (2010) “Kırıkkale Yöresinde Bozlak Dışında Kalan Uzun Havalardan Makamsal Analizi” Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayımlanmış yüksek lisans tezinde, Kırıkkale yöresinde bozlak dışında kalan uzun havalardan oluşan 53 eser, Geleneksel Türk Halk Müziği ses sistemine göre notaya alınıp “seyir, güçlü, makam benzerliği ve geçkileri” karşılaştırılmıştır. Eserlerin yapısı ve dizide yer alan notaların frekans değeri tespit edilerek Geleneksel Türk Sanat Müziği makamlarına benzerlikleri görülmüştür.

Begüm YALÇINKAYA (2004) “Geleneksel Türk Sanat Müziği Eserlerinin Bilgisayar Destekli İstatistiksel Analizi ve Bir Algoritmik Kompozisyon Örneği” Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yayımlanmış yüksek lisans tezinde, müzikoloji, müzik eğitimi, besteleme ve müziksel analiz alanlarındaki çalışmalarda önemli bir yeri olan bilgisayar teknolojisinin, Geleneksel Türk Sanat Müziği eserlerinin analizinde kullanılması ve Algoritmik Kompozisyon Yöntemi ile makamsal eserlerin yapılarına uygun şarkıların oluşturulması incelenmiştir. Böylece perdelerin kullanım sıklığı, ses alanı, seyir, perdelerin ezgisel hareketleri, aralıklar ve ritimsel yapıdan oluşan altı basamakta “Hüseynî makamı, şarkı türünde ve 10/8’lik Curcuna usulünde olan 46 eser üzerinde “Bilgisayar Destekli İstatistiksel Analiz

Yöntemi” uygulanarak elde edilen Algoritmik Kompozisyon örneğinin geleneksel besteleme metotlarıyla benzer unsurlar taşıdığı ve geleneksel yapıya uygun olduğu anlaşılmıştır.

Feyzan GÖHER (2006) “Türk ve Batı Çocuk Şarkılarının Karşılaştırmalı Analizi” Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü yayımlanmış doktora tezinde, bin Batı ve bin Türk çocuk şarkısını “ses alanı, dizi, aralıklar, vokal ses genişliği, ton / makam / ritim yapısı ve ele aldıkları konular” açılarından ele alıp karşılaştırma yoluyla benzerlik ve farklılıklarını belirlemiştir. Gruplar arasında hem çocuk şarkılarının doğasında var olan basitlik ve sadelikten kaynaklanan benzerlikler hem de başka kültürlere ait olmanın getirmiş olduğu farklılıkların olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gülçin YAHYA (2000) “Yorgo Bacanus’un Ud Taksimleri” adlı Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü yayımlanmış yüksek lisans tezinde, müzik otoriteleri tarafından önemli bir ud virtüözü sayılan Yorgo Bacanus’a ait farklı makamlardaki taksimlerini ele almıştır. Taksimlerdeki seyir özellikleri, perdelerdeki ezgi hareketleri ile frekans değerleri, Bacanus’un kendine has motifleri, taksimlerdeki ses alanı ve makam geçkileri incelenerek ut eğitiminde kullanma amacıyla değişik makamlarda örnek etütler elde edilmiştir.

Hüseyin YÜKRÜK (1998) “Türk Halk Müziği Ezgilerinin Analizinde H. F. Olson Yöntemi” adlı Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış yüksek lisans tezinde, Batı’da H. F. Olson tarafından tek sesli müziğe uygulanıp olumlu sonuçlar alınan analiz yönteminin Türk Halk ezgilerinde kullanılmasını incelemiştir. Âşık Veysel’in 6 türküsü örneklem olarak seçilip türkülerdeki birbirini takip eden ikili ve üçlü nota zincirleri belirlenerek elde edilen bulgular çizelge şeklinde verilmiştir.

Mehmet ŞAHİN (2010) “Türk Halk Müziğinde Coğrafi Motifler ve Türküler Atlası” adlı Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayımlanmamış yüksek lisans tezinde, türkülerde görülen mekânsal farklılıkların oluşmasında yörenin coğrafi özelliklerinin etki düzeyini araştırmıştır. Çalışma sonucunda TRT repertuvarında yer alan ve yayımlanmış olan Türk Halk Müziği eserleri, söz ve usul bakımından incelenerek bulgular analiz edilmiş ve türkülerin farklı özellikleri (dizi-ayak dağılımı) hakkında yapılan yöresel sınıflandırmalarla

birlikte hiyerarşik kümeleme analizi yöntemiyle belirlenen benzer yöreler, arcwiew programı ile haritalanmıştır.

Meltem EROL (2007) “Nihavent Ezgilerin İstatistiksel Metotlara Dayalı Olarak Kemana Uygunluğunun Belirlenmesi” adlı Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yayımlanmış doktora tezinde, 100 Majör 100 minör olmak üzere toplam 200 Batı müziği keman etüdü ve Düyek usulünde 100 Nihavent şarkı, “ses alanı, tessitura, ezgisel hareket, ritim özellikleri, aralıklar, uzunluk” bakımından tetkik edilip karakteristik özellikleri, aralarındaki benzerlik ve farklılıklar tespit edilerek Nihavent makamının keman çalgısına uygunluğu ele alınmıştır. Sonuç olarak iki grup arasında benzerliklerin olmasına karşın başka kültürlere ait olmanın getirdiği farklılıklar da olduğu anlaşılmıştır.

Meltem Erol DÜZBASTILAR (2013) “İkili Markov Zinciri Ve Bilgisayar Destekli Analiz Yoluyla Kreutzer Keman Metodunun Araştırılması” The Journal of Academic Social Science Studies yayınladığı dergideki makalesinde, İkili Markov Zincir Tekniği kullanılarak “Rudolf Kreutzer’in,42 Etüden oder Capricen für Violine” metodunda bulunan 42 etütte notaların ardıl hareketleri belirlenmeye çalışılmıştır. Kreutzer metodunda etütler, “notaların kullanım sıklığı, toplam ses alanı, art arda olan notalar arasındaki geçişler ve bu geçişlerdeki aralıkların kullanım şekilleri” açısından incelenmiş, tüm sonuçlar tablo ve grafiklere aktarılarak metod için yapılabilecek ön çalışmalar öneri halinde sunulmuştur.

Mustafa Kemal KARAOSMANOĞLU (2015) “Türk Musikisi Sembolik Verileri Üzerinde Hesaplamalı Ezgi Analizi” adlı Yıldız Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü yayımlanmış doktora tezinde, hesaplamalı müzikoloji tekniklerinin kullanımına yönelik “n-gram” tekniği ve “makam tanıma, istatistik karar kuramı” yöntemlerini kullanarak makama özgü ezgiler tespit etmiştir. Türk musikisine özgü yapıların yapay öğrenme teknikleriyle otomatik ezgi bölütlemesi yapılarak elde edilen sonuçların literatürde yer alan algoritmalarından daha başarılı olduğu sonucu elde edilmiştir.

Nihal ŞENGÜN (2005) “Selahattin Pınar Eserlerinin Bilgisayar Destekli İstatistiksel Değerlendirilmesi ve Makam Analizi” adlı Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yayımlanmış yüksek lisans tezinde, Klasik Türk Müziği eserlerinde

kullanılan makam yapısının 20. yüzyıl bestekârları tarafından bestelenen eserlerde ne derece ifade edilebildiğini araştırmıştır. Çalışmada 20. yüzyıl bestekârlarından Selahattin Pınar'a ve dönemi bestekârlarına ait Hicaz makamında aksak usulünde bestelenen toplam 48 eser, Bilgisayar Destekli Analiz yöntemiyle incelenip “ses alanı, seslerin kullanım sıklığı, süre değeri, seyir analizi ve seslerin ezgisel hareketi” basamakları açısından geleneksel makam yapısına uygunlukları ve farklılıkları belirlenmiştir.

Serdar ÇELİK (2016) “Micro-Markov: Markov Analizi İle Mikrotonal, Algoritmik Besteleme Uygulaması” adlı yayınlanmış makalede, bir MIDI dosyasını melodik ve ritmik olarak analiz ederek kendi veri tabanını oluşturup elde edilen verileri bu veritabanına birinci ve ikinci sıra Markov Analizi ile işleyebilen Micro-MARKOV uygulamasının programlanmasını konu edinmiştir. Micro-MARKOV uygulaması ile “niceleme, seslendirme ve notasyon” gibi pek çok işlem tek bir uygulama içinde birleştirilmiş, bunun yanı sıra; Markov Zinciri işlemi sonunda bütün kromatik adımdaki perdelerin sent değerini -99 ve +99 birimleri arasında değiştirerek seslendirme ve onları uygun değiştirme işaretleriyle notaya alma, perde sent değerlerini gerçek zamanlı değiştirilebilme sağlanmıştır.

Serhat YENER (2004) “Bilgisayar Destekli Analiz Yoluyla Geleneksel Türk Sanat Müziği Hicaz Taksimlerinde Kalıplaşmış Ezgilerin Araştırılması” adlı Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yayımlanmış doktora tezinde, Geleneksel Türk Sanat Müziğindeki Hicaz taksimleri; dizi, ses alanı ve seyir açısından incelenmiştir. Çalışmalardan elde edilen sonuçlar Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki farklı Hicaz eserlerle karşılaştırılmış ve Hicaz taksimlerin geleneksel kalıplarla oluşturulduğu görülmüştür.

Turan SAĞER (1998) “Okul Müziği Çerçevesinde Geleneksel Türk Sanat Müziği Makam Sistemi Üzerine Bir İnceleme” adlı Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış yüksek lisans tezinde, Geleneksel Türk Sanat Müziğinde makamsal yapıyı ele almış ve çok kullanılan yirmi makamda bin eseri ezgisel hareket açısından incelemiştir. SAĞER, eserlerde kullanılan seslerin frekansları ve süre değerlerini hesaplayarak daha sonra perdeler arası ezgisel hareketleri tespit etmeye çalışmıştır. Ulaşılan bulgulara göre, araştırılan yirmi makamın eğitim müziği dizileri verilmiş ve her makama beş adet ezgi örneği oluşturulmuştur.

Zafer TELLİ (2011) “Şanlıurfa Halk Müziğinde Kullanılan Eserlerin Makamsal Analizi” Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yayımlanmamış yüksek lisans tezinde, Şanlıurfa halk müziğinde kullanılan eserler makamsal olarak analiz edilmiş, Şanlıurfa’da icra edilen geleneksel ve yerel müziklerden örneklerin makamsal yapıları tasnif edilmiştir. Yöresel makamlardaki eserler ile farklı makamlardaki eserler, “Markov Dizilimi” yöntemiyle seslerin “kullanım sıklığı ve perde süre değerleri” açısından analiz edilmiştir.





## **BÖLÜM 3**

### **YÖNTEM**

#### **3.1. ARAŞTIRMADA KULLANILAN YÖNTEM**

Bu bölümde araştırmanın modelini, evrenini, örneklemini, literatür taramasını, veri toplama yollarını ve verilerin çözümlenmesi ile yorumlanmasını açıklayan bilgilere bu bölümde yer verilecektir.

#### **3.2. ARAŞTIRMANIN MODELİ**

Bu araştırmada “ilişkisel tarama modeli” ve “genel tarama modeli” kullanılmıştır “Birbiriyle neden-sonuç ilişkisi dışında bağlantısı olan iki ya da daha fazla değişkenin incelendiği çalışmalar, ilişkisel araştırmalar olarak adlandırılır. Başka bir deyişle, ilişkisel araştırmalarda iki ya da daha fazla değişkenin birbirini karşılıklı etkilemesine veya değiştirmesine odaklanır” (Karahasanoğlu ve Yavuz, 2015: 11). Göher’in verdiği bilgilere göre bu modellerde aralarında ilişki aranan değişkenlerin sembolleştirilmesi söz konusudur; ancak bu sembolleştirmenin ilişkisel bir çözümlenmeye imkân tanıyacak şekilde olması gerekir (Göher, 2006: 7). Bu çalışmanın farklı bölümlerinde, ilişkisel çözümlenmenin iki türü olan korelasyon ilişkisi ve karşılaştırma yoluna dayalı ilişki türleri kullanılmıştır. Korelasyon türü ilişkide amaç, değişkenlerin birlikte değişip değişmeme durumunu bulmaktır. Tarama modellerinde “Araştırma evreninin ya da örneklemin geçmişi hakkında veri elde etmeyi, örnekleme oluşturan birimlerin geçmiş olaylar ve koşullar hakkında görüşlerini otaya koymayı amaçlayan araştırmalardır” (Karahasanoğlu ve Yavuz, 2015: 10-11).

#### **3.3. ARAŞTIRMAYA AİT EVREN VE ÖRNEKLEM**

Bu araştırmanın evreni, belirlenen beş besteciye ait TRT repertuarında yer alan tüm şarkı türündeki eserler, örnekleme ise bu repertuar içerisinde makam kullanım sıklıklarına göre seçilmiş 10 adet şarkıdan ibarettir.

### **3.4. VERİ TOPLAMAYA DAİR YÖNTEMLER**

Bu çalışmada araştırmada kullanılan veri toplamaya dair yöntemler, araştırmadaki model ve verilerin değerlendirilerek çözümlenmesi ile elde edilen bilgilere yer verilmiş olup araştırmanın amacı ve yöntemi açısından tarama modelinin esas alındığı betimsel bir araştırma yöntemi kullanılmıştır.

#### **3.4.1. Verilerin Toplanması**

Bu araştırmadaki verilerin makamsal analizi için ilgili yayınlar ve programlar incelenmiştir. Analizde kullanılan şarkılar TRT arşivi, albümlerden ve internetten tarama yolu ile ulaşılmıştır.

#### **3.4.2. Verilerin Çözümlemesi ve İşlenmesi**

Literatür taramasıyla elde edilen veriler, ilk olarak örnekleme oluşturan eserler, Coda Software'nin Finale 2014 nota programı kullanılarak yazılmıştır. İstatiksel çözümler için Excel yazılımından yararlanılarak makam sıklıkları, ses alanları belirlenmiştir. Markov yöntemi kullanılarak ses frekans ile süre değerleri ve makam çeşnilerinin kullanım alanları tespit edilmiştir. Bulunan sonuçlar kıyaslanarak eserlerin Klasik Türk müziğinin geleneksel yapısına uygunluğu araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar, tablo, grafik ve şekillere dönüştürülmüştür.

##### **3.4.2.1. Seçilen Eserlerin Makam Sıklıklarının Tespit Edilmesi**

Bu araştırmada;

1. Örneklemeye giren beş bestecinin tüm eserlerinin tespitinin yapılması
2. Tespit edilen eserlerin tür ve makam tasnifinin yapılması
3. Yüksek sıklıkta olduğu tespit edilen iki makamdan birer eserin her besteciden belirlenmesi

##### **3.4.2.2. Ses Alanları**

Her makam seyrinin en pest ile en tiz sınırları arasında kendine özgü bir ses alanı vardır. Ses alanını belirlemek, bir makamın karakterini ortaya koymak açısından

önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, örneklem grubuna alınan 10 eserde yer alan makamların en pest ve en tiz perdeleri tespit edilmiştir.

### **3.4.2.3. Perdelerin Kullanım Sıklığı ve Süre Değerleri**

Bu bölümde XX. yüzyıl Türk müziği bestecilerin besteledikleri tüm şarkıların yüzdellikleri hesaplanarak en yüksek sıklıkta olan iki makamın tespitinde bulunulmuştur. Temel alınan Markov yönteminden yararlanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen verilere göre elde edilen sonuçlar, tablo, grafik ve şekillere dönüştürülmüştür. İlgili verilerin yorumları yapılarak belli sonuçlara ulaşılmıştır.

#### **3.4.2.3.1. Markov Modeli**

Farklı kaynaklarda Markov yöntemi şu şekillerde açıklanmaktadır; “Andrei Andreevich Markov (1856-1922) seriler içindeki parçaların arasındaki bağımlılıkları yazmak için bir teknik keşfeden Rus matematikçidir. Bu teknik, bunu bulan kişinin anısına "Markov Zincirleri" olarak adlandırılmıştır. Markov Zincirleri bilgisayarlı matematik araştırmaları için uzun ve başarılı bir geçmişe sahiptir” (Şengün, 2005: 32). “1907’de ilk kez bir matematiksel modele bağlı olarak tanıttı. Bu modelde, takip eden bir durumdan, bir diğer olaya bağlı olarak ya da sık sık tekrar eden durumlarda kullanılır. Önceki olaylar hakkında bir ya da daha fazla olaya bağlı olarak yansıtılan durumun, olasılık matrislerinden oluşur” (Yener, 2004: 4). Bu tanımlar irdelendiğinde Markov yöntemi, müzikal analizde gerçek bir ölçüm yapılmasına olanak sağlayarak son yıllarda pek çok müziksel araştırmada tercih edildiği görülmektedir.

Bu teknikte notalara birim olarak değerler verilmiştir. 16’lık notaya 1 birim, 8’lik notaya 2 birim, 4’lük notaya 4 birim, 2’lik notaya 8 birim ve 1’lik notaya 16 birimlik olarak değerlendirilmiştir. Bu birimdeki süre değerleri toplanarak eserin toplam süre değerlerine ulaşılmıştır. Toplam süre değerlerinin 100’e bölünmesiyle yüzdesele değer tespit edilmiştir. Her perdenin süre değeri, bu yüzdesele oran ile eserin süresinin çarpımıyla elde edilmiştir. Bu oranlarda elde edilen veriler kullanılıp şarkıların durak, ses sınırı ve güçlü unsurları ile birlikte değerlendirilerek G.T.S.M’deki tanımlamasına ne kadar uydukları değerlendirilmiştir.

#### **3.4.2.4. Seçilen Eserlerin Makam Çeşnilerin Tespit edilmesi**

Bu bölümde XX. yüzyıl Türk müziği bestecilerinin en yüksek sıklıkta kullandığı iki makam olan Hicaz ve Hüzam makamında; eserlerin karar, güçlü ve diğer perdelerin pest ve tizdeki oktavları aynı işlevi göstermediğinden seyirde ses alanı ile bölgeler arasındaki ilişkiler büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, örneklem kümesine alınan Hicaz ve Hüzam eserlerde yer alan makamların seyirde başlangıç bölgeleri ve kullanılan makamsal unsurlar dörtlü-beşli ve diziler, çeşniler ile yapılan geçkiler tespit edilmiştir.

#### **3.4.2.5. Biçim Analizi**

Araştırmada beş bestecinin aynı makamdaki eserlerinden seçilen 10 eserin biçim analizleri yapılarak ortak ve farklı veriler elde edilmiştir.

#### **3.4.2.6. Biçimsel-Makamsal Seyir İlişisinin Belirlenmesi**

Bu bölümde şarkı türünün biçimsel seyir ve makamsal seyir arasındaki ilişki belirlenerek ortak ve farklı yönler tespit edilmiştir. Makamsal benzerlikler, biçimsel benzerlik ve farklılıkların sergilenmesiyle elde edilen verilerin yorumlanması ve çalışmanın sonuçlandırılması, sıralaması izlenmiştir.

## BÖLÜM 4

### BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma sonucu elde edilen ve alt problem sırasına göre verilmiş olan bulgular ve bulgulardan yola çıkılarak yapılan yorumlara yer verilmiştir. Buradaki makam tarifinden yola çıkılarak, Münir Nurettin Selçuk, Refik Fersan, Sadettin Kaynak, Selahattin Pınar ve Şerif İçli'ye ait Hicaz ve Hüzzam makamından besteledikleri şarkı türünde bestelenmiş klasik Türk müziği eserlerinin verileri analiz edilerek elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

#### 4.1. MAKAM KULLANIM SIKLIKLARI

Tablo 6'ya göre Münir Nurettin Selçuk'a ait 66 Şarkı, Refik Fersan'a ait 63 Şarkı, Sadettin Kaynak'a ait 421 Şarkı, Selahattin Pınar'a ait 73 Şarkı, Şerif İçli'ye ait 59 şarkı türü olarak bestelenmiştir. Tablo 6'ya göre Münir Nurettin Selçuk'un En sık kullandığı makam % 19,7 oranla nihaventtir. Bu makamdan 13 eser bestelemiştir. Refik en sık kullandığı makam % 14,29 oranla rasttır. Bu makamdan ise 9 eser bestelemiştir. Sadettin Kaynak'ın en sık kullandığı makam % 11,4 oranla hicaz ve nihaventtir. Bu makamlardan 48 eser bestelemiştir. Selahattin Pınar'ın en sık kullandığı makam % 20,55 oranla kürdilihicazkârdır. Bunlardan 15 eser bestelemiştir. Şerif İçli'nin en sık kullandığı makam 18,64 oranla uşşaktır. Bu makamdan toplam 11 eser bestelemiştir.

**Tablo 6.** Bestecilerin Tüm Eserlerinin Makam Sıklıkları

BESTEKÂRLAR											
MAKAMLAR	MÜNİR NURETTİN SELÇUK	TOPLAM ESER İÇERİSİNDEKİ YÜZDELİKLERİ	REFİK FERİS	TOPLAM ESER İÇERİSİNDEKİ YÜZDELİKLERİ	SADETTİN KAYNAK	TOPLAM ESER İÇERİSİNDEKİ YÜZDELİKLERİ	SELAHATTİN PINAR	TOPLAM ESER İÇERİSİNDEKİ YÜZDELİKLERİ	ŞERİF İÇLİ	TOPLAM ESER İÇERİSİNDEKİ YÜZDELİKLERİ	TÜM BESTEKÂRLARIN YÜZDELİK ORTALAMALARI
Acemaşiran	0	0	2	3,17	10	2,38	1	1,37	1	1,69	1,72
Acemkürdi	0	0	3	4,76	6	1,43	0	0	0	0	1,24
Bayati	0	0	0	0	7	1,66	4	5,48	1	1,69	1,77
Bayati (Uşşak)	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,69	0,34
Bayati araban	0	0	0	0	5	1,19	0	0	0	0	0,24
Bayati araban buselik	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Bayati0Buselik0Mahur	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Bestenigâr	1	1,52	0	0	3	0,71	0	0	0	0	0,45
Buselik	1	1,52	0	0	1	0,24	0	0	1	1,69	0,69
Çargâh	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Dilkeşhaveran	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,69	0,34
Evcara	0	0	0	0	2	0,48	2	2,74	0	0	0,64
Evç	0	0	0	0	4	0,95	2	2,74	0	0	0,74
Ferahfeza	0	0	0	0	1	0,24	0	0	1	1,69	0,39
Ferahnak	0	0	0	0	1	0,24	2	2,74	1	1,69	0,93
Gerdaniye	0	0	2	3,17	8	1,9	1	1,37	0	0	1,29
ülizar	0	0	1	1,59	3	0,71	0	0	0	0	0,46
Hicaz	5	7,58	9	14,29	48	11,4	10	13,7	2	3,39	10,07
Hicaz Hümayun	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Hicaz Uzzal	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Hicaz( Zirgüleli)	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Hicaz Buselik	0	0	0	0	2	0,48	0	0	0	0	0,1
Hicazkâr	0	0	0	0	13	3,09	1	1,37	1	1,69	1,23
Hicaz Zirgüle	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Hisarbuselik	0	0	0	0	0	0	1	1,37	0	0	0,27
Hüseyini	2	3,03	4	6,35	38	9,03	2	2,74	3	5,08	5,25
Hüseyini Kürdi	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Hüseyini Uşşak	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Hüzzam	6	9,09	2	3,17	29	6,89	12	16,44	6	10,17	9,15
Hüzzam ( Segâh)	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Hüzzam Mahur	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Isfahan	1	1,52	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,35
Karcığar	0	0	2	3,17	17	4,04	3	4,11	7	11,86	4,64

Karcıgar Zirgüle Hicaz	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Karcıgar Gülizar	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Kürdi Acemaşiran	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Kürdilihicazkâr	6	9,09	2	3,17	4	0,95	15	20,55	5	8,47	8,45
Mahur	7	10,61	5	7,94	13	3,09	1	1,37	2	3,39	5,28
Mahur Hicazkâr	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Mahur Nihavent	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Mahur Segâh Rast	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Maye Segâh Uşşak	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Muhayyer	2	3,03	1	1,59	27	6,41	0	0	1	1,69	2,54
Muhayyer buselik	0	0	0	0	2	0,48	0	0	0	0	0,1
Muhayyerkürdî	0	0	0	0	12	2,85	2	2,74	0	0	1,12
Muhayyer (Muh.kürd.)	0	0	0	0	0	0	1	1,37	0	0	0,27
Müstear	1	1,52	0	0	2	0,48	0	0	0	0	0,4
Neva	0	0	0	0	1	0,24	3	4,11	0	0	0,87
Neva buselik	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Neva Nikriz	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Neveser	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Nihavent	13	19,7	4	6,35	48	11,4	3	4,11	2	3,39	8,99
Nihavent Hicaz	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Nikriz	0	0	1	1,59	1	0,24	0	0	0	0	0,37
Nikriz (Zavil)	0	0	1	1,59	0	0	0	0	0	0	0,32
Nişaburek	1	1,52	0	0	0	0	1	1,37	1	1,69	0,92
Rast	5	7,58	9	14,29	13	3,09	4	5,48	3	5,08	7,1
Rast Nihavent	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Saba	1	1,52	0	0	2	0,48	0	0	2	3,39	1,08
Saba Buselik	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Segâh	2	3,03	2	3,17	11	2,61	0	0	1	1,69	2,1
Şedaraban	0	0	0	0	2	0,48	0	0	0	0	0,1
Ş.araban Nikriz Mahur	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Şehnaz	0	0	0	0	3	0,71	0	0	1	1,69	0,48
Şehnazbuselik	0	0	1	1,59	1	0,24	0	0	0	0	0,37
Şehnaz Hüseyini	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Şevkefza	0	0	0	0	1	0,24	0	0	1	1,69	0,39
Sultaniyegâh	6	9,09	0	0	4	0,95	0	0	0	0	2,01
Sultanî Yegâh Acem Aşiran	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05

S.Yegâh.Buselik-A. Aşiran	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Suzidil	0	0	0	0	1	0,24	0	0	1	1,69	0,39
Suzinak	1	1,52	3	4,76	4	0,95	0	0	2	3,39	2,12
Suzinak Nihavent	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Tahir	0	0	0	0	2	0,48	0	0	0	0	0,1
Tahirbuselik	0	0	1	1,59	1	0,24	2	2,74	0	0	0,91
Uşşak	5	7,58	7	11,11	34	8,08	0	0	11	18,64	9,08
Uşşak Hicaz	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Uşşak Rast	0	0	0	0	1	0,24	0	0	0	0	0,05
Zavil	0	0	1	1,59	2	0,48	0	0	0	0	0,41
<b>TOPLAM</b>	<b>66</b>	<b>100</b>	<b>63</b>	<b>100</b>	<b>421</b>	<b>100</b>	<b>73</b>	<b>100</b>	<b>59</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

**Tablo 7.** Bestecilerin Şarkı Türündeki Eserlere Ait Makam Sıklığını Gösteren

Tablo

BESTEKÂRLAR											
MAKAMLAR	MÜNİR NURETTİN SELÇUK	TOPLAM ESER İÇERİSİNDEKİ YÜZDELİKLERİ	REFİK FERİSAN	TOPLAM ESER İÇERİSİNDEKİ YÜZDELİKLERİ	SADETTİN KAYNAK	TOPLAM ESER İÇERİSİNDEKİ YÜZDELİKLERİ	SELAHATTİN PINAR	TOPLAM ESER İÇERİSİNDEKİ YÜZDELİKLERİ	SERİF İÇLİ	TOPLAM ESER İÇERİSİNDEKİ YÜZDELİKLERİ	TÜM BESTEKÂRLARIN YÜZDELİK ORTALAMALARI
<b>Hicaz</b>	5	7,58	9	14,29	48	11,4	10	13,7	2	3,39	10,07
<b>Hüzzam</b>	6	9,09	2	3,17	29	6,89	12	16,44	6	10,17	9,15
<b>Uşşak</b>	5	7,58	7	11,11	34	8,08	0	0	11	18,64	9,08
<b>Nihavent</b>	13	19,7	4	6,35	48	11,4	3	4,11	2	3,39	8,99

Tablo 7’de yer alan bestecilerin şarkı türünde en sık kullandıkları ortak iki makam sırasıyla, Hicaz (% 10,07) ve Hüzzam (% 9,15) makamı araştırmanın örnekleme alınmıştır. Analiz için, 20. yüzyıl bestecilerinden Münir Nurettin Selçuk, Refik Fersan, Sadettin Kaynak, Selahattin Pınar ve Şerif İçli’ye ait toplam 5 Hicaz makamı ve 5 Hüzzam makamından olmak üzere 10 şarkı seçilmiştir.

## 4.2. SES ALANLARI

### 4.2.1. “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Adlı Eserin Ses Alanları

**Eserde Kullanılan Perdelerin isimleri:** Dügâh, Dik Kürdi, Buselik, Çargâh, Nim Hicaz, Neva, Hüseyini, Acem, Eviç, Gerdaniye, Muhayyer, Sümbüle, Tiz Dik



Buselik ve Tiz Çargâh perdelerini kullanmıştır. Şekil 4'e göre kullanılan ses alanı 10'lu aralıktan oluşmuştur.



**Şekil 4.** Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek İsimli Hicaz Eserde Kullanılan Perdeler

#### 4.2.2. “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Adlı Eserin Ses Aralıkları

**Eserde Kullanılan Perdelerin isimleri:** Rast, Dügâh, Dik Kürdi, Buselik, Nim Hicaz, Neva, Hüseyini, Acem, Eviç, Gerdaniye, Muhayyer ve Tiz Dik Buselik perdelerini kullanıldığı tespit edilmiştir. Şekil 5'e göre kullanılan ses alanı 9'lu aralıktan oluşmuştur.



**Şekil 5.** “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” İsimli Hicaz Eserde Kullanılan Perdeler

#### 4.2.3. “ Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Adlı Eserin Ses Alanları

**Eserde Kullanılan Perdelerin isimleri:** Yegâh, Hüseyini Aşiran, Acem Aşiran, Rast, Nim Zirgüle, Dügâh, Dik Kürdi, Kürdi, Nim Hicaz, Neva, Hüseyini, Acem, Eviç, Gerdaniye, Muhayyer ve Tiz Dik Buselik perdelerini kullanmıştır. Şekil 6'ya göre kullanılan ses alanı 13'lü aralıktan oluşmuştur.



Şekil 6. Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu İsimli Hicaz Eserde Kullanılan Perdeler

#### 4.2.4. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Adlı Eserin Ses Alanları

**Eserde Kullanılan Perdelerin isimleri:** Dügâh, Dik Kürdi, Buselik, Çargâh, Nim Hicaz, Neva, Hüseyni, Acem, Eviç, Gerdaniye, Nim Şehnaz, Muhayyer, Tiz Segâh, Tiz Dik Buselik ve Tiz Çargâh perdelerini kullanmıştır. Şekil 7’ye göre kullanılan ses alanı 10’lu aralıktan oluşmuştur.



Şekil 7. Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul İsimli Hicaz Eserde Kullanılan Perdeler

#### 4.2.5. “Derdimi Ummana Döktüm” Adlı Eserin Ses Alanları

**Eserde Kullanılan Perdelerin isimleri:** Irak, Rast, Dügâh, Dik Kürdi, Buselik, Nim Hicaz, Neva, Hüseyni, Acem, Eviç, Gerdaniye ve Muhayyer perdelerini kullanmıştır. Şekil 8’e göre kullanılan ses alanı 10’lu aralıktan oluşmuştur.



Şekil 8. Derdimi Ummana Döktüm İsimli Hicaz Eserde Kullanılan Perdeler

#### 4.2.6. “Felah Bulmadı” Adlı Eserin Ses Alanları

**Eserde Kullanılan Perdelerin isimleri:** Kürdi, Segâh, Çargâh, Neva, Hüseyni, Hisar, Dik Hisar, Acem, Eviç, Gerdaniye, Muhayyer, Sümbüle, Tiz Segâh, Tiz Çargâh, Tiz Neva. Şekil 9’a göre kullanılan ses alanı 11’li aralıktan oluşmuştur.



Şekil 9. Felah Bulmadı İsimli Hüzam Eserde Kullanılan Perdeler

#### 4.2.7. “Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım” Adlı Eserin Ses Alanları

**Eserde Kullanılan Perdelerin isimleri:** Kürdi, Segâh, Çargâh, Neva, Hisar, Dik Hisar, Hüseyini, Acem, Eviç, Gerdaniye, Muhayyer, Sümbüle, Tiz Segâh, Tiz Çargâh, Tiz Neva. Şekil 10’a göre kullanılan ses alanı 11’li aralıktan oluşmuştur.



Şekil 10. Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım İsimli Hüzam Eserde Kullanılan Perdeler

#### 4.2.8. “Gönlüm Seher Yeli Gibi” İsimli Hüzam Eserin Ses Alanları

**Eserde Kullanılan Perdelerin İsimleri:** Kürdi, Segâh, Çargâh, Nim Hicaz, Neva, Hisar, Dik Hisar, Hüseyini, Acem, Eviç, Mahur, Gerdaniye, Muhayyer, Sümbüle, Tiz Segâh, Tiz Çargâh. Şekil 11’e göre kullanılan ses alanı 10’lu aralıktan oluşmuştur.



Şekil 11. Gönlüm Seher Yeli Gibi, Daldan Dala Essem Diyor İsimli Hüzam Eserde Kullanılan Perdeler

#### 4.2.9. “Sen Karşıma Her Özlediğim” Adlı Eserin Ses Alanları

**Eserde Kullanılan Perdelerin İsimleri:** Kürdi, Segâh, Çargâh, Neva, Hisar, Dik Hisar, Acem, Eviç, Gerdaniye, Muhayyer, Sümbüle, Tiz Segâh. Şekil 12’ye göre kullanılan ses alanı 10’lu aralıktan oluşmuştur.



**Şekil 12.** “Sen Karşıma Her Özlediğim” İsimli Huzzam Eserde Kullanılan Perdeler

#### 4.2.10. “Yine İçimde Bir Sızı Var” Adlı Eserin Ses Alanları

**Eserde Kullanılan Perdelerin İsimleri:** Kürdi, Segâh, Çargâh, Neva, Hisar, Dik hisar, Eviç, Gerdaniye, Muhayyer, Sümbüle. Şekil 13’e göre kullanılan ses alanı 9’lu aralıktan oluşmuştur.




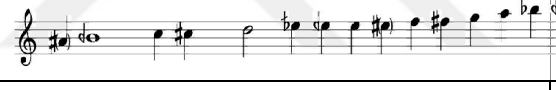

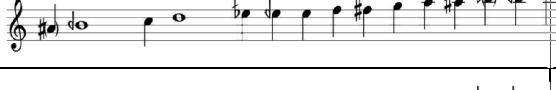

**Şekil 13.** “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” İsimli Huzzam Eserde Kullanılan Perdeler

**Tablo 8.** Hicaz Eserlerinin Ses Alanları

Sıra No	Eser ismi	Bestecisi	Makamı	Kullandıkları Perdeler	Ses Aralığı
1	“Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin”	Refik Fersan	Hicaz		9’lu
2	“Anladım Sevmeyeceksen Beni Sen Nazlı Çiçek”	Selahattin Pınar	Hicaz		10’lu
3	“Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul”	Münir Nurettin Selçuk	Hicaz		10’lu
4	“Derdimi Ummana Döktüm”	Şerif İçli	Hicaz		10’lu
5	“Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu”	Sadettin Kaynak	Hicaz		13’lü

Tablo 8’de görüldüğü üzere, incelenen şarkılardan Hicaz eserlerin geneli itibariyle 10’lu ses alanı içinde kullanıldığı görülmektedir. Türk müziğine özgü kimi değiştirici işaretler de kullanılarak yayılım göstermiştir. Hicaz makamı için yoğun ses kullanımının daha çok Dügâh ile Tiz Çargâh arasında olduğunu söylemek mümkündür. Aradaki geçici değiştirici işaretler, bu yoğun ses alanını etkilemez. Ancak Sadettin Kaynak’a ait “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” adlı eserin 13’lü ses alanı içinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bestecinin hem tiz hem de pes perdeleri yoğun olarak kullandığı tespit edilmiştir. Bu, eserinde profesyonel icra zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir.

**Tablo 9.** Hüz zam Eserlerinin Ses Alanları

Sıra No	Eser ismi	Bestecisi	Makamı	Kullandıkları Perdeler	Ses Aralığı
1	“Yine İçimde Bir Sızı Var”	Şerif İçli	Hüz zam		9’lu
2	“Gönlüm Seher Yeli Gibi”	Sadettin Kaynak	Hüz zam		10’lu
3	“Sen Karşıma Her Özlediğim”	Münir Nurettin Selçuk	Hüz zam		10’lu
4	“Felah Bulmadı”	Refik Fersan	Hüz zam		11’li
5	“Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım”	Selahattin Pınar	Hüz zam		11’li

Tablo 9’da görüldüğü üzere, incelenen şarkılardan Hüz zam eserlerinde 10’lu ile 11’li ses alanı içinde kullanıldığı görülmektedir. Türk müziğine özgü kimi değiştirici işaretler de kullanılarak yayılım göstermiştir. Hüz zam makamı için Segâh ile Tiz Çargâh arasında olduğunu söylemek mümkündür. Aradaki geçici değiştirici işaretler, bu yoğun ses alanını etkilemez.

### 4.3. ŞARKILARINDA PERDELERİN SÜRE DEĞERLERİ VE PERDE KULLANIM SIKLIĞI ORANLARI

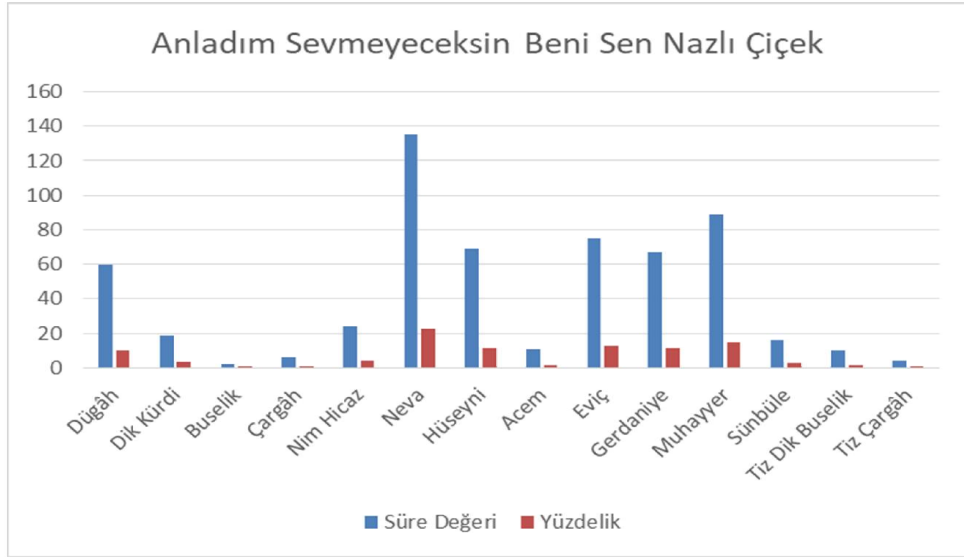
#### 4.3.1. “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları

**Tablo 10.** “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları

Perdeler	Süre Değeri	Yüzdellik
Dügâh	60	10,15
Dik Kürdi	19	3,21
Buselik	2	0,34
Çargâh	6	1,02
Nim Hicaz	24	4,06
Neva	135	22,84
Hüseyni	69	11,68
Acem	11	1,86
Eviç	75	12,69
Gerdaniye	67	11,34
Muhayyer	89	15,06
Sünbüle	16	2,71
Tiz Dik Buselik	10	1,69
Tiz Çargâh	4	0,68
Tiz Nim Hicaz	4	0,68
<b>Toplam</b>	<b>591</b>	<b>100</b>

Tablo 10’da yer alan “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz makamlı şarkıya ait perde süre değerleri ve bu perdelerle ait yüzdellik oranlarına bakıldığında; % 22,84 Hicaz makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 15,06 Muhayyer, % 12,69 Eviç, % 11,68 Hüseyni ve % 10,15 Dügâh perdesi kullanıldığı tespit edilmiştir. Selâhattin Pınar’ın bu eserinde % 12,69 Eviç ve % 15,06 Muhayyer perdesinin yüksek oran çıkması dikkat çekicidir. Besteci eserinde Hicaz makamı dizisinin orta ve tiz bölgelerini daha çok tercih ettiği görülmüştür. Bestecinin tiz perdeleri yoğun olarak kullanması eserlerinde profesyonel icra zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir.

Tablo 10’da yer alan peste Dügâh perdesinden başlayıp tizde Tiz Nim Hicaz perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 1.** “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamli Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları

Grafik 1’de görüldüğü üzere “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz makamli eserin perde süre değerleri ve yüzdellik oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 22,84 Neva olduğu görülmektedir.

**Tablo 11.** “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamli Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Perdeler	f	%
Dügâh	19	7,31
Dik Kürdi	13	5
Buselik	2	0,77
Çargâh	1	0,38
Nim Hicaz	15	5,77
Neva	44	16,92
Hüseyni	34	13,08
Acem	4	1,54
Eviç	40	15,38
Gerdaniye	34	13,08
Muhayyer	33	12,69
Sümbüle	10	3,85
Tiz Dik Buselik	5	1,92
Tiz Çargâh	2	0,77
Tiz Nim Hicaz	4	1,54
<b>Toplam</b>	<b>260</b>	<b>100</b>

Tablo 11’de yer alan “Anladım Sevmeyeceksin Beni, Sen Nazlı Çiçek” Hicaz makamli şarkıya ait perde kullanım sıklığı değerleri ve bu perdelere ait kullanım

sıklığı oranlarına bakıldığında; % 16,92 Hicaz makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 15,38 Eviç, % 13,08 Gerdaniye, % 13,08 Hüseyini, % 12,69 Muhayyer ve % 7,31 Dügâh perdesinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bestecinin, eserinde Hicaz makamı dizisinin orta ve tiz bölgelerini daha çok tercih ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 11’de yer alan peste Dügâh perdesinden başlayıp tizde Tiz Nim Hicaz perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 2.** “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Grafik 2’de görüldüğü üzere “Anladım Sevmeyeceksin Beni, Sen Nazlı Çiçek” Hicaz makamlı eserin perde kullanım sıklığı değerleri ve perde kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 16,92 Neva olduğu görülmektedir. Bunun sebebi de eser içinde Hicaz makamının geleneksel kalıbı gereği güçlü perdesi olan Neva perdesinin kalışlarda ve tekrarlarda en yoğun kullanım olduğunu göstermektedir. Bu durum, Türk sanat müziğindeki makamsal içerikle de uyuşmaktadır.



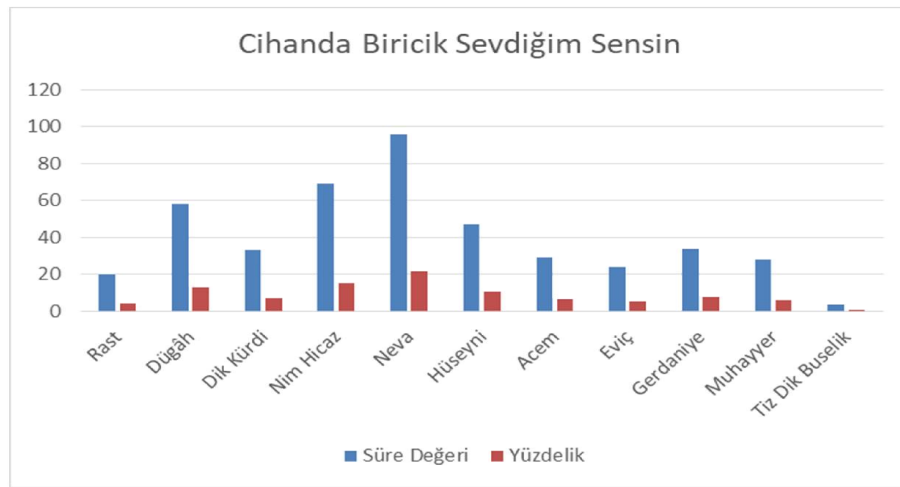
### 4.3.2. “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları

**Tablo 12.** “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerindeki İsimli Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdeler Oranları

Perdeler	f	%
Rast	20	4,52
Dügâh	58	13,12
Dik Kürdi	33	7,47
Nim Hicaz	69	15,61
Neva	96	21,72
Hüseyni	47	10,63
Acem	29	6,56
Eviç	24	5,43
Gerdaniye	34	7,69
Muhayyer	28	6,33
Tiz Buselik	4	0,9
<b>Toplam</b>	<b>442</b>	<b>100</b>

Tablo 12’de yer alan “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz makamlı şarkıya ait perde süre değerleri ve bu perdelerle ait yüzdeler oranlarına bakıldığında; % 21,72 Hicaz Makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 15,61 Nim Hicaz, % 13,12 Dügâh perdesinin sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 12’de yer alan peste Dügâh perdesinden başlayıp tizde Tiz Buselik perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 3.** “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerindeki İsimli Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdeler Oranları

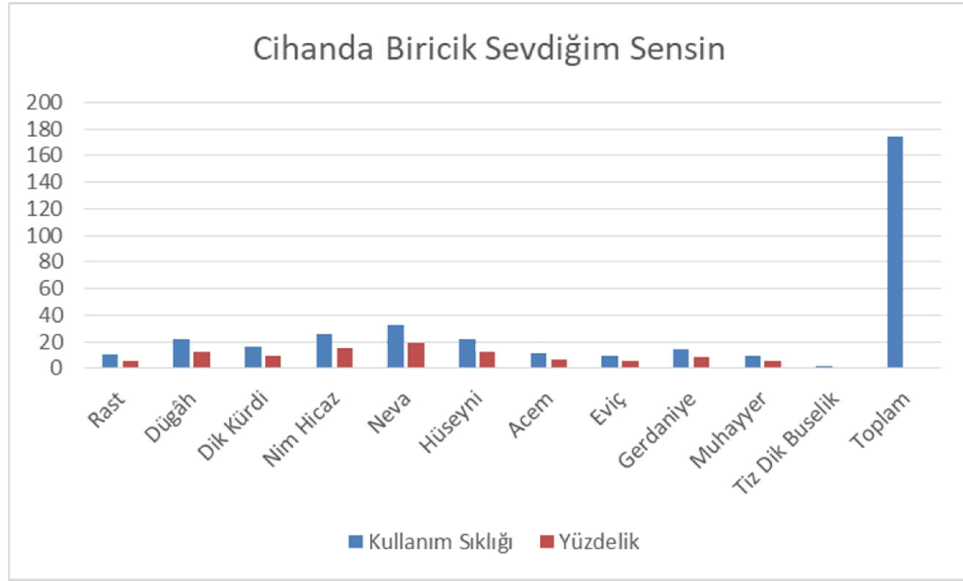
Grafik 3'te görüldüğü üzere “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz makamlı eserin perdelerindeki isimli eserin perde kullanım sıklığı değerleri ve perde kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 18,97 Neva olduğu görülmektedir.

**Tablo 13.** “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

<b>Perdeler</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Rast	10	5,75
Dügâh	22	12,64
Dik Kürdi	16	9,2
Nim Hicaz	26	14,94
Neva	33	18,97
Hüseyini	22	12,64
Acem	11	6,32
Eviç	9	5,17
Gerdaniye	14	8,05
Muhayyer	9	5,17
Tiz Dik Buselik	2	1,15
<b>Toplam</b>	<b>174</b>	<b>100</b>

Tablo 13'te yer alan ‘Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin’ Hicaz makamlı şarkıya ait perde süre değerleri ve bu perdelerine ait kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında; % 18,97 Hicaz Makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 14,94 oranla Nim Hicaz, % 12,64 oranlarla Hüseyini ve Dügâh perdesinin sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 13'te yer alan peste Dügâh perdesinden başlayıp tizde Tiz Buselik perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 4.** “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Grafik 4’te görüldüğü üzere “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz makamlı eserin perdelerindeki isimli eserin perde süre değerleri ve yüzdeleri oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 18,97 Neva olduğu görülmektedir. Bunun sebebi de eser içinde Hicaz makamının geleneksel kalıbı gereği güçlü perdesi olan Neva perdesinin kalıplarda ve tekrarlarda en yoğun kullanım olduğunu göstermektedir.

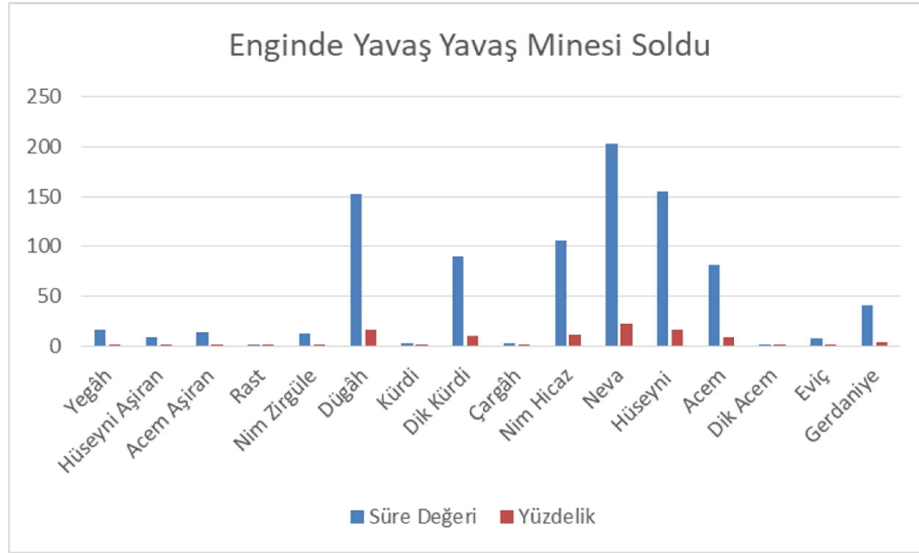
### 4.3.3. “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları

**Tablo 14.** “Enginde Yavaş Yavaş Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerindeki İsimli Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları

<b>Perdeler</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Yegâh	16	1,74
Hüseyini Aşiran	9	0,98
Acem Aşiran	14	1,52
Rast	2	0,22
Nim Zirgüle	13	1,41
Dügâh	153	16,59
Kürdi	3	0,33
Dik Kürdi	90	9,76
Çargâh	3	0,33
Nim Hicaz	106	11,5
Neva	203	22,02
Hüseyini	155	16,81
Acem	81	8,79
Dik Acem	1	0,11
Eviç	8	0,87
Gerdaniye	41	4,45
Muhayyer	22	2,39
Tiz Buselik	2	0,22
<b>Toplam</b>	<b>922</b>	<b>100</b>

Tablo 14’te yer alan “Enginde Yavaş Yavaş” Hicaz makamlı şarkıya ait perde süre değerleri ve bu perdelerle ait yüzdellik oranlarına bakıldığında; % 22,02 Hicaz Makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 16,81 Hüseyini, %16,59 ile Dügâh perdesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 14’te yer alan peste Yegâh perdesinden başlayıp tizde Tiz Buselik perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 5.** “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları

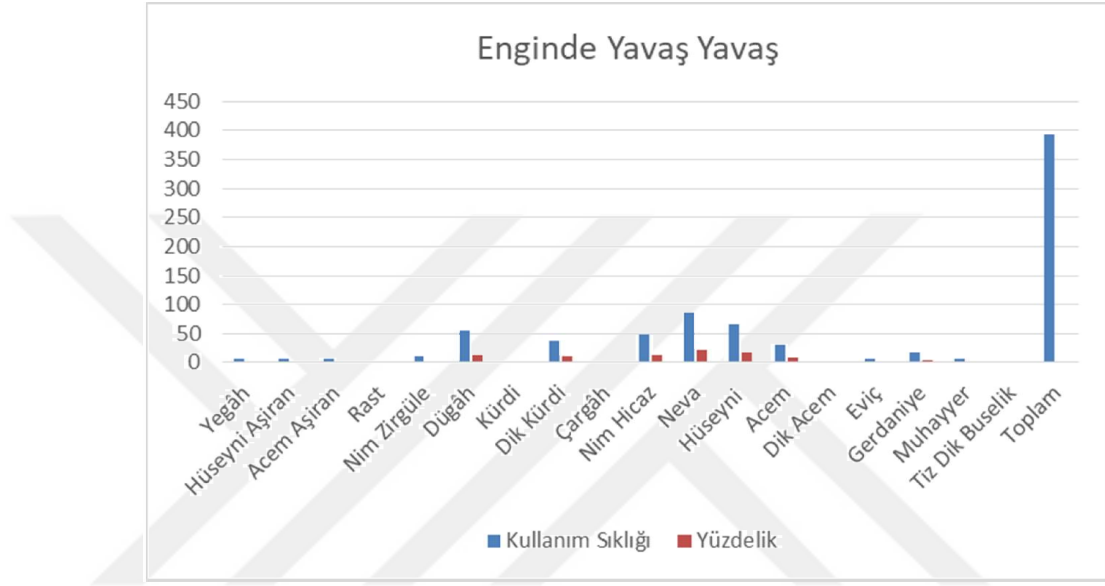
Grafik 5’te görüldüğü üzere “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz makamlı eserin perde süre değerleri ve yüzdellik oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 22,02 Neva olduğu görülmektedir.

**Tablo 15.** “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Perdeler	f	%
Yegâh	6	1,53
Hüseyini Aşiran	6	1,53
Acem Aşiran	7	1,78
Rast	2	0,51
Nim Zirgüle	10	2,54
Dügâh	55	13,99
Kürdi	2	0,51
Dik Kürdi	38	9,67
Çargâh	2	0,51
Nim Hicaz	49	12,47
Neva	87	22,14
Hüseyini	67	17,05
Acem	30	7,63
Dik Acem	1	0,25
Eviç	7	1,78
Gerdaniye	17	4,33
Muhayyer	6	1,53
Tiz Dik Buselik	1	0,25
<b>Toplam</b>	<b>393</b>	<b>100</b>

Tablo 15’te yer alan “Enginde Yavaş Yavaş” Hicaz makamlı şarkıya ait perde kullanım sıklığı değerleri ve bu perdelere ait kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında; % 22,14 Hicaz Makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 17,05 Hüseyini, % 13,99 oranla Dügâh perdesinin sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 15’te Peste Yegâh perdesinden başlayıp tizde Tiz Buselik perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 6.** “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Grafik 6’da görüldüğü üzere “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz makamlı eserin perde kullanım sıklığı değerleri ve perde kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 22,14 Neva olduğu görülmektedir. Bunun sebebi de eser içinde Hicaz makamının geleneksel kalıbı gereği güçlü perdesi olan Neva perdesinin kalışlarda ve tekrarlarında en yoğun kullanım olduğunu göstermektedir.

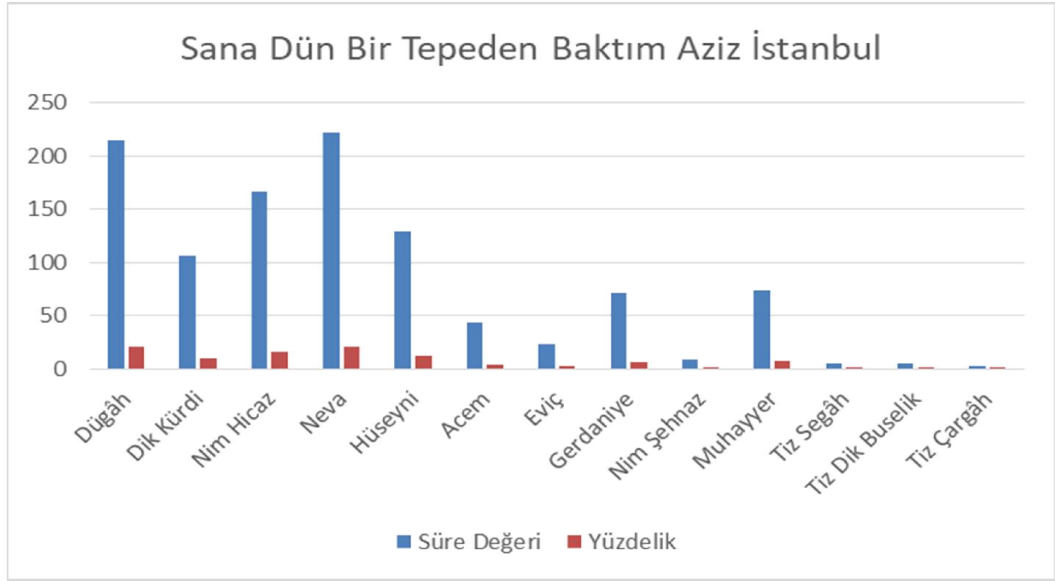
#### 4.3.4. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları

**Tablo 16.** “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin perde süre değerleri ve yüzdeler Oranları

<b>Perdeler</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Dügâh	215	20,04
Dik Kürdi	106,5	9,93
Nim Hicaz	166,5	15,52
Neva	222	20,69
Hüseyini	129	12,02
Acem	44	4,1
Eviç	23	2,14
Gerdaniye	71	6,62
Nim Şehnaz	9	0,84
Muhayyer	74	6,9
Tiz Segâh	5	0,47
Tiz Dik Buselik	5	0,47
Tiz Çargâh	3	0,28
<b>Toplam</b>	<b>1073</b>	<b>100</b>

Tablo 16’da yer alan “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz makamlı şarkıya ait perde süre değerleri ve bu perdelerle ait yüzdeler oranları hesaplamalarına bakıldığında; % 20,69 Hicaz Makamının güçlüsü olan Neva, genişleme ve seyrine göre % 15,52 oranla Nim Hicaz , % 12,02 Hüseyini, % 9,93 Dik Kürdi ve % 20,04 oranla Dügâh perdesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 16’da yer alan peste Dügâh perdesinden başlayıp tizde Tiz Çargâh perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 7.** “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin perde süre değerleri ve yüzdellik Oranları

Grafik 7’de görüldüğü üzere “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz makamı eserinin perde süre değerleri ve yüzdellik oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 20,69 Neva olduğu görülmektedir.

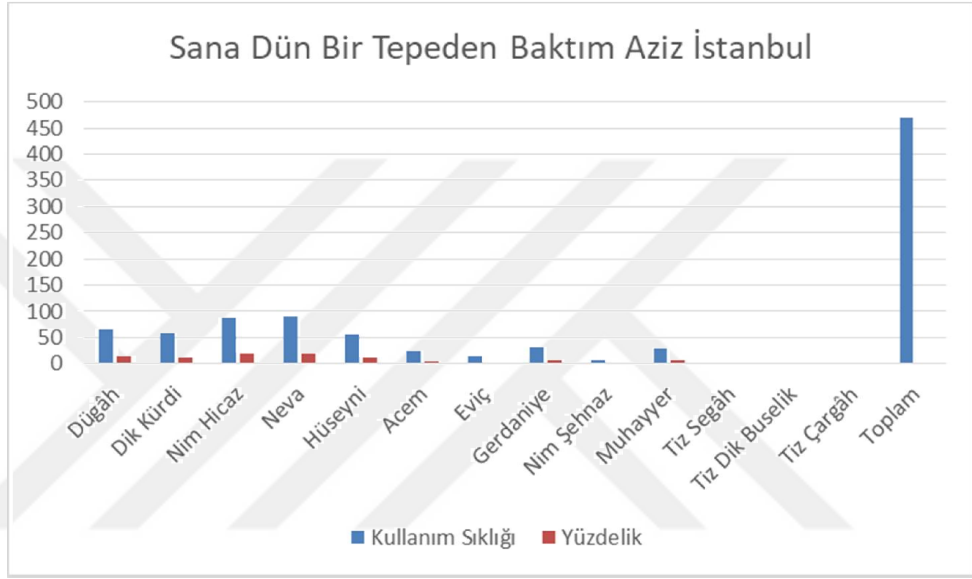
**Tablo 17.** “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Perdeler	f	%
Dügâh	66	14,01
Dik Kürdi	59	12,53
Nim Hicaz	88	18,68
Neva	91	19,32
Hüseyini	57	12,1
Acem	23	4,88
Eviç	14	2,97
Gerdaniye	32	6,79
Nim Şehnaz	6	1,27
Muhayyer	30	6,37
Tiz Segâh	2	0,42
Tiz Dik Buselik	2	0,42
Tiz Çargâh	1	0,21
<b>Toplam</b>	<b>471</b>	<b>100</b>



Tablo 17’de yer alan “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz makamlı şarkıda perde kullanım sıklığı değerleri bu perdeler ait kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında; % 19,32 Hicaz Makamının güçlüsü olan Neva, genişleme ve seyrine göre % 18,68, Nim Hicaz, % 12,53 Dik Kürdi, % 12,01 Hüseyini ve % 14,01 Dügâh perdesinin sıkça kullandığı tespit edilmiştir.

Tablo 17’de yer alan Peste Dügâh perdesinden başlayıp tizde Tiz Çargâh perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 8.** “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Grafik 8’de görüldüğü üzere “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz makamlı eserin perde süre değerleri ve yüzelik oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 19,32 Neva olduğu görülmektedir. Bunun sebebi de eser içinde Hicaz makamının geleneksel kalıbı gereği güçlü perdesi olan Neva perdesinin kalıplarda ve tekraralarda en yoğun kullanım olduğunu göstermektedir. Türk sanat müziğindeki makamsal içerikle de uyumaktadır.

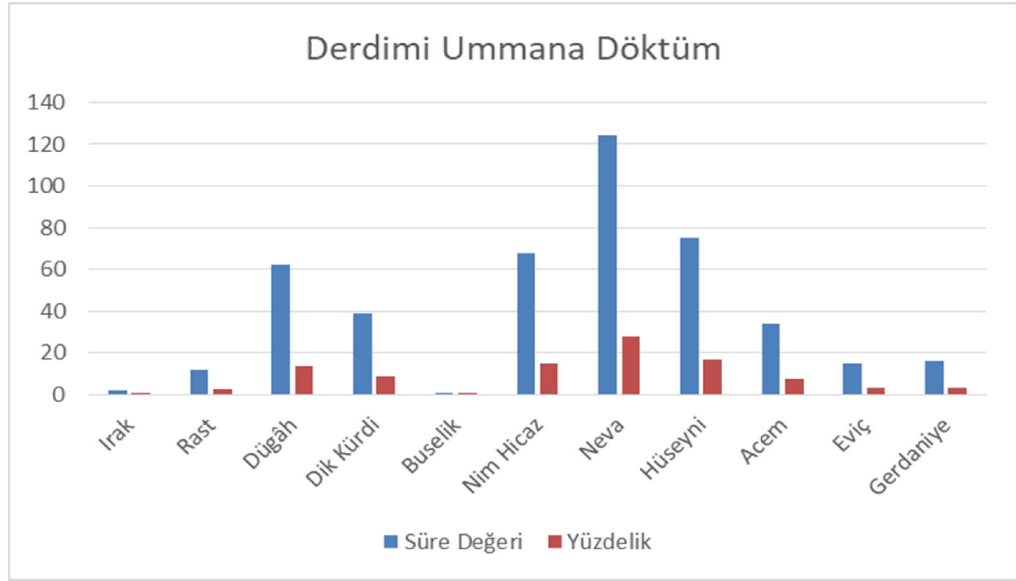
#### 4.3.5. “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları

**Tablo 18.** “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdeler Oranları

<b>Perdeler</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Irak	2	0,45
Rast	12	2,68
Dügâh	62,5	13,94
Dik Kürdi	39	8,7
Buselik	1	0,22
Nim Hicaz	67,5	15,05
Neva	124,5	27,76
Hüseyini	75	16,72
Acem	34	7,58
Eviç	15	3,34
Gerdaniye	16	3,57
<b>Toplam</b>	<b>448,5</b>	<b>100</b>

Tablo 18’de yer alan “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz makamlı şarkıya ait perde süre değerleri ve bu perdelerine ait yüzdeler oranlarına bakıldığında % 27,76 Hicaz Makamının güçlüsü olan Neva, genişleme ve seyrine göre % 16,72 oranla Hüseyini, % 15,05 oranla Nim Hicaz, % 13,94 oranla Dügâh perdesinin sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 18’de yer alan peste Irak perdesinden başlayıp tizde Gerdaniye perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 9.** “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları

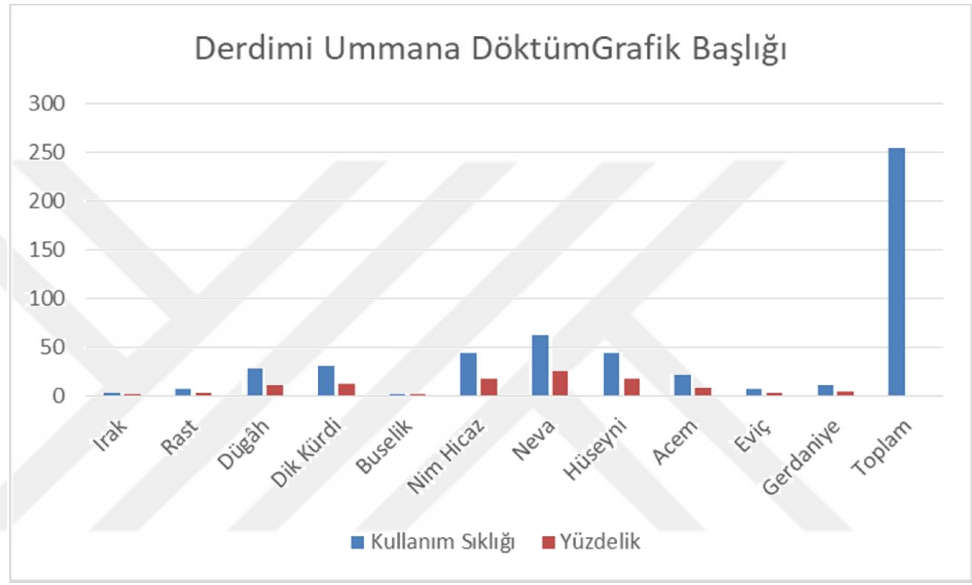
Grafik 9’da görüldüğü üzere “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz makamlı eserin perde süre değerleri ve yüzdellik oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 27,76 Neva olduğu görülmektedir. Bunun sebebi de eser içinde Hicaz makamının yapısı gereği güçlü perdesi olan Neva perdesinin kalışlarda ve tekrarlarda en yoğun kullanım olduğunu göstermektedir. Türk sanat müziğindeki makamsal içerikle de uyuşmaktadır.

**Tablo 19.** “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Perdeler	f	%
Irak	2	0,79
Rast	7	2,76
Dügâh	27	10,63
Dik Kürdi	30	11,81
Buselik	1	0,39
Nim Hicaz	44	17,32
Neva	62	24,41
Hüseyini	43	16,93
Acem	21	8,27
Eviç	7	2,76
Gerdaniye	10	3,94
<b>Toplam</b>	<b>254</b>	<b>100</b>

Tablo 19’da yer alan “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz makamlı şarkıya ait perde kullanım sıklığı değerleri ve bu perdelere ait kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında % 24,41 Hicaz Makamının güçlüsü olan Neva, genişleme ve seyrine göre % 16,93 Hüseyini, % 17,32 Nim Hicaz, % 10,63 Dügâh perdesinin sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 19’da yer alan peste Irak perdesinden başlayıp tizde Gerdaniye perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 10.** “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Grafik 10’da görüldüğü üzere “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz makamlı eserin perde kullanım sıklığı değerleri ve perde kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 24,41 Neva olduğu görülmektedir. Bunun sebebi de eser içinde Hicaz makamının geleneksel kalıbı gereği güçlü perdesi olan Neva perdesinin kalıplarda ve tekrarlarda en yoğun kullanım olduğunu göstermektedir. Türk sanat müziğindeki makamsal içerikle de uyuşmaktadır.

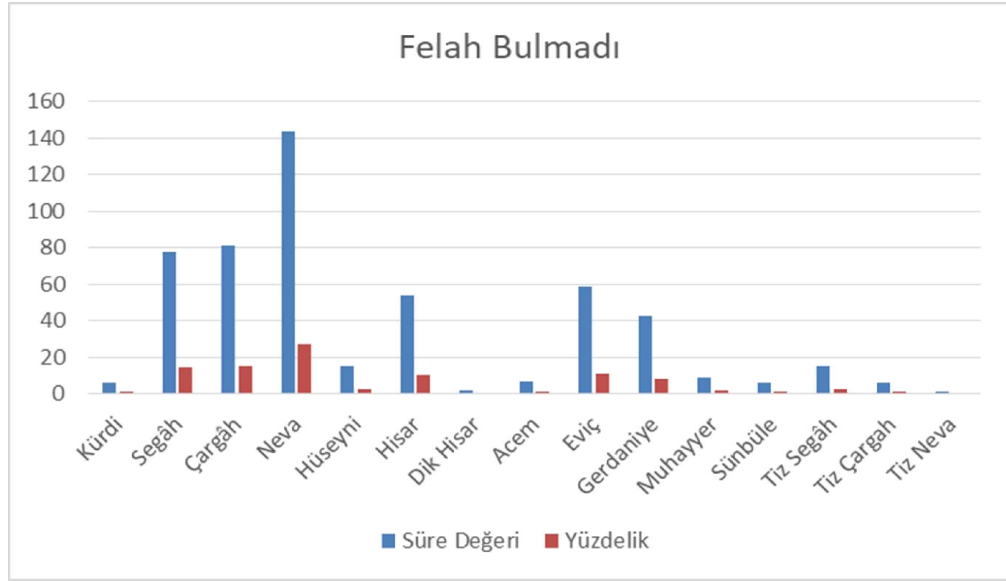
#### 4.3.6. “Felah Bulmadı” Hüzam Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları

**Tablo 20.** Felah Bulmadı Hüzam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdelik Oranları

<b>Perdeler</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Kürdi	6	1,14
Segâh	78	14,84
Çargâh	81,5	15,51
Neva	143,5	27,31
Hüseyni	15	2,85
Hisar	54	10,28
Dik Hisar	2	0,38
Acem	7	1,33
Eviç	59	11,23
Gerdaniye	42,5	8,09
Muhayyer	9	1,71
Sünbüle	6	1,14
Tiz Segâh	15	2,85
Tiz Çargâh	6	1,14
Tiz Neva	1	0,19
<b>Toplam</b>	<b>525,5</b>	<b>100</b>

Tablo 20’de yer alan “Felah Bulmadı” Hüzam makamlı şarkıya ait perde süre değerleri ve bu perdelerine ait yüzdelik oranlarına bakıldığında; % 27,31 Hüzam Makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 15,51 Çargâh, % 14,84 Segâh, % 10,28 Hisar, % 11,23 Eviç ve % 8,09 Gerdaniye perdesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 20’de yer alan peste Kürdi perdesinden başlayıp tizde Tiz Neva perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 11.** “Felah Bulmadı” Hüzam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri Ve Yüzdellik Oranları

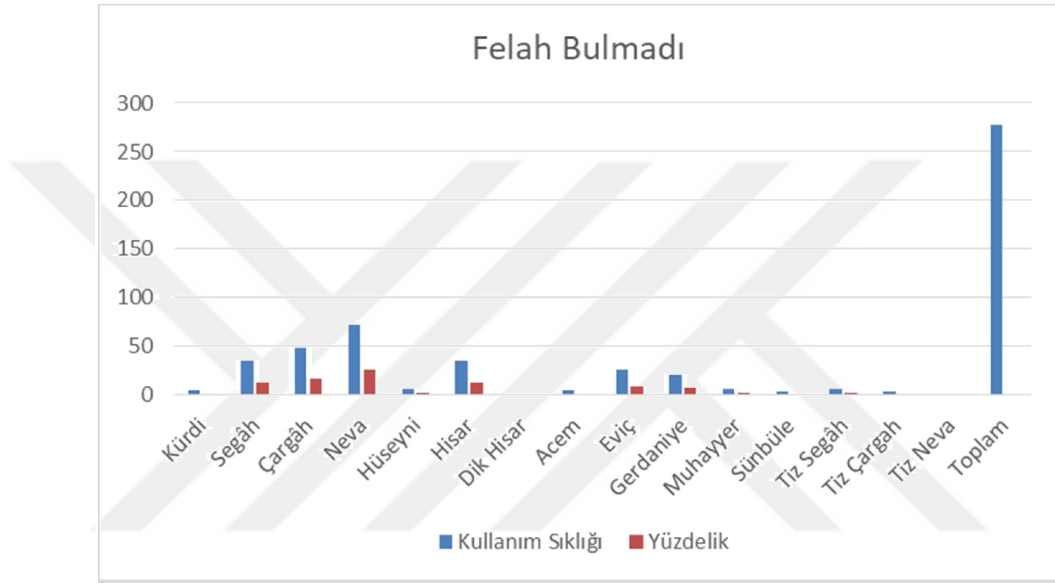
Grafik 11’de görüldüğü üzere “Felah Bulmadı” Hüzam makamlı eserin perde süre değerleri ve yüzdellik oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 27,31 Neva olduğu görülmektedir.

**Tablo 21.** “Felah Bulmadı” Hüzam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Perdeler	f	%
Kürdi	5	1,81
Segâh	35	12,64
Çargâh	48	17,33
Neva	72	25,99
Hüseyini	7	2,53
Hisar	35	12,64
Dik Hisar	1	0,36
Acem	5	1,81
Eviç	26	9,39
Gerdaniye	21	7,58
Muhayyer	7	2,53
Sümbüle	4	1,44
Tiz Segâh	6	2,17
Tiz Çargah	4	1,44
Tiz Neva	1	0,36
<b>Toplam</b>	<b>277</b>	<b>100</b>

Tablo 21’de yer alan “Felah Bulmadı” Hüzam makamlı şarkıya ait perde kullanım sıklığı değerleri ve bu perdeye ait kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında; % 25,99 Hüzam Makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 17,33 Çargâh, % 12,64 Segâh, % 12,64 Hisar, % 9,39 Eviç ve % 7,58 Gerdaniye perdesinin sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 21’de yer alan peste Kürdi perdesinden başlayıp tizde Tiz Neva perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 12.** “Felah Bulmadı” Hüzam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri Ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Grafik 12’de görüldüğü üzere “Felah Bulmadı” Hüzam Makamlı eserin perde kullanım sıklığı değerleri ve perde kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan sesin % 25,99 Neva olduğu görülmektedir. Bunun sebebi de eser içinde Hüzam makamının geleneksel kalıbı gereği güçlü perdesi olan Neva perdesinin kalıplarda ve tekraralarda en yoğun kullanım olduğunu göstermektedir. Türk sanat müziğindeki makamsal içerikle de uyuşmaktadır.

#### 4.3.7. “Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım” Hüz zam Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları

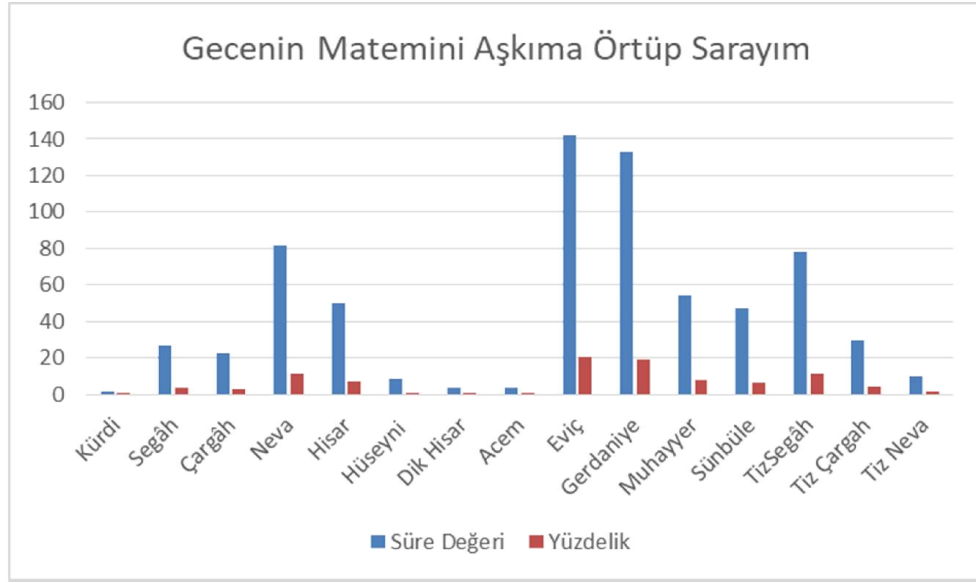
**Tablo 22.** “Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları

<b>Perdeler</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Kürdi	2	0,29
Segâh	27	3,88
Çargâh	23	3,31
Neva	82	11,8
Hisar	50	7,19
Hüseyni	9	1,29
Dik Hisar	4	0,58
Acem	4	0,58
Eviç	142	20,43
Gerdaniye	133	19,14
Muhayyer	54	7,77
Sümbüle	47	6,76
Tiz Segâh	78	11,22
Tiz Çargâh	30	4,32
Tiz Neva	10	1,44
<b>Toplam</b>	<b>695</b>	<b>100</b>

Tablo 22’de yer alan “Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım” Hüz zam makamlı şarkıya ait perde süre değerleri ve bu perdelerle ait yüzdellik süre değerlerinin hesaplamalarına bakıldığında; % 11,8 Hüz zam makamının güçlüsü Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 20,43 Eviç perdesini kullanılmış % 19,14 Gerdaniye perdesi % 11,22 Tiz Segâh perdesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 22’de yer alan peste Kürdi perdesinden başlayıp tizde Tiz Neva perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.





**Grafik 13.** “Gecenin Matemini Aşkima Örtüp Sarayım” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri Ve Yüzdellik Oranları

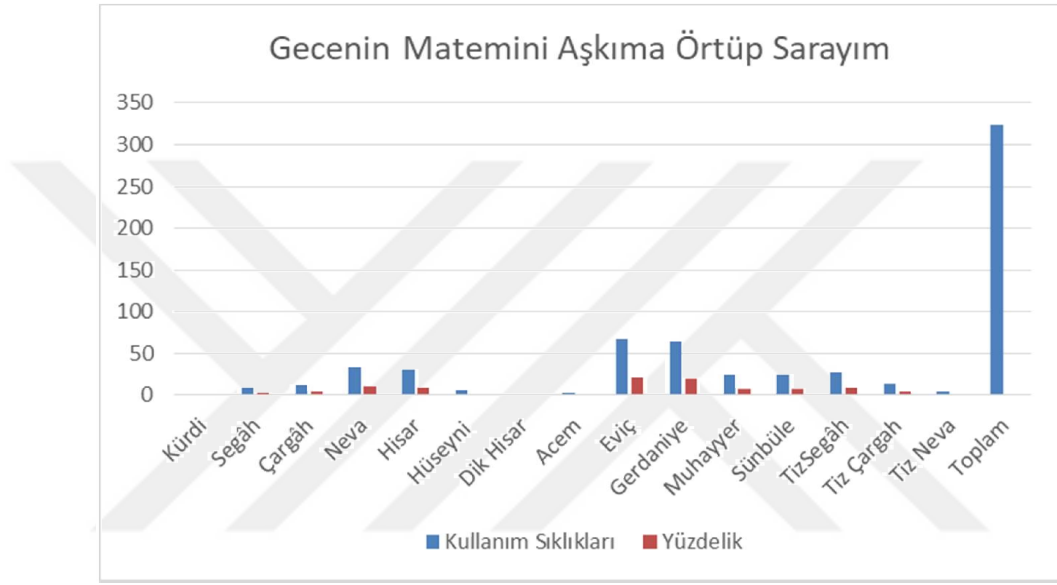
Grafik 13’te görüldüğü üzere “Gecenin Matemini Aşkima Örtüp Sarayım” Hüz zam Makamlı eserin perde süre değerleri ve yüzdellik oranlarına bakıldığında tiz seslerde yoğunlaştığı; en sıklıkta kullanılan seslerin % 20,43 Eviç ve % 19,14 Gerdaniye olduğu görülmektedir. Hüz zam makamının, geleneksel kalıpların dışında kullanıldığı sonucuna varmak mümkündür.

**Tablo 23.** “Gecenin Matemini Aşkima Örtüp Sarayım” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Perdeler	f	%
Kürdi	2	0,62
Segâh	9	2,79
Çargâh	12	3,72
Neva	34	10,53
Hisar	30	9,29
Hüseyini	6	1,86
Dik Hisar	2	0,62
Acem	3	0,93
Eviç	67	20,74
Gerdaniye	64	19,81
Muhayyer	25	7,74
Sümbüle	24	7,43
Tiz Segâh	27	8,36
Tiz Çargâh	14	4,33
Tiz Neva	4	1,24
<b>Toplam</b>	<b>323</b>	<b>100</b>

Tablo 23'te yer alan “Gecenin Matemini Aşkima Örtüp Sarayım” Hüz zam makamlı şarkıya ait perde kullanım sıklığı değerleri ve bu perdelere ait kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında; % 10,53 Hüz zam makamının güçlüsü Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 20,74 Eviç, % 19,81 Gerdaniye, % 9,29 Hisar, % 8,36 Tiz Segâh perdesinin sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 23'te yer alan peste Kürdi perdesinden başlayıp tizde Tiz Neva perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 14.** “Gecenin Matemini Aşkima Örtüp Sarayım” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Grafik 14'te görüldüğü üzere “Gecenin Matemini Aşkima Örtüp Sarayım” Hüz zam makamlı eserin perde kullanım sıklığı değerleri ve perde kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında tiz seslerde yoğunlaştığı; en sıklıkta kullanılan seslerin % 20,74 Eviç ve %19,81 Gerdaniye olduğu görülmektedir Hüz zam makamının, geleneksel kalıpların dışında kullanıldığı sonucuna varmak mümkündür.

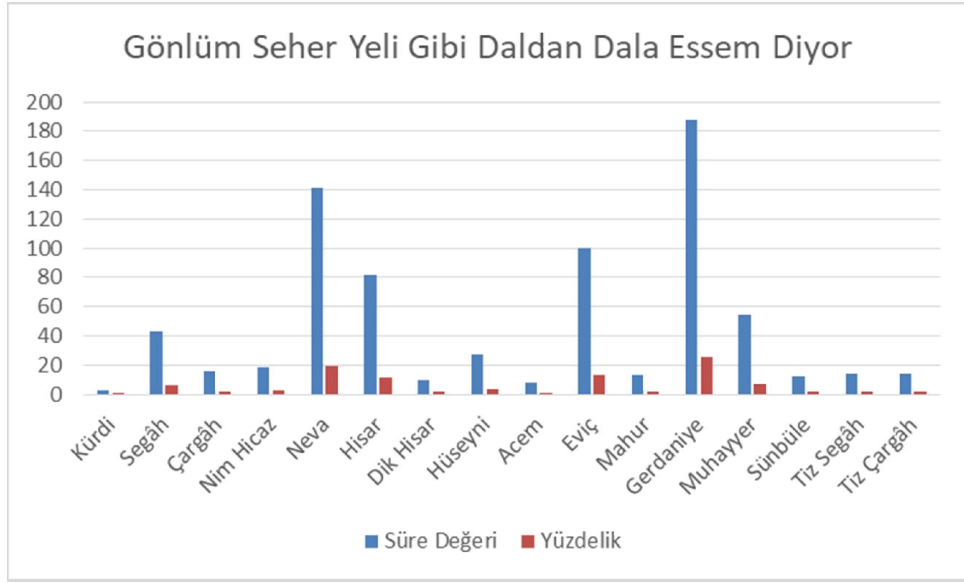
**4.3.8. ‘Gönlüm Seher Yeli Gibi, Daldan Dala Essem Diyor’  
Hüzzam İsimli Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım  
Sıklıkları**

**Tablo 24.** “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüzzam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Perde Yüzdelik Süre Değerleri

<b>Perdeler</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Kürdi	3	0,4
Segâh	43	5,79
Çargâh	16	2,15
Nim Hicaz	18	2,42
Neva	141	18,98
Hisar	82	11,04
Dik Hisar	10	1,35
Hüseyni	27	3,63
Acem	8	1,08
Eviç	100	13,46
Mahur	13	1,75
Gerdaniye	188	25,3
Muhayyer	54	7,27
Sümbüle	12	1,62
Tiz Segâh	14	1,88
Tiz Çargâh	14	1,88
<b>Toplam</b>	<b>743</b>	<b>100</b>

Tablo 24’te yer alan “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüzzam makamlı şarkıya ait perde süre değerleri ve bu perdelerle ait yüzdellik oranlarına bakıldığında % 18,98 Hüzzam makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 25,3 Gerdaniye, % 13,46 Eviç, % 11,04 Hisar perdesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 24’te yer alan peste Kürdi perdesinden başlayıp tizde Tiz Çargâh perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 15.** “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüzam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri Yüzdellik Oranları

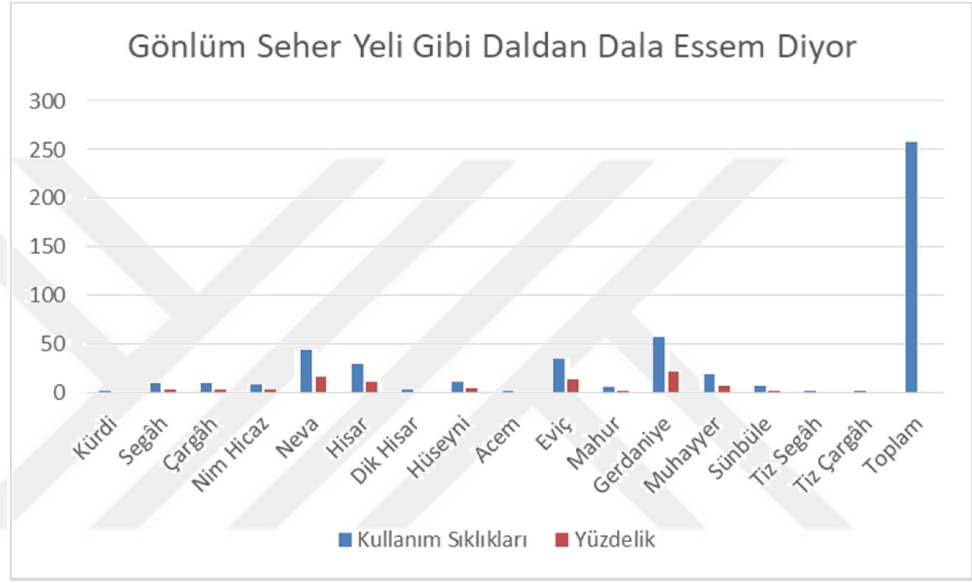
Grafik 15’te görüldüğü üzere “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüzam makamlı eserin perde süre değerleri yüzdellik oranlarına bakıldığında tiz seslerde yoğunlaştığı; en sıklıkta kullanılan seslerin % 25,3 Gerdaniye olduğu görülmektedir. Hüzam makamının, geleneksel kalıpların dışında kullanıldığı sonucuna varmak mümkündür.

**Tablo 25.** “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüzam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Oranları

Perdeler	f	%
Kürdi	2	0,78
Segâh	10	3,88
Çargâh	11	4,26
Nim Hicaz	9	3,49
Neva	44	17,05
Hisar	30	11,63
Dik Hisar	4	1,55
Hüseyini	12	4,65
Acem	3	1,16
Eviç	36	13,95
Mahur	7	2,71
Gerdaniye	58	22,48
Muhayyer	20	7,75
Sümbüle	8	3,1
Tiz Segâh	2	0,78
Tiz Çargâh	2	0,78
<b>Toplam</b>	<b>258</b>	<b>100</b>

Tablo 25’te yer alan “Gönlüm Seher Yeli Gibi, Daldan Dala Essem Diyor” Hüz zam makamlı şarkıya ait perde kullanım sıklığı değerleri ile perde kullanım sıklığı yüzdelik oranlarına bakıldığında % 17,05 Hüz zam makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 22,48 oranla Gerdaniye, % 13,95 oranla Eviç, % 11,63 oranla Hisar perdesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 25’te yer alan peste Kürdi perdesinden başlayıp tizde Tiz Çargâh perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 16.** “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüz zam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Grafik 16’da görüldüğü üzere “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüz zam makamlı eserin perde kullanım sıklığı değerleri ve perde kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında tiz seslerde yoğunlaştığı; en sıklıkta kullanılan seslerin % 22,48 Gerdaniye olduğu görülmektedir. Hüz zam makamının, geleneksel kalıpların dışında kullandığı sonucuna varmak mümkündür.

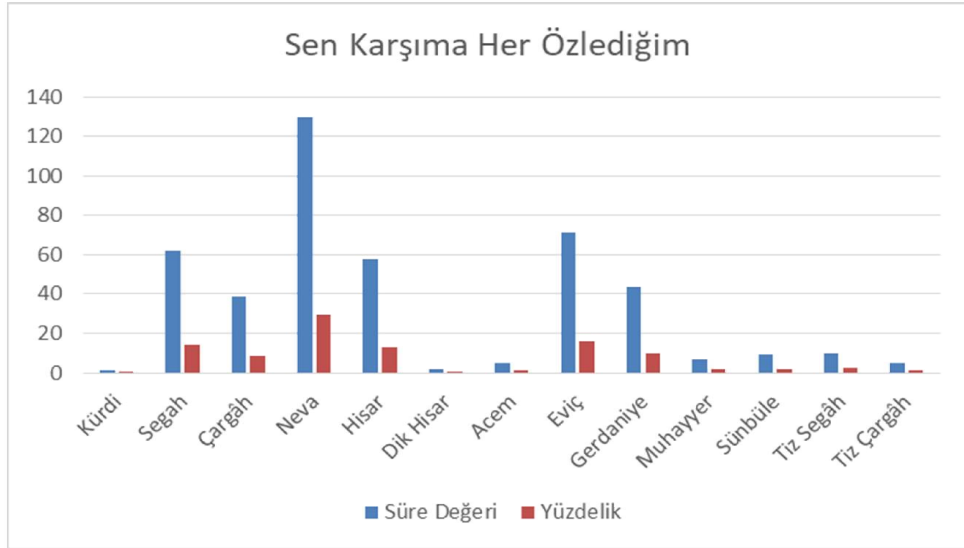
#### 4.3.9. “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları

**Tablo 26.** “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları

<b>Perdeler</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Kürdi	1	0,23
Segâh	62	14,04
Çargâh	38,5	8,72
Neva	129,5	29,33
Hisar	58	13,14
Dik Hisar	2	0,45
Acem	5	1,13
Eviç	71	16,08
Gerdaniye	43,5	9,85
Muhayyer	7	1,59
Sümbüle	9	2,04
Tiz Segâh	10	2,27
Tiz Çargâh	5	1,13
<b>Toplam</b>	<b>441,5</b>	<b>100</b>

Tablo 26’da yer alan “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam makamlı şarkıya ait perde süre değerleri ve bur perdelere ait yüzdellik oranlarına bakıldığında % 29,33 Hüzam Makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 16,08 Eviç, % 14,04 Segâh, % 13,14 Hisar, % 9,85 Gerdaniye ve % 8,72 Çargâh perdesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 26’da yer alan peste Kürdi perdesinden başlayıp tizde Tiz Çargâh perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 17.** “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Perde Yüzdellik Süre Değerleri

Grafik 17’de görüldüğü üzere “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam makamlı eserin perde süre değerleri ve perde yüzdellik süre değerleri oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan seslerin % 29,33 Neva olduğu görülmektedir. Türk sanat müziğindeki makamsal içerikle de uyuşmaktadır.

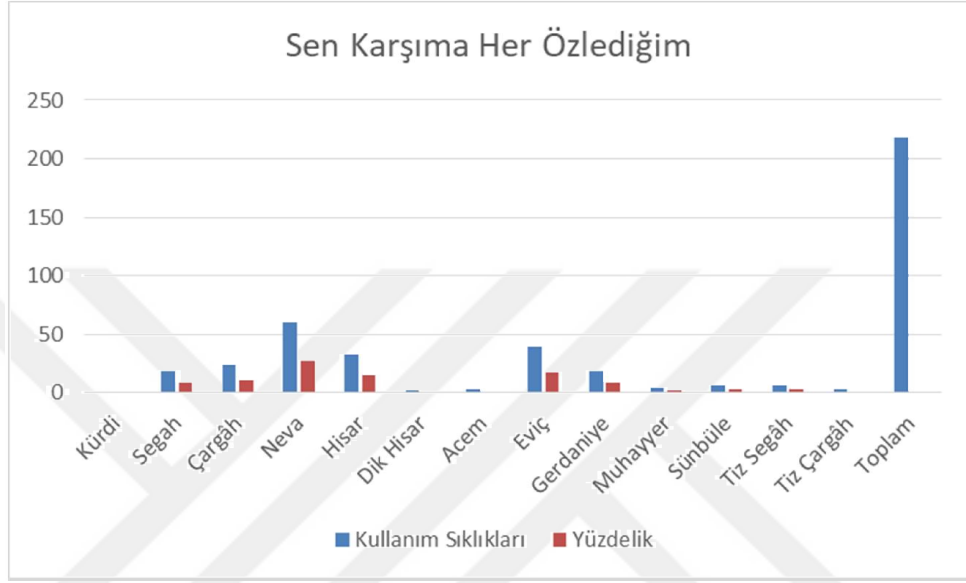
**Tablo 27** “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam Makamlı Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Perdeler	f	%
Kürdi	1	0,46
Segâh	19	8,72
Çargâh	24	11,01
Neva	60	27,52
Hisar	33	15,14
Dik Hisar	2	0,92
Acem	3	1,38
Eviç	39	17,89
Gerdaniye	18	8,26
Muhayyer	4	1,83
Sünbüle	6	2,75
Tiz Segâh	6	2,75
Tiz Çargâh	3	1,38
<b>Toplam</b>	<b>218</b>	<b>100</b>

Tablo 27’de yer alan “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam makamlı şarkıya ait perde kullanım sıklığı değerleri ile perde kullanım yüzdellik oranlarına bakıldığında

% 27,52 Hüzam Makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 17,89 oranla Eviç, % 15,14 Hisar, % 11,01 Çargâh % 8,72 Segâh ve % 8,26 Gerdaniye perdesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 27’de yer alan peste Kürdi perdesinden başlayıp tizde Tiz Çargâh perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 18.** “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam Makamı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Grafik 18’de görüldüğü üzere “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam makamı eserin perde kullanım sıklığı değerleri ve perde kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan seslerin % 27,52 Neva olduğu görülmektedir.



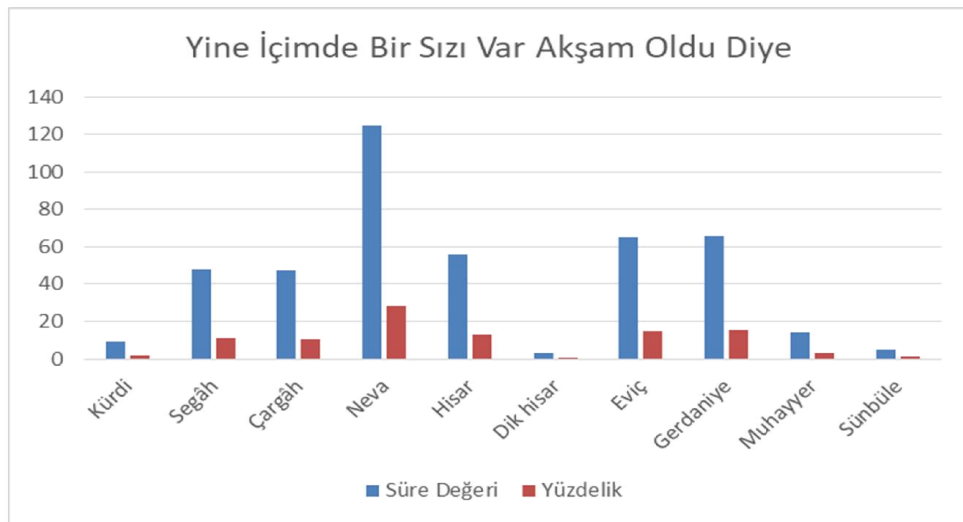
#### 4.3.10. “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam Makamlı Eserin Perdelerin Süre Değerlerine Dayalı Kullanım Sıklıkları

**Tablo 28.** “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları

Perdeler	f	%
Kürdi	9	2,05
Segâh	48	10,96
Çargâh	47	10,73
Neva	125	28,54
Hisar	56	12,79
Dik hisar	3	0,68
Eviç	65	14,84
Gerdaniye	66	15,07
Muhayyer	14	3,2
Sünbüle	5	1,14
<b>Toplam</b>	<b>438</b>	<b>100</b>

Tablo 28’de yer alan “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam makamlı şarkıya ait perde süre değerleri ve bu perdelerle ait yüzdellik oranlarına bakıldığında; % 28,54 Hüzam Makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 15,07 Gerdaniye, % 14,84 Eviç, % 12,79 Hisar, % 10,96 Segâh ve % 10,73 Çargâh perdesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 28’de yer alan peste Kürdi perdesinden başlayıp tizde Sünbüle perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 19.** “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam Makamlı Eserin Perde Süre Değerleri ve Yüzdellik Oranları

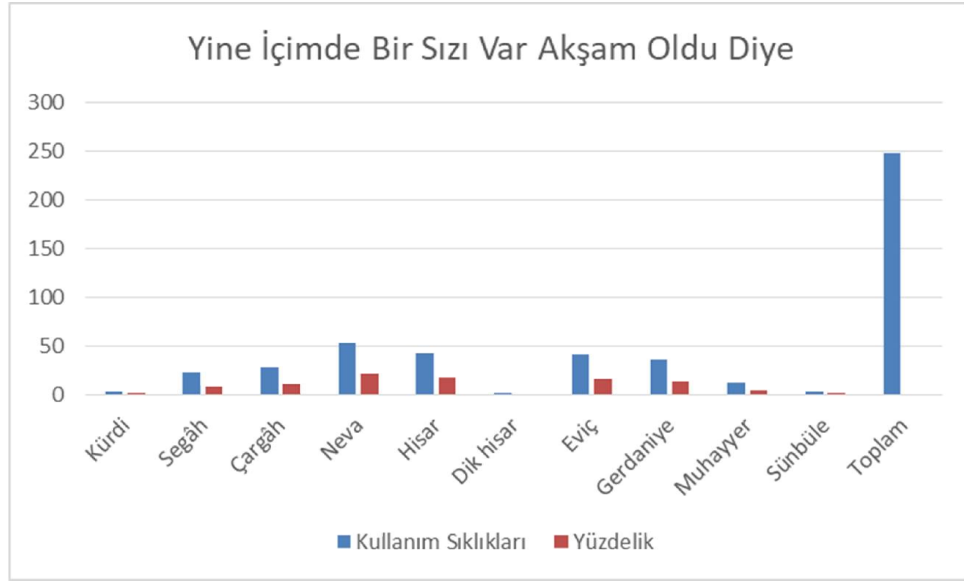
Grafik 19’da görüldüğü üzere “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam makamlı eserin perde süre değerleri ve yüzdelik oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan seslerin % 28,54 Neva olduğu görülmektedir.

**Tablo 29.** “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

<b>Perdeler</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Kürdi	4	1,61
Segâh	23	9,27
Çargâh	28	11,29
Neva	54	21,77
Hisar	43	17,34
Dik hisar	2	0,81
Eviç	42	16,94
Gerdaniye	36	14,52
Muhayyer	12	4,84
Sünbüle	4	1,61
<b>Toplam</b>	<b>248</b>	<b>100</b>

Tablo 29’da yer alan “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam makamlı şarkıya ait perde kullanım sıklığı değerleri ve bu perdelere ait kullanım sıklığı yüzdelik oranlarına bakıldığında % 21,77 oranla Hüzam makamının güçlüsü olan Neva perdesi, genişleme ve seyrine göre % 17,34 Hisar, % 16,94 Eviç, % 14,52 Gerdaniye, % 11,29 Çargâh ve % 9,27 Segâh perdesinin sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 29’da yer alan peste Kürdi perdesinden başlayıp tizde Sünbüle perdesine uzanan eserde kullanılan sesler, aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.



**Grafik 20.** “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam Makamlı Eserin Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranları

Grafik 20’de görüldüğü üzere “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam Makamlı eserin perde kullanım sıklığı değerleri ve perde kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında en sıklıkta kullanılan seslerin % 21,77 Neva olduğu görülmektedir. Bu durum, Türk sanat müziğindeki makamsal içerikle de uyusmaktadır.

Hicaz makamındaki eserler geleneksel Türk müziği nazariyatıyla uyumlu olarak karar ve güçlü perdeleri göstermiştir. Hem süre değerleri hem de sıklık olarak makamın güçlüsü Neva perdesinin belirgin bir şekilde ön planda olduğu tespit edilmiştir. Hüzam makamında ise beş örneğin üçünde Hüzam makamının güçlüsü olan Neva, birinde Eviç, birinde ise Gerdaniye perdesinin yoğunluğu tespit edilmiştir.

## 4.4. ŞARKILARIN MAKAMSAL ANALİZLERİ

### 4.4.1. “Anladım Sevmeyeceksin Beni, Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Makamsal Analizi

No.: 1392

HİCAZ ŞARKI  
*Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek*

Müzik: Selahattin Pınar  
Söz : M. Nâzif İrmak  
Notaya Alan: Yusuf Arslan

Usulu: CURCUNA

140

AN LA DIM SEV

ME YE ÇEK SİN

Hüseyni 'de Uşşak 3'lüsü

BE Nİ SEN NAZ

Neva'da Rast 4'lüsü

LI ÇI ÇEK

Neva'da Rast 5'lisi

Eviç'te Segâh 3'lüsü

HAS Yİ TA GÖN NE SEN

Hüseyni'de Uşşak 4'lüsü

Nevâ'da Rast 3'lüsü

LÜM SİN Yİ NE HİC RÂ LÂH

Nİ Zİ YAL FA NİZ YAB

17 ÇE E KE CEK DE CEK

20 BEL Kİ RU HUM

23 SE Nİ ÇİL GİN

25 CA SE VER

27 ANLADIM SEVMEMEĞİSİN BENİ SEN NAZLI ÇİÇEK

29 HASTA GÖNLÜM YİNE HİCRANINI YALNIZ ÇEKECEK  
BELKİ RUHUM SENİ ÇILGINCA SEVERKEN ÖLECEK  
YİNE SENSİZ BENİ BİR LÂHZA ŞİFA-YAB EDECEK

### Resim 1. Anladım Sevmeyeceksin Beni, Nazlı Çiçek

Resim 1’de Selahattin Pınar’a ait “Anladım Sevmeyeceksin Beni, Nazlı Çiçek” adlı eserin, makamsal açıdan incelenmesi aşağıdaki biçimdedir:

5. ölçüde Hüseyinî’de Uşşak üçlüsü
7. ölçüde Neva’da Rast dördlüsü
10. ölçüde Neva’da Rast beşlisi
11. ölçüde Eviç’te Segâh üçlüsü
13. ölçüde Hüseyinî’de Uşşak dördlüsü
14. ölçüde Neva’da Rast üçlüsü
15. ölçüde Neva’da Buselik beşlisi
18. ölçüde Neva’da Rast beşlisi
23. ölçüde Muhayyer’de Buselik üçlüsü
26. ölçüde Hüseyinî’de Uşşak dördlüsü
27. ölçüde Neva’da Rast dördlüsü kullanıldığı görülmüştür.

## 4.4.2. “Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Makamsal Analizi

### HİCAZ ŞARKI Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin

Beste : Refik FERSAN  
Söz:  
Notaya Alan: Yusuf Arslan

Usulü : Curcuna

Ci han da bi ri cik  
Nim Hicaz'da Çeşnisiz Asma Kalış Rast'ta Nikriz 5'lisi  
sev di ğim sen si n Ci han da  
Nevâ'da Buselik 3'lüsü  
bi ri cik sev di ğim sen sin  
Nevâ'da Buselik 4'lüsü Nim Hicaz'da Çeşnisiz Asma Kalış  
Gü zel sin in ce sin tat lı sin sen  
Rast'ta Nikriz 5'lisi  
si n gü zel sin in ce sin  
Hüseyni'de Uşşak 4'lüsü  
tat lı sin şen sin ( Saz ) Na sil baş  
Nevâ'da Rast 5'lisi  
ka sı nı gön be ğen si n

21 Hüseyni'de Kürdi 3'lüsü Nevâ'da Rast 5'lisi Nevâ'da Buselik 3'lüsü

Na sil baş ka sı nı gön lüm be ğen

24 sin

Cihanda biricik sevdiğim sensin  
Güzelsin, incesin, tatlısın, şensin  
Nasıl başkasını gönlüm beğensin  
Güzelsin, incesin, tatlısın, şensin

## Resim 2. Cihanda Biricik Sevdığım Sensin

Resim 2’de Refik Fersan’a ait “Cihanda Biricik Sevdığım Sensin” adlı eserin, makamsal açıdan incelenmesi aşağıdaki biçimdedir:

3. ölçüde Nim Hicaz’da çeşnisiz asma kalış
4. ölçüde Rast’ta Nikriz beşlisi
8. ölçüde Neva’da Buselik üçlüsü
10. ölçüde Neva’da Buselik dörtlüsü
10. ölçüde Nim Hicaz’da çeşnisiz asma kalış
12. ölçüde Rast’ta Nikriz
17. ölçüde Hüseyni’de Uşşak dörtlüsü
18. ölçüde Neva’da Rast beşlisi
21. ölçüde Hüseyni’de Kürdi üçlüsü
22. ölçüde Neva’da Rast beşlisi
23. ölçüde Neva’da Buselik üçlüsü yapıldığı görülmüş.

### 4.4.3. “Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Makamsal Analizi

TRT Repertuar No: 3887

**HİCAZ ŞARKI**  
(Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu)

Beste: Sadettin Kaynak  
Söz : Vecdi Bingöl  
Notaya Alan: Yusuf Arslan

Uslu : Soyan

*p*  
ARANAĞME

Nim Hicaz'da Çeşnisiz Kalış

Acem'de Buselik 3'lüsü

*mf* *p* *mf* *p*

En gin de ya vaş ya vaş ya vaş ya vaş gü nün

Neva'da Buselik 3'lüsü

mi ne si sol du sol du Saz

Dik Kürdi'de Çeşnisiz Kalış

Neva'da Buselik 4'lüsü

Saz



26  
der dim ba na ar ka  
Nim Hicaz'da Çeşnisiz Kalış

28  
daş bu gün de ak şam ol du

32  
... Saz....

34  
Yegah'ta Buselik Dizisi Neva'da Nikriz 5'lisi  
Göl ge ler in di su ya Saz .....

38  
Neva'da Nikriz 5'lisi  
kuş lar var dı uy ku ya Saz ..... Gur be

41  
Nim Hicaz'da Çeşnisiz Kalış Dik Kürdi'de Çeşnisiz Kalış  
ti du ya du ya bu gün de ak şam ol

45  
Hüseyni'de Uşşak 5'lisi  
du ..... Saz.....

48  
du Neva'da Buselik 5'lisi  
Su u yur

Neva'da Buselik 3'lüsü

51

fi sı l da şır Saz..... gi der ya

Nim Hicaz'da  
Çeşnisiz Kalış

54

re u la şır Saz

Gerdaniye'de Buselik 3'lüsü

57

yol cu yol da ya ra

Dik Kürdi'de Çeşnisiz Kalış

60

şır Saz bu gün de ak şam ol du

Enginde yavaş yavaş  
Günün minesini soldu  
Derdim bana arkadaş  
Bugün de akşam oldu

Gölgeler indi suya  
Kuşlar vardı uykuya  
Gurbeti duya duya  
Bugün de akşam oldu

Su uyur fısıldaşır  
Gider yâre ulaşır  
Yolcu yolda yararışır  
Bugün de akşam oldu

### Resim 3. Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesini Soldu

Resim 3'te Sadettin Kaynak'a ait "Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesini Soldu" adlı eserin, makamsal açıdan incelenmesi aşağıdaki biçimdedir:

6. ölçüde Nim Hicaz'da çeşnisiz asma kalış
10. ölçüde Acem'de Buselik üçlüsü
19. ölçüde Neva'da Buselik üçlüsü
23. ölçüde Dik Kürdi'de çeşnisiz asma kalış
24. ölçüde Neva'da Buselik dördlüsü
28. ölçüde Nim Hicaz'da çeşnisiz asma kalış
29. ölçüde Dik Kürdi'de çeşnisiz asma kalış
35. ölçüde Neva'da Buselik dizisi
35. ölçüde Yegâh'ta Buselik üçlüsü
37. ölçüde Neva'da Nikriz beşlisi
39. ölçüde Neva'da Nikriz beşlisi
42. ölçüde Nim Hicaz'da çeşnisiz asma kalış,
43. ölçüde Dik Kürdi'de asma kalış
46. ölçüde Hüseyini'de Uşşak üçlüsü,
48. ölçüde Neva'da Buselik beşlisi
55. ölçüde Nim Hicaz'da çeşnisiz asma kalış ve Neva'da Buselik dördlüsü
57. ölçüde Gerdaniye'de Buselik üçlüsü
60. ve 61. ölçülerde Dik Kürdi'de çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

#### 4.4.4. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin Makamsal Analizi

TRİ Rep. No: 9149

### HİCAZ ŞARKI (Sana Bir Tepeden Baktım İstanbul)

Beste : Münir Nurettin Selçuk  
Söz : Yâhya Kemal Beyatlı  
Notaya Alan: Yusuf Arslan

Usulü : Semai

Nim Hicaz'da  
Çeşnisiz Asma Kalış

Dik Kürdi'de  
Çeşnisiz Asma Kalış



ARANAĞMESİ

Nim Hicaz'da Çeşnisiz  
Asma Kalış

Dik Kürdi'de Çeşnisiz  
Asma Kalış



Nim Hicaz'da Çeşnisiz  
Asma Kalış

3 Saz.. Âh!  
Nim Hicaz'da Çeşnisiz  
Asma Kalış



Nim Hicaz'da Çeşnisiz  
Asma Kalış



31  
me di ğim hiç bir yer Öm rüm ol duk ca gö nül tah

35  
tı ma key fin ce ku rul (... Saz .....) Sâ de bir sem  
Nim Hicaz'da Çeşnisiz Nim Hicaz'da Çeşnisiz Nim Hicaz'da Çeşnisiz  
Asma Kalış Asma Kalış Asma Kalış

39  
ti ni sev mek bi le bir öm re de ğer (...Saz.....)  
Dik Kürdi'de  
Çeşnisiz Asma Kalış

43  
Sâ de bir sem ti ni sev mek bi le bir öm

47  
re de ğer (... 3 Saz. 3 3) Ah!  
Muhayyer'de Busclik 3'lüsü

51  
Ni ce rev nak lı şe hir ler gö rü lür dün ya da

55  
( ..... Saz ....) Lâ kin ef sün lu gü zel lik le ri sen sin  
Gerdaniye'de Rast 3'lüsü Eviç'te Segâh 4'lüsü

59  
ya ra tan Ya şa mı dır de rim en hoş  
Hüseyini'de Uşşak 4'lüsü

63 ve u zun rü ya da (..... Saz .....) Sen de çok yı

Nim Hicaz'da Çeşnisiz Asma Karar

67 ya şa yan sen de ö len sen de ya tan ( Saz.... )

Nim Hicaz'da Çeşnisiz Asma Karar

71 Sen de ço yıl ya şa yan sen de ö len sen

75 de ya tan (.....3 Saz.. 3

79 3 3 Nim Hicaz'da Çeşnisiz Asma Kalış

84 Ah! 3 3 3 Nim Hicaz'da Çeşnisiz Asma Kalış

88 Nim Hicaz'da Çeşnisiz Asma Kalış

Sa na dün bir te pe den bak tım a ziz İs tan bul

93 a ziz İs tan bul ( 3 Saz.. 3 )

Sana dün bir tepeden baktım azîz İstanbul  
Görmedim, gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer  
Ömrüm oldukça gönül tahtıma keyfince kurul!  
Sâde bir semtini sevmek bile bir ömre değer

Nice revnaklı şehirler görülür dünyada  
Lâkin efsunlu güzellikleri sensin yaratan  
Yaşamıştır derim en hoş ve uzun rüyada  
Sen de çok yıl yaşayan, sen de ölen, sen de yatan

#### Resim 4. Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul

Resim 4'te Münir Nurettin Selçuk'a ait "Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul" adlı eserin, makamsal açıdan incelenmesi aşağıdaki biçimdedir:

4. ölçüde Nim Hicaz'da asma kalış
5. ölçüde Dik Kürdi'de Çeşnisiz asma kalış
8. ölçüde Nim Hicaz'da asma kalış
9. ölçüde Dik Kürdi'de çeşnisiz asma kalış
18. ve 23. ölçülerde Nim Hicaz'da çeşnisiz asma kalış
25. ölçüde Nim Hicaz'da çeşnisiz asma kalış
32. ölçüde Neva'da Buselik üçlüsü
40. 41. ve 42. ölçülerde Nim Hicaz'da asma kalış

45. Ölçüde Dik Kürdi'li asma kalış  
54. ölçüde Muhayyerde Buselik üçlüsü  
56. ölçüde Gerdaniye'de Rast üçlüsü  
59. ölçüde Eviç'te Segâh dörtlüsü  
62. ölçüde Hüseyini'de Uşşak dörtlüsü  
69. 70. ve 73. ölçülerde Nim Hicaz'da çeşnisiz asma kalış  
84. ve 88. ölçülerde Nim Hicaz'da çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı tespit edilmiştir.



## 4.4.5. “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Makamsal Analizi

TSM Repertuar No:3270

**HİCAZ ŞARKI**  
*Derdimi Ummana Döktüm*

Beste : Şerif İçli  
Söz : Süleyman Nazif  
Notaya Alan : Yusuf Arslan

Usulü : Ağır Aksak

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 9/8 time signature. The lyrics are written below the notes. The score is divided into seven lines of music, each with a measure number (1-7) at the beginning. The lyrics are: DER Dİ Mİ UM MA NA DÖK DÜM A SU MA NA İN LE DİM SAZ..... YA RE DE AĞ GÖZ LE RİM YOL YA LAR RE DE HA DA KAL DI Lİ DE RU NUM GE. ME DİN ÇOK. There are three triplets marked with a '3' at the end of the first, fifth, and seventh lines. The score includes several performance markings: 'Rast'ta Nikriz 5'lisi' above measures 2-3, 'Neva'da Buselik 3'lüsü' above measures 4-5, 'Neva'da Rast 4'lüsü' above measures 6-7, and 'Neva'da Buselik 3'lüsü' above measures 8-9. A double bar line with a repeat sign is placed before measure 5.

8 Saz  
SÖY BEK LE DİM DİM DİM DİM

9 Saz  
SÖY BEK LE DİM DİM DİM DİM

10  
A Şİ NA YOK  
Nim Hicaz'da Çeşnisiz Kalış

11  
DER Dİ ME BEN  
Hüseyinî'de Uşşak 3'lüsü

12  
SÖY LE DİM BEN  
Nim Hicaz'da Çeşnisiz Kalış

13  
DİN LE LE DİM SAZ.....  
Nevâ'da Rast 4'lüsü

DERDİMİ UMMANA DÖKTÜM ÂSUMÂNA İNLEDİM  
YÂRE DE AĞYARE DE HÂL-İ DERÜNÜM SÖYLEDİM  
ÂŞİNA YOK DİRDİME BEN SÖYLEDİM BEN DİNLEDİM  
GÖZLERİM YOLLARDA KALDI GELMEDİN ÇOK BEKLEDİM

### Resim 5. Derdimi Ummana Döktüm

Resim 5'te Şerif İçli'ye ait "Derdimi Ummana Döktüm" adlı eserin, makamsal açıdan incelenmesi aşağıdaki biçimdedir:

- 2.ölçüde Rast perdesinde Nikriz beşlisi, Neva perdesinde Buselik üçlüsü
- 4. ölçüde Neva'da Rast dördlüsü ve Buselik üçlüsü
- 7. ölçüde Rast perdesinde Nikriz beşlisi
- 10.ölçüde Nim Hicaz'da çeşnisiz asma kalış
- 11. ölçüde Hüseyinî'de Uşşak üçlüsü
- 12. ölçüde Nim Hicaz'da Çeşnisiz asma kalış
- 13. ölçüde Neva perdesinde Rast dördlüsü çeşnileri kullanıldığı görülmüştür.



## 4.4.6. “Felah Bulmadı” Hüzam Makamlı Eserin Makamsal Analizi

### HÜZZAM ŞARKI (Fellah Bulamadım)

Müzik : Refik Fersan  
Söz : Orhan Veli Kanık  
Notaya Alan: Yusuf Arslan

Usulü: Aksak

FE LAH BUL MA DI

BİR TÜR LÜ DER DÜ MİH NET

DEN NE TÜR LÜ

A TE ŞE YAN MIŞ

GÖ NÜL MU HA BET DEN

NE TÜR LÜ A TE ŞE YAN MIŞ

GÖ NÜL MU HA BET DEN SAZ

20 Segâh'ta Ferahnâk 5'lisi  
MÜ REC CAH OL MA DI

22 Segâh'ta Nişabur 5'lisi  
Bİ 3 SAZ 3 GA NE LİK

24 Neva'da Hicaz 3'lüsü Eviç'te Segâh' 3'lüsü  
BU HAL LET DEN SAZ MÜ REL CAH

27 Segâh'ta Eksik Ferahnâk 5'lisi  
OL MA DI Bİ GA NE LİK

30 Neva'da Hicaz 4'lüsü Neva'da Hicaz 4'lüsü  
BU HA LET DEN

FELAH BULMADI BİR TÜRLÜ DİRD Ü MİHNİTTEN  
NE TÜRLÜ ATEŞE YANMIŞ GÖNÜL MUHABİTTEN  
MÜRECCAĞ OLMALI BİGANELİK BU HALETDEN  
NE TÜRLÜ ATEŞE YANMIŞ GÖNÜL MUHABİTTEN

### Resim 6. Felah Bulmadı

Resim 6'da Refik Fersan'a ait "Felah Bulmadı" adlı eserin, makamsal açıdan incelenmesi aşağıdaki biçimdedir:

6. ölçüde Neva'da Hicaz dörtlüsü
9. ölçüde Eviç'te Segâh beşlisi
10. ölçüde Neva'da Hicaz dörtlüsü
13. ölçüde Çargâh'ta Rast üçlüsü
18. ölçüde Segâh'ta Segâh beşlisi
19. ölçüde tiz Segâh'ta Segâh dörtlüsü
21. ölçüde Segâh'ta Ferahnâk beşlisi
23. ölçüde Segâh'ta Nişabur beşlisi
24. ölçüde Neva'da Hicaz üçlüsü
25. ölçüde Eviç'te Segâh üçlüsü
26. ölçüde Neva'da Buselik beşlisi
27. ölçüde Segâh'ta Eksik Ferahnâk beşlisi
31. ölçüde ise Neva'da Hicaz dörtlüsü yapıldığı görülmüştür.

#### 4.4.7. “Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım” Hüzam Makamlı Eserin Makamsal Analizi

HÜZZAM ŞARKI  
(Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım)

Müzik: Selahattin Pınar  
Söz : Mustafa Nafiz Irmak  
Notaya Alan: Yusuf Arslan

Uslû : Cürcüna

Neva'da Hicaz 4'lüsü

GE CE NİN MA TE Mİ Nİ

Neva'da Hicaz 5'lisi

AŞ KI MA ÖR TÛP

Neva'da Hicaz 3'lüsü

SA RA YIM SAZ

Gerdaniye'de Buselik 4'lüsü

GİT TİN AR

Eviç'te Çeşnisiz Kalış

TİK SE Nİ BEN

NER DE BU LUP YAL

Eviç'te Çeşnisiz Kalış

VA RA YIM SAZ<sup>3</sup>

Neva'da Hicaz 4'lüsü

16 GİT TİN AR TİK

Çargâh'ta Nikriz 3'lüsü

18 SE Nİ BEN NER DE BU LUP

20 YAL VA RA YIM

Tiz Segâh'ta Segâh 3'lüsü

22 SAZ ŞİM Dİ BEN TIP KI Şİ FA

25 SİZ SAZ KA NA YAN BİR

Tiz Segâh'ta Segâh 3'lüsü

28 YA RA YIM SAZ

Tiz Segâh'ta Segâh 3'lüsü

30 ŞİM Dİ BEN TIP KI Şİ FA

Eviç'te Çeşnisiz kalış

32 SİZ KA NA YAN

Neva'da Hicaz 4'lüsü

34 BİR YA RA YIM

Neva'da Hicaz 4'lüsü

36 SAZ

GECEİN MATEMİNİ AŞKIMA ÖRTÜP SARAYIM  
 GİTTİN ARTIK SENİ BEN NERDE BULUP YALVARAYIM  
 ŞİMDİ BEN TİPKİ ŞİFASIZ KANAYAN BİR YARAYIM  
 GİTTİN ARTIK SENİ BEN NERDE BULUP YALVARAYIM

**Resim 7.** Gecenin Matemini Aşkima Örtüp Sarayım

Resim 7’de Selahattin Pınar’a ait “Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım” adlı eserin, makamsal açıdan incelenmesi aşağıdaki biçimdedir:

2. ölçüde Neva’da Hicaz dörtlüsü
5. ölçüde Neva’da Hicaz beşlisi
9. ölçüde Gerdaniye’de Buselik üçlüsü
10. ölçüde Eviç’te çeşnisiz asma kalış
- 14, ölçüde Eviç’te çeşnisiz asma kalış
15. ölçüde Neva’da Hicaz beşlisi
17. ölçüde Neva’da Hicaz dörtlüsü
19. ölçüde Çargâh’ta Nikriz üçlüsü
23. 25. 28. ve 29. ölçülerde Tiz Segâh’ta Segâh üçlüsü
30. ölçüde Gerdaniye’de Rast üçlüsü
32. ölçüde Eviç’te çeşnisiz kalış
35. ölçüde Neva’da Hicaz dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

## 4.4.8. “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüzam Makamlı Eserin Makamsal Analizi

### HÜZZAM ŞARKI

(Gönlüm Seher Yeli Gibi)

Müzik.: Sadeddin Kaynak

Söz :

Notaya Alan: Yusuf Arslan

Ustüli: Aksak

SAZ

3

6

GÖN LÜM SE HER YE Lİ Gİ Bİ SAZ

10

DAL DAN DA LA ES SEM Dİ

13

YOR SAZ COŞ SAM BA HAR

16

SE Lİ Gİ Bİ SAZ SET LER Yİ KIP

20

GEÇ SEM Dİ YOR SAZ YOR SAZ

SON

23 HAZ ZAN VAK TI E RIŞ ME DEN E CEL GE LİP

26 Dik Hisar'da Çeşnisiz Karar Neva'da Hicaz 4'lüsü  
YE TİŞ ME DEN O ÇEŞ ME DEN BU ÇEŞ ME DEN

29 Neva'da Hicaz 5'lisi  
KA NA KA NA İÇ SEM Dİ YOR SAZ BU GÜN GÖR DÜM

32 Neva'da Buselik 4'lüsü Segâh'ta Nişabur 3'lüsü  
İ Kİ Cİ HAN SAZ

35 Neva'da Buselik 4'lüsü  
Dİ ZİM DE KAL MA Dİ DER MAN

38 Neva'da Çargâh 3'lüsü  
Bİ Rİ CAN DIR Bİ Rİ CA NAN

41 Gerdaniye'de Rast 4'lüsü  
HAN Gİ Sİ Nİ SEÇ SEM Dİ YOR

GÖNLÜM SEHER YELİ GİBİ HAZAN VAKTİ ERİŞMEDEN BUGÜN GÖRDÜM İKİ CİVAN  
DALDAN DALA ESSEM DİYOR ECEL GELİP YETİŞMEDEN DİZİMDE KALMADI DERMAN  
ÇOŞSAM BAHAR SELİ GİBİ O ÇEŞMEDEN BU ÇEŞMEDEN BİRİ CANDIR BİRİ CANAN  
SETLER YIKIP GEÇSEM DİYOR KANA KANA İÇSEM DİYOR HANGİSİNİ SEÇSEM DİYOR

### Resim 8. Gönlüm Seher Yeli Gibi

Resim 8’de Sadettin Kaynak’a ait “Gönlüm Seher Yeli Gibi” adlı eserin, makamsal açıdan incelenmesi aşağıdaki biçimdedir:

- 7. ölçüde Neva’da Hicaz dörtlüsü
- 13. ölçüde Neva’da Hicaz dörtlüsü
- 14. ölçüde Gerdaniye’de Buselik üçlüsü
- 16. ölçüde Eviç’te çeşnisiz kalış
- 17. ölçüde Neva’da Hicaz beşlisi
- 18. ve 21. ölçülerde Segâh’ta Segâh dörtlüsü
- 26. ölçüde Dik Hisar’da çeşnisiz asma karar
- 28. ölçüde Neva’da Hicaz dörtlüsü

29. ölçüde Neva'da Hicaz beşlisi  
 32. ölçüde Neva'da Buselik dörtlüsü  
 34. ölçüde Segâh'ta Nişabur üçlüsü  
 36. ölçüde Neva'da Buselik dörtlüsü  
 41. ölçüde Neva'da Çargâh üçlüsü  
 44. ölçüde Gerdaniye'de Rast dörtlüsü yapıldığı  
 tespit edilmiştir.

#### 4.4.9. “ Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam Makamlı Eserin Makamsal Analizi

HÜZZAM ŞARKI  
 (Sen Karşıma Her Özlediğim)

Müzik : Münir Nurettin Selçuk  
 Söz : Bekir Sıtkı Erdoğan  
 Notaya Alan: Yussf Arslan

Usulü : Aksak

Neva'da Hicaz 3'lüsü

SEN KAR ŞI MA HER ÖZ LE Dİ ĞİM

AN DA ÇI KAR SIN SIN

İZ MIR DE ÇI KAR KARS DA ÇI KAR VAN DA ÇI KAR  
 YOL LAR KA DA NIR SEN Yİ NE FİN CAN DA ÇI KAR

SIN İZ MIR DE ÇI KAR KAR DA ÇI KAR  
 SIN YOL LAR KA DA NIR SE Yİ NE FİN

VAN DA ÇI KAR SIN HIÇ BÖY LE VE FA  
 CAN DA ÇI KAR SIN

GÖR ME Dİ A LEM DE HA KI



21 Eviç'te Hicaz 5'lisi Neva'da Hicaz 5'lisi

KAT HİÇ BÖY LE VE FA GÖR ME Dİ A

24 Neva'da Hicaz 5'lisi

LEM DE HA KI KAT

SEN KARŞIMA HER ÖZLEDİĞİM ANDA ÇIKARSIN  
İZMİR'DE ÇIKAR KARS'DA ÇIKAR VAN'DA ÇIKARSIN  
HİÇ BÖYLE VEFA GÖRMEDİ ALEMDE HAKİKAT  
YOLLAR KADANIR SEN YİNE FİNCANDA ÇIKARSIN

### Resim 9. Sen Karşıma Her Özlediğim

Resim 9'da Münir Nurettin Selçuk'a ait "Sen Karşıma Her Özlediğim" adlı eserin, makamsal açıdan incelenmesi aşağıdaki biçimdedir:

- 2. ölçüde Neva'da Hicaz üçlüsü
- 8. ve 10. ölçülerde Neva'da Hicaz üçlüsü
- 13. ölçüde Hisar'da çeşnisiz asma kalış
- 18. ölçüde Eviç'te Segâh üçlüsü
- 21. ölçüde Eviç'te Hicaz beşlisi
- 23. ve 25. ölçülerde Neva'da Hicaz dördlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

## 4.4.10. “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüz zam Makamlı Eserin Makamsal Analizi

**HÜZZAM ŞARKI**  
(Yine Bir Sızı Var İçimde Akşam Oldu Diye)

Müzik: Şerif İçli  
Söz : Selim Aru  
Notaya Alan: Yusuf Arslan

Usulü: Aksak

Yİ NE BİR Sİ Zİ VAR

Neva'da Hicaz 4'lüsü

İ Çİ DE AK ŞAM OL DU Dİ YE

Neva'da Hicaz 4'lüsü

YE GÖZÜM A CI YOR

Çargâh'ta Nikriz 4'lüsü

AĞ LA RIM HA LA BİL MEM Nİ YE SAZ

GÖZÜM A CI YOR AĞ LA RIM

Segâh'ta Segâh 5'lisi

Gerdaniye'de Buselik 3'lüsü

HA LA BİL MEM Nİ YE SAZ

Neva'da Hicaz 4'lüsü

İS TE MEM GE CE Yİ

19 Gerdaniye'de Buselik 3'lüsü Gerdaniye'de Buselik 3'lüsü

ON DAMEH TAB GAM OL DU Dİ YE SAZ

22 Neva'da Hicaz 5'lisi

IS TE MEM GE CE Yİ

24 Neva'da Hicaz 5'lisi Neva'da Hicaz 4'lüsü

ON DAMEH TAB GAM OL DU Dİ YE SAZ

YİNE İÇİMDE BİR SIZI VAR AKŞAM OLDU DİYE  
 GÖZÜM ACIYOR AĞLARIM HALA BİLMEM NİYE  
 İSTEMEM GECEYİ ONDAMEHTAB GAM OLDU DİYE  
 GÖZÜM ACIYOR AĞLARIM HALA BİLMEM NİYE

### Resim 10. Yine Bir Sızı Var, Akşam Oldu Diye

Resim 10'da Şerif İçli'ye ait “Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” adlı eserin, makamsal açıdan incelenmesi aşağıdaki biçimdedir:

- 5. ve 6. ölçülerde Neva'da Hicaz dörtlüsü
- 8. ölçüde Neva'da Hicaz dörtlüsü
- 11. ölçüde Çargâh'ta Nikriz dörtlüsü
- 16. ölçüde Segâh'ta Segâh beşlisi
- 17. ölçüde Gerdaniye'de Buselik üçlüsü
- 18. ölçüde Neva'da Hicaz dörtlüsü
- 20. ve 22. ölçülerde Gerdaniye'de Buselik üçlüsü
- 23.24. ve 25. ölçülerde Neva'da Hicaz beşlisi
- 26. ölçüde Neva'da Hicaz dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

## 4.5. HİCAZ VE HÜZZAM MAKAMINDA ŞARKI TÜRÜNDEKİ ESERLERİN BİÇİMSEL ANALİZİ

### 4.5.1. “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Biçimsel Analizi

**Şarkı Adı:** “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek”

**Makamı:** Hicaz

**Bestecisi:** Selahattin Pınar

**Söz Yazarı:** M. Nazif Irmak

**Usulü:** 10/8'lik yani Curcuna usulünde bestelenmiştir.

**Biçimi:** Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelenmiştir.

Anladım sevmeyeceksin beni sen nazlı çiçek (Zemin)	A
Hasta gönlüm yine hicranını yalnız çekecek (Nakarat)	B
Belki ruhum seni çılgınca severken ölecek (Meyan)	C
Yine sensiz beni bir lâhza şifa-yab edecek (Nakarat)	B

#### 4.5.2. “Cihanda Biricik Sevdığım Sensin” Hicaz Makamlı Eserin

##### **Biçimsel Analizi**

**Şarkının Adı:** “Cihanda Biricik Sevdığım Sensin”

**Makamı:** Hicaz

**Besteci:** Refik Fersan

**Söz Yazarı:** Bilinmiyor

**Usulü:** 10/8'lik (Curcuna) usulünde bestelenmiştir.

**Biçimi:** Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelenmiştir.

Cihanda biricik sevdiğim sensin (Zemin)	A
Güzelsin, incesin, tatlısın, şensin (Nakarat)	B
Nasıl başkasını gönlüm beğensin (Meyan)	C
Güzelsin, incesin, tatlısın, şensin (Nakarat)	B

#### 4.5.3. “ Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” İsimli Hicaz

##### **Eserin Biçimsel Analizi**

**Şarkının Adı:** “ Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu”

**Makamı:** Hicaz

**Bestecisi:** Sadettin Kaynak

**Söz Yazarı:** Vecdi Bingöl

**Usulü:** 4/4'lük ( Sofyan) usulünde bestelenmiştir.

**Biçimi:** SAZ+A+SAZ+B+SAZ(a)+C+B+ SAZ(b)+D biçimindedir.

Enginde yavaş yavaş }  
Günün minesini soldu } A

Derdim bana arkadaş }  
Bugün de akşam oldu } B

Gölgeler indi suya }  
Kuşlar vardı uykuya } C

Gurbeti duya duya }  
Bugün de akşam oldu } B

Su uyur fısıldaşır }  
Gider yâre ulaşır }  
Yolcu yolda yaraşır }  
Bugün de akşam oldu } D

#### 4.5.4. “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin Biçimsel Analizi

**Şarkının Adı:** “Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul”

**Makamı:** Hicaz

**Bestecisi:** Münir Nurettin Selçuk

**Söz Yazarı:** Yahya Kemal Bayatlı

**Usulü:** 3/4'lük (Semai) usulünde bestelenmiştir.

**Biçimi:** A+B+C+B+A türünde bestelenmiştir.

Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul }  
Görmedim, gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer } A

Ömrüm oldukça gönül tahtıma keyfince kurul! }  
Sâde bir semtini sevmek bile bir ömre değer } B

Nice revnaklı şehirler görülür dünyada } C  
Lâkin efsunlu güzellikleri sensin yaratan }  
Yaşamıştır derim en hoş ve uzun rüyada } B  
Sen de çok yıl yaşayan, sen de ölen, sen de yatan }

#### 4.5.5. “Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Biçimsel Analizi

**Şarkının Adı:** “Derdimi Ummana Döktüm”

**Makamı:** Hicaz

**Bestecisi:** Şerif İçli

**Söz Yazarı:** Süleyman Nazif

**Usulü:** 9/4’lük (Ağır Aksak Semai) usulünde bestelenmiştir.

**Biçimi:** Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelemiştir.

Derdimi ummana döktüm asumana inledim	(Zemin)	A
Yâre de ağ yâre de hâl-i derûnum söyledim	(Nakarat)	B
Aşına yok derdime ben söyledim ben dinledim	(Meyan)	C
Gözlerim yollarda kaldı gelmedin çok bekledim	(Nakarat)	B

#### 4.5.6. “Felah Bulmadı” Hüzam Makamlı Eserin Biçimsel Analizi

**Şarkının Adı:** “Felah Bulmadı”

**Makamı:** Hüzam

**Bestecisi:** Refik Fersan

**Söz Yazarı:** Orhan Veli Kanık

**Usulü:** 9/8’lik ( Aksak) usulünde bestelenmiştir.

**Biçimi:** Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelemiştir.

Felah bulmadı bir türlü derd ü mihnetten	(Zemin)	A
Ne türlü ateşe yanmış gönül muhabetden	(Nakarat)	B

Müreccah olmalı bigânelik bu haletden (Meyan) C  
Ne türlü ateşe yanmış gönül muhabbetten (Nakarat) B

#### 4.5.7. “Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım” Hüz zam Makamlı Eserin Biçimsel Analizi

**Şarkının Adı:** “Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım”

**Makamı:** Hüz zam

**Bestecisi:** Selahattin Pınar

**Söz Yazarı:** Mustafa Nafiz Irmak

**Usulü:** 10/8’lik ( Curcuna) usulünde bestelenmiştir.

**Biçimi:** Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelemiştir.

Gecenin matemini aşkıma örtüp sarayım (Zemin) A  
Gittin artık seni ben nerde bulup yalvarayım (Nakarat) B  
Şimdi ben tıpkı şifasız kanayan bir yarayım (Meyan) C  
Gittin artık seni ben nerde bulup yalvarayım (Nakarat) B

#### 4.5.8. “Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüz zam Makamlı Eserin Biçimsel Analizi

**Şarkının Adı:** “Gönlüm Seher Yeli Gibi”

**Makamı:** Hüz zam

**Bestecisi:** Sadettin Kaynak

**Söz Yazarı:** Bilinmiyor

**Usulü:** 9/8’lik (Aksak) usulünde bestelenmiştir.

**Biçimi:** SAZ+A+SAZ+B+A+SAZ+C+A biçimindedir.

Gönlüm seher yeli gibi  
Daldan dala essem diyor  
Coşsam bahar seli gibi  
Setler yıkıp geçsem diyor

} A

Hazan vakti erişmeden  
Ecel gelip yetişmeden  
O çeşmeden bu çeşmeden  
Kana kana içsem diyor

B

Bugün gördüm iki civan  
Dizimde kalmadı derman  
Biri candır biri canan  
Hangisini seçsem diyor

C

A Hanesi zemin ve nakarat olarak biçimlendirilmiş olup, B hanesi Meyan 1 C Hanesi ise Meyan 2 olarak adlandırılabilir.

#### 4.5.9. “Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam Makamlı Eserin Biçimsel Analizi

**Şarkının Adı:** “Sen Karşıma Her Özlediğim”

**Makamı:** Hüzam

**Bestecisi:** Münir Nurettin Selçuk

**Söz Yazarı:** Bekir Sıtkı Erdoğan

**Usulü:** 9/8’lik (Aksak) usulünde bestelenmiştir.

**Biçimi:** Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelenmiştir.

Sen karşıma her özlediğim anda çıkarsın	(Zemin )	A
İzmir'de çıkar Kars'ta çıkar Van'da çıkarsın	(Nakarat)	B
Hiç böyle vefa görmedi âlemde hakikat	(Meyan)	C
Yollar kadanır sen yine fincanda çıkarsın	(Nakarat)	B

#### 4.5.10. “Yine İçimde Bir Sızı Var” Hüzam Makamlı Eserin Biçimsel Analizi

**Şarkının Adı:** “Yine İçimde Bir Sızı Var”

**Makamı:** Hüzam



**Bestecisi:** Şerif İçli

**Söz Yazarı:** Selim Aru

**Usulü:** 9/8'lik usulünde bestelenmiştir.

**Biçimi:** Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelenmiştir.

Yine içimde bir sızı var akşam oldu diye	(Zemin)	A
Gözüm acıyor ağlarım hala bilmem niye	(Nakarat)	B
İstemem geceyi onda mehtap gam oldu diye	(Meyan)	C
Gözüm acıyor ağlarım hala bilmem niye	(Nakarat)	B

#### 4.6. Eserlere Ait Biçim Bölümleri İle Makam Seyirleri Arasındaki İlişki

##### 4.6.1. Hicaz Esrelerin Biçim ve Makam Seyirleri Arasındaki İlişkiler

- “Anladım Sevmeyeceksin Beni Sen Nazlı Çiçek” Hicaz Makamlı Eserin Biçim ve Seyir Arasındaki İlişki

Selâhattin Pınar'ın bu eserinde Dügâh perdesinden Tiz Nim Hicaz perdesine kadar uzanan bir ses alanı kullanılmıştır. Besteci eserinde Hicaz makam dizisinin orta ve tiz bölgelerini çoğunlukla tercih etmiştir.

Eserin A (zemin) bölümü güçlü Nevâ perdesi civarından başlayarak Hicaz çeşniyiyle durak perdesine yönelmektedir. Zemin bölümünün beşinci ölçüsünde Hüseyini'de Uşşak üçlüsü çeşniyiyle asma karar vermiştir. Cümle sonunda Nevâ perdesi üzerinde Rast çeşniyi ile yarım karar gösterildikten sonra, nakarat kısmına geçiş ara sazı Rast çeşniyi ile tamamlanmıştır. Bu özellik Hicaz Ailesi Makamlarının karakteristik özelliğini destekleyici bir örnektir.

B (nakarat) bölümünün ilk ölçüsü, Eviç perdesi üzerinde Segâh çeşniyi ile başlamaktadır. Nakarat bölümünün on ikinci ölçüde Hüseyini'de Uşşak dördlüsü çeşniyiyle asma karar ve Neva'da Rast üçlüsüyle yarım karar vermiştir. Nakarat, durak sesi olan Dügâh perdesinde son bulurken meyan geçiş ara sazı Muhayyer perdesine yönelmektedir.

C (meyan) bölümünün genişleme bölgesinde ise Hicaz makamının özelliği olan simetrik genişleme gözlenmektedir. Hüseyini'de Uşşak dördlüsü ve Neva'da Rast

beşlisini perdesi kullanarak Meyanın son bölümü Nevâ perdesi üzerindeki Rast çeşnili geçiş ara sazına bağlanmaktadır. Besteci son nakarat bölümünde Şarkı türü kaidelerine uygun olarak farklı güfte ile melodik yapıyı tekrar etmektedir. Hicaz makamı çeşnisi ile eser, durak perdesi olan Dügâh perdesinde karara gitmiştir.

Selahattin Pınar'ın bu eseri Eviç perdesi üzerinde yapılan çeşnisi açısından dikkat çekicidir. G.T.S.M. ile ilgili nazariyat kitaplarında Hicaz makamının asma karar perdeleri arasında yer almayan Eviç perdesi üzerindeki Segâh çeşnisi teoride nadiren kullanıldığı halde bu eserde kullanıldığı görülmüştür.

Selahattin Pınar, bu eseri Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelemiştir.

- **“Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz Makamlı Eserin Biçim ve Seyir Arasındaki İlişki**

Refik Fersan'ın bu eserinde Rast perdesinden Tiz Buselik perdesine kadar uzanan bir ses alanı kullanılmıştır. Besteci eserinde Hicaz makam dizisinin orta ve tiz bölgelerini çoğunlukla tercih etmiştir.

Eserin A (zemin) bölümü Dügâh perdesi civarından başlayarak Hicaz çeşnisiyle durak perdesine yönelmektedir. Zemin bölümünün üçüncü ölçüsünde Nim Hicaz'da çeşniz kalış yapıp cümle sonunda Nevâ perdesi üzerinde Rast çeşnisi ile yarım karar gösterildikten sonra, nakarat kısmına geçişi Rast çeşni ile tamamlanmıştır. Bu özellik Hicaz Ailesi Makamlarının karakteristik özelliğini destekleyici bir örnektir.

B (nakarat) bölümünün ilk ölçüsü, Neva perdesi üzerinde Buselik çeşni ile başlamaktadır. Nakarat bölümünün Kullanılan çeşniler Hicaz makamı dizisi seslerinden oluşmaktadır. Nakarat, durak sesi olan Dügâh perdesinde son bulurken meyana geçiş ara sazı Muhayyer perdesine yönelmektedir.

C (meyan) bölümünün genişleme bölgesinde ise on yedinci ölçüde Hüseyini'de Uşşak dörtlüsü, on sekizinci ölçüde Neva'da Rast beşlisi, yirmi birinci ölçüde Hüseyini'de Kürdi üçlüsü, yirmi ikinci ölçüde Neva'da Rast beşlisi; meyanın son bölümü Nevâ perdesi üzerindeki Buselik çeşnisi ile nakarata bağlanmaktadır. Besteci son nakarat bölümünde şarkı türü kurallarına uygun olarak farklı güfte ile melodik

yapıyı tekrar etmektedir. Hicaz makamı çeşnisi ile eser, durak perdesi olan Dügâh perdesinde karara gitmiştir.

Refik Fersan, bu eseri Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelemiştir.

- **“Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz Makamlı Eserin Biçim ve Seyir Arasındaki İlişki**

Sadettin Kaynak’ın bu eserinde Yegâh perdesinden Tiz Buselik perdesine kadar uzanan bir ses alanı kullanılmıştır. Besteci eserinde Hicaz makam dizisinin orta ve tiz bölgelerini çoğunlukla tercih etmiştir.

Eser Aranağmeyle giriş yapıp Dügâh perdesi civarından başlamıştır. Aranağme bölümünün altıncı ölçüde Nim Hicaz, onuncu ölçüde Acem’de Buselik ölçüsü kullandığı görülmüştür.

Eserin A bölümünde on dokuzuncu ölçüde Neva’da Buselik üçlüsü çeşnisiyle asma karar yapılarak eser birinci ara saz ile devam etmiştir. Yirmi üçüncü ölçüde Dik Kürdi ’de çeşnisiz kalış, yirmi dördüncü ölçüde Buselik dörtlüsünden sonra ikinci ara saza geçiş yapılmıştır.

B bölümünde yirmi sekizinci ölçüde Nim Hicaz’da çeşnisiz kalış yaparak ara saz bölümüne bağlanmıştır. Ara sazda otuz dördüncü ölçüde Yegâh’ta Buselik dizisi kullandığı tespit edilmiştir.

Eserin C bölümünde girişte otuz sekizinci ölçüde Neva’da Nikriz beşlisi çeşnisinden sonra farklı sözlerle tekrar B bölümüne geçmiştir. Bu bölümde Kırk ikinci ölçüde Nim Hicaz’da çeşnisiz kalış, kırk üçüncü ölçüde Dik Kürdi’de çeşnisiz kalış yaparak durağa yönelmiştir. Eser ara saza geçerek bu kırk beşinci ölçüde Hüseyini’de Uşşak beşlisi, kırk sekizinci ölçüde Neva’da Hicaz beşlisi kullandığı tespit edilmiştir.

D bölmesinde elli üçüncü ölçüde Neva’da Buselik üçlüsü, elli altıncı ölçüde Nim Hicaz’da çeşnisiz asma kalış, elli yedinci ölçüde Gerdaniye ’de Buselik üçlüsü, altmış ve altmış birinci ölçüde Dik Kürdi’de çeşnisiz asma kalış yapan bestekâr Dügâh’ta eseri bitirmiştir.

Sadettin Kaynak, bu eseri Klasik Şarkı Biçiminden farklı olarak SAZ+A+SAZ+B+SAZ(a)+C+B+ SAZ(b)+D şeklinde bestelemiştir.

- **“Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul” Hicaz Makamlı Eserin Biçim ve Seyir Arasındaki İlişki**

Münir Nurettin Selçuk’un bu eserinde Dügâh perdesinden Tiz Çargâh perdesine kadar uzanan bir ses alanı kullanılmıştır. Fakat besteci tiz bölgeleri tercih etmemiş ve şarkısında geleneksel seyre oldukça bağlı kalarak, Hicaz makamına uygun bir ses alanı kullanmıştır. Besteci eserinde Hicaz makam dizisinin karar ve orta bölgelerini çoğunlukla tercih etmiştir.

Şarkının aranağme bölümünde 4. ve 8. ölçüde Nim Hicaz’da asma kalış, 9. Ölçüde Dik Kürdi’de çeşnisiz asma kalış, 20. ölçüden 23. Ölçüye kadar Nim Hicaz’da çeşnisiz asma kalış ve yaparak serbest gezinti yapıldığı tespit edilmiştir.

A (zemin) bölmesinde serbest nağmelerle başlayarak zeminde 25. ölçüde çeşnisiz nim Hicaz, 32. ölçüde Neva’da Buselik üçlüsü yapıldığı görülmüştür.

B (nakarat) bölmesinde 40, 41. ve 42. ölçüde Nim Hicaz’da asma kalışlar, 45. Ölçüde Dik Kürdi’de asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

C (meyan) bölmesinde 53. ve 54. ölçüde Muhayyerde Buselik üçlüsü, 56. ölçüde Gerdaniye’de Rast üçlüsü, 59. ölçüde Eviç’te Segâh dörtlüsü, 61. ve 62. ölçüde Hüseyini’de Uşşak dörtlüsü yapıldığı görülmüştür. Eser B Bölmesinde başka bir güfte ile nakarat bölmesine geçmiştir. 69. 70. ve 73. ölçüde Nim Hicaz’da çeşnisiz asma kalış yapıldıktan sonra ara saza geçmiştir.

Şarkıyı tekrar serbest nağmelerle başlayıp A (zemin) bölmesine geçerek 84. ve 88. Nim Hicaz’da çeşnisiz asma kalışlar yaparak eseri Dügâh’la sonlandırdığı görülmüştür.

Münir Nurettin Selçuk’un bu eseri Eviç perdesi üzerinde yaptığı çeşni açısından dikkat çekicidir. G.T.S.M. ile ilgili nazariyat kitaplarında Hicaz makamının asma karar perdeleri arasında yer almayan Eviç perdesi üzerindeki Segâh çeşnisinin teoride olmadığı halde kullanıldığı görülmüştür.

Münir Nurettin Selçuk bu eseri Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelemiştir.

- **“Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz Makamlı Eserin Biçim ve Seyir Arasındaki İlişki**

Şerif İçli’ye ait bu eserde Irak perdesinden Gerdaniye perdesine kadar uzanan bir ses alanı kullanılmıştır. Fakat besteci tiz bölgeleri tercih etmemiş ve şarkısında geleneksel seyre oldukça bağlı kalarak, Hicaz makamına uygun bir ses alanı kullanmıştır. Besteci eserinde Hicaz makam dizisinin karar ve orta bölgelerini çoğunlukla tercih etmiştir.

A (zemin) bölmesinde 2. ölçüde Rast perdesinde Nikriz beşlisi ve Neva perdesinde Buselik üçlüsü, 4. ölçüde Neva’da Rast dörtlüsü ve Buselik üçlüsü yapıldığı görülmüştür.

B (nakarat) bölmesinde 7. ölçüde Rast perdesinde Nikriz beşlisi, 10. ölçüde Nim Hicaz’da çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

C (meyan) bölmesinde 11. ölçüde Hüseyini’de Uşşak üçlüsü kalış, 12. ölçüde Nim Hicaz’da çeşnisiz asma kalış ve 13. ölçüde Neva perdesinde Rast dörtlüsü çeşnileri kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şarkı farklı sözlerle tekrar B bölümüne geçerek eseri sonlandırmıştır.

Şerif İçli bu eseri Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelemiştir.

#### **4.6.2. Hüzzam Esrelerin Biçim ve Makam Seyirleri Arasındaki İlişkiler**

- **“Felah Bulmadı” Hüzzam Makamlı Eserin Biçim ve Seyir Arasındaki İlişki**

Refik Fersan’a ait bu eserde Kürdi perdesinden Tiz Neva perdesine kadar uzanan bir ses alanı kullanılmıştır. Fakat besteci tiz bölgeleri tercih etmemiş ve şarkısında geleneksel seyre oldukça bağlı kalarak, Hüzzam makamına uygun bir ses

alanı kullanmıştır. Besteci eserinde Hüzam makam dizisinin karar ve orta bölgelerini çoğunlukla tercih etmiştir.

A (zemin) bölümünde 5. ve 6. ölçüde Neva’da Hicaz dörtlüsü yapıldığı görülmüştür.

B (nakarat) bölümünde 9. ölçüde Eviç’te Segâh beşlisi, 10. ölçüde Neva’da Hicaz dörtlüsü, 12. ve 13. ölçüde Çargâh’ta Rast üçlüsü, 18. Ölçüde Segâh’ta Segâh beşlisi 19. ölçüde tiz Segâh’ta Segâh dörtlüsü kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

C Bölmesinde 21. ölçüde Segâh’ta Ferahnâk beşlisi, 23. ölçüde Segâh’ta Nişabur beşlisi 24. ölçüde Neva’da Hicaz üçlüsü, 25. ölçüde Eviç’te Segâh üçlüsü, 26. ölçüde Neva’da Buselik beşlisi, 27. ölçüde Segâh’ta Eksik Ferahnâk beşlisi ve 30. ve 31. ölçülerde ise Neva’da Hicaz dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

Şarkı tekrar sonra farklı sözlerle tekrar B bölümüne geçerek eseri sonlandırmıştır.

Refik Fersan bu eseri Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelemiştir.

- **“Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım” Hüzam Makamlı Eserin Biçim ve Seyir Arasındaki İlişki**

Selahattin Pınar’a ait bu eserde Kürdi perdesinden Tiz Neva perdesine kadar uzanan bir ses alanı kullanılmıştır. Besteci eserinde Hüzam makam dizisinin orta ve tiz bölgelerini çoğunlukla tercih etmiştir.

A (zemin) bölümünde 1. ve 2. ölçüde Neva’da Hicaz dörtlüsü ile başlayan eser 5. ölçüde Neva’da Hicaz beşlisi, 9. ölçüde Gerdaniye’de Buselik üçlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

B (nakarat) bölümünde 10. ölçüde Eviç’te çeşnisiz asma kalış, 14, ölçüde Eviç’te çeşnisiz asma kalış, 15. ölçüde Neva’da Hicaz beşlisi, 17. ölçüde Neva’da Hicaz dörtlüsü, 19. ölçüde Çargâh’ta Nikriz üçlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

C (meyan) bölmesinde 23. 24. 25.26.27. 28. ve 29. ölçülerde Tiz Segâh'ta Segâh üçlüsü, 30. ölçüde Gerdaniye'de Rast üçlüsü, 31. ve 32. ölçüde Eviç'te çeşnisiz asma kalış, 34. ve 35. ölçüde Neva'da Hicaz dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

Şarkı tekrar sonra farklı sözlerle tekrar B bölümüne geçerek eseri sonlandırmıştır.

Selahattin Pınar bu eseri Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelemiştir.

- **“Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüzam Makamlı Eserin Biçim ve Seyir Arasındaki İlişki**

Sadettin Kaynak'a ait bu eserde Kürdi perdesinden Tiz Çargâh perdesine kadar uzanan bir ses alanı kullanılmıştır. Besteci eserinde Hüzam makam dizisinin orta ve tiz bölgelerini çoğunlukla tercih etmiştir.

Şarkı aranağme ile başlayıp Hüzam seyir karakteri göstermiş olup hiçbir çeşni kullanılmamıştır.

A (zemin+nakarât) bölmesinde 7. ölçüde Neva'da Hicaz dörtlüsü, 12. ve 13. ölçüde Neva'da Hicaz dörtlüsü, 14. ölçüde Gerdaniye'de Buselik üçlüsü, 16. ölçüde Eviç'te çeşnisiz asma kalış, 17. ölçüde Neva'da Hicaz beşlisi, 18. ve 20. ölçüde Segâh'ta Segâh dörtlüsü yapıldıktan sonra ara nağmeye geçmiştir.

B (meyan 1) bölmesinde 26. ölçüde Dik Hisar'da çeşnisiz asma karar, 28. ölçüde Neva'da Hicaz dörtlüsü, 29. ölçüde Neva'da Hicaz beşlisi yapıp A bölmesine geçtikten sonra sonra ara nağmeye geçmiştir.

C (meyan 2) bölmesinde 31. ve 32. ölçülerde Neva'da Buselik dörtlüsü, 34. ölçüde Segâh'ta Nişabur üçlüsü, 36. ölçüde Neva'da Buselik dörtlüsü, 40. ve 41. ölçülerde Neva'da Çargâh üçlüsü, 43. ve 44. ölçülerde Gerdaniye'de Rast dörtlüsü yapıp A bölmesine geçtikten sonra ara nağmeye geçmiştir.

Bu eserde A Hanesi zemin ve nakarat olarak biçimlendirilmiş olup, B hanesi Meyan 1 C Hanesi ise Meyan 2 olarak kullanılması dikkat çekicidir.

Sadettin Kaynak, bu eseri Klasik Şarkı Biçiminden farklı olarak SAZ+A+SAZ+B+A+SAZ+C+A şeklinde bestelemiştir.

- **“Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüzam Makamlı Eserin Biçim ve Seyir Arasındaki İlişki**

Münir Nurettin Selçuk’a ait bu eserde Kürdi perdesinden Tiz Çargâh perdesine kadar uzanan bir ses alanı kullanılmıştır. Besteci eserinde Hüzam makam dizisinin orta ve tiz bölgelerini çoğunlukla tercih etmiştir.

Şarkının aranağmeyle başlayıp 1. ve 2. ölçülerde Neva’da Hicaz üçlüsü, 3. ve 4. ölçülerde Segâh’ta Segâh üçlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

A (zemin) bölmesinde 7. ve 10. ölçüde Neva’da Hicaz üçlüsü, 13. ölçüde Hisar’da çeşnisiz kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

B (nakarat) bölmesinde Hüzam’lı kalışlar yapıldığı tespit edilmiştir.

C (meyan) bölmesinde 18. ölçüde Eviç’te Segâh üçlüsü, 20. ve 21. ölçüde Eviç’te Hicaz üçlüsü, 23. ve 24 ölçüde Neva’da Hicaz dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

Şarkı tekrar sonra farklı sözlerle tekrar B bölümüne geçilerek eser sonlandırılmıştır.

Münir Nurettin Selçuk bu eseri Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelemiştir.

- **“Yine İçimde Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüzam Makamlı Eserin Biçim ve Seyir Arasındaki İlişki**

Şerif İçli’ye ait bu eserde Kürdi perdesinden Sünbüle perdesine kadar uzanan bir ses alanı kullanılmıştır. Besteci eserinde Hüzam makam dizisinin orta ve tiz bölgelerini çoğunlukla tercih etmiştir.

A (zemin) bölmesinde 5. ve 6. ölçülerde Neva’da Hicaz dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.



B (nakarat) b6lmesinde 8 6lçüde Hicaz d6rtl6sü, 11. 6lçüde Çargâh'ta Nikriz d6rtl6sü, 16. 6lçüde Segâh'ta Segâh beşlisi, 17. 6lçüde Gerdaniye'de Buselik üçl6sü yapıldığı tespit edilmiştir.

C (meyan) b6lmesinde 17. 6lçüde Gerdaniye'de Buselik Üçl6sü, 18. 6lçüde Neva'da Hicaz d6rtl6sü, 20. 22. 6lçülerde Gerdaniye'de Buselik üçl6sü, 23.24. ve 25. 6lçülerde Neva'da Hicaz beşlisi, 26. 6lçüde Hicaz d6rtl6sü kalışlar yapıldığı tespit edilmiştir.

Şarkı tekrar sonra farklı sözlerle tekrar B b6lümüne geçilerek eser sonlandırılmıştır.

Şerif İçli bu eseri Klasik şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelemiştir.

## BÖLÜM 5

### SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma içerisindeki bulgulardan ve yorumlardan elde edilmiş sonuçlar ve bunlara ilişkin geliştirilmiş öneriler yer almaktadır. Sonuçlar alt problemlerin sırasına göre oluşturulmuştur.

#### 5.1. SONUÇLAR

##### 5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Makam kullanım sıklıklarına göre Münir Nurettin Selçuk'a ait 66 Şarkı, Refik Fersan'a ait 63 Şarkı, Sadettin Kaynak'a ait 421 Şarkı, Selahattin Pınar'a ait 73 Şarkı, Şerif İçli'ye ait 59 şarkı türü olarak toplam 682 eser incelenmiş, analiz yöntem ve araçlarının niteliği hakkında sonuçlar elde edilmiştir:

Bestecilerin şarkı türünde en sık kullandıkları ortak iki makam sırasıyla, Hicaz (% 10,07) ve Uşşak (% 9,15 ) olduğu tespit edilmiştir. Analiz için, 20. yüzyıl bestecilerinden Münir Nurettin Selçuk, Refik Fersan, Sadettin Kaynak, Selahattin Pınar ve Şerif İçli'ye ait toplam beş Hicaz makamı ve beş Hüzzam makamından olmak üzere 10 şarkı seçilmiştir.

##### 5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

İncelenen şarkılarda, ses alanlarının Hicaz eserlerin geneli itibariyle 10'lu ses alanı içinde kullanıldığı, Hüzzam eserlerinde ise 10'lu ile 11'li ses alanı içinde kullanıldığı görülmektedir. G.T.S.M.'ye özgü kimi değiştirici işaretler de kullanılarak yayılım göstermiştir. Hicaz makamı için yoğun ses kullanımının Dügâh ile Tiz Çargâh arasında olduğunu, Hüzzam makamı için ise Segâh ile Tiz Çargâh arasında olduğunu söylemek mümkündür. Aradaki geçici değiştirici işaretlerin bu yoğun ses alanını etkilemediği sonucuna varılmıştır. Ancak Sadettin Kaynak'ın "Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu" adlı eseri farklı olarak 13'lü ses alanı içinde kullandığı tespit edilmiştir. Bestecinin hem tiz hem de pes perdeleri yoğun olarak kullanmasının eserinde profesyonel icra zorunluluğunu da beraberinde getirdiği anlaşılmıştır.

### 5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Hicaz makamına örnek olarak ve Markov tekniği kullanılarak analizi yapılan eserlerde Hicaz makamının geleneksel kalıbı gereği güçlü perdesi olan Neva perdesinin kalıflarda ve tekrarlarda en yoğun kullanım olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durumun Hicaz makamının geleneksel seyir kalıbına uygun olduğu sonucu elde edilmiştir. Ancak Selâhattin Pınar'ın eserlerinde Eviç ve Muhayyer perdesini yoğun olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bestecinin tiz perdeleri daha yoğun olarak kullanması eserlerinde profesyonel icra zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir.

Hüzzam makamına örnek olarak ve Markov tekniği kullanılarak analizi yapılan beş eserden üçünde Hüzzam makamının geleneksel kalıbı gereği güçlü perdesi olarak Neva perdesinin kalıflarda ve tekrarlarda en yoğun kullanım olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak Selâhattin Pınar'a ait "Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım" isimli Hüzzam Eserde Perde Kullanım Sıklığı Değerleri ve Perde Kullanım Sıklığı Oranlarına bakıldığında sanatçının tiz seslerde yoğunlaştığı; en sıklıkta kullanılan seslerin % 20,74 Eviç ve %19,81 Gerdaniye olduğu görülmüştür. Sadettin Kaynak'a ait "Gönlüm Seher Yeli Gibi" isimli Hüzzam makamı eserinde perde kullanım sıklığı değerleri ve perde kullanım sıklığı oranlarına bakıldığında ise sanatçının tiz seslerde yoğunlaştığı; en sıklıkta kullanılan seslerin % 22,48 Gerdaniye olduğu görülmüştür. Bu iki eserde Hüzzam makamının geleneksel kalıpların dışında kullandığı görülmüştür.

Hicaz makamındaki eserlerin, karar ve güçlü perdeleri açısından geleneksel Türk müziği nazariyatıyla uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Hem süre değerleri hem de sıklık bakımından makamın güçlüsü Neva perdesinin belirgin bir şekilde ön planda olduğu sonucuna varılmıştır. Hüzzam makamında ise beş tane örneğin üçünde Hüzzam makamının güçlüsü olan Neva, birinde Eviç, birinde ise Gerdaniye perdesinin yoğun olarak kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

### 5.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

1-"Anladım Sevmeyeceksin Beni Nazlı Çiçek" Hicaz makamı eserde Neva'da Rast'ın 5 kez kullanılırken bu makam çeşnisini izleyen makam çeşnisi Hüseyini'de Uşşak'ın 3 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

2-“Cihanda Biricik Sevdiğim Sensin” Hicaz makamlı eserde Neva’da Buselik 3 kez kullanılırken bu makam çeşnisini izleyen makam çeşnisi Rast’ta Nikriz, Neva’da Rast ve Nim Hicaz’da çeşnisiz asma kalışın 2’şer kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

3-“Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu” Hicaz makamlı eserde Neva’da Buselik 5 kez kullanılırken bu makam çeşnisini izleyen makam çeşnisi Nim Hicaz’da çeşnisiz asma kalışın 4 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

4-“Sana Dün Bir Tepeden Baktım Aziz İstanbul” Hicaz makamlı eserde Nim Hicaz’da asma kalış 7 kez kullanılırken bu makam çeşnisini izleyen makam çeşnisi Dik Kürdi’de asma kalışın 3 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

5-“Derdimi Ummana Döktüm” Hicaz makamlı eserde Rast’ta Nikriz, Neva’da Buselik, Neva’da Rast, Nim Hicaz’da çeşnisiz asma kalış 2’şer kez kullanılırken bu makam çeşnisini izleyen makam çeşnisi Hüseyini’de Uşşak’ın 1 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

6-“Felah Bulmadı” Hüz zam makamlı eserde Neva’da Hicaz 4 kez kullanılırken bu makam çeşnisini izleyen makam çeşnisi Eviç’te Segâh’ın 2 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

7-“Gecenin Matemini Aşkına Örtüp Sarayım” Hüz zam makamlı eserde Neva’da Hicaz 5 kez kullanılırken bu makam çeşnisini izleyen makam çeşnisi Eviç’te çeşnisiz asma kalışın 3 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

8-“Gönlüm Seher Yeli Gibi” Hüz zam makamlı eserde Neva’da Hicaz 5 kez kullanılırken bu makam çeşnisini izleyen makam çeşnisi Segâh’ta Segâh ve Neva’da Buselik’in 2’şer kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

9-“Sen Karşıma Her Özlediğim” Hüz zam makamlı eserde Neva’da Hicaz 5 kez kullanılırken bu makam çeşnisini izleyen makam çeşnisi Hisar’da çeşnisiz asma kalış, Eviç’te Segâh ve Hicaz’ın 1’er kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

10-“Yine Bir Sızı Var Akşam Oldu Diye” Hüz zam makamlı eserde Neva’da Hicaz 8 kez kullanılırken bu makam çeşnisini izleyen makam çeşnisi Gerdaniye’de Buselik’in 3 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

### 5.1.5. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Hicaz ve Hüzam makamlı eserlerin biçimsel analizi yapıldığında eserlerin genellikle geleneksel şarkı biçimine uygun A+B+C+B kalıbıyla bestelendiği sonucuna varılmıştır. Ancak Sadettin Kaynak'a ait "Enginde Yavaş Yavaş Günün Minesi Soldu" Hicaz eserin SAZ+A+SAZ+B+SAZ(a)+C+B+SAZ(b)+D kalıbıyla bestelendiği; "Gönlüm Seher Yeli Gibi" Hüzam eserin ise SAZ+A+SAZ+B+A+SAZ+C+A şeklinde bestelendiği görülmüştür. Ayrıca A Hanesi hem zemin hem de nakarat olarak biçimlendirilmiş olup, B hanesi Meyan 1, C Hanesinin ise Meyan 2 olarak kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Bu iki eserin biçimsel analizine bakıldığında Sadettin Kaynak'ın bu eserleri geleneksel şarkı biçiminden farklı olarak kullandığı sonucu elde edilmiştir.

### 5.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Hicaz makamındaki eserlerde Zemin bölümünde Neva'da Hicaz, Nikriz, Buselik ve Rast, Hüseyini'de Uşşak; Nakarat bölümünde Neva'da Rast ve Buselik, Eviç'te Segâh, Hüseyini'de Uşşak, Yegâh'ta Buselik; Meyan bölümünde Hüseyini'de Uşşak, Neva'da Rast ve Buselik, Hüseyini'de Kürdi, Eviç'te Segâh çeşnileri kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

İncelenen Hicaz makamındaki eserlerde makamın genel karakterine uygun asma kalışlar yapıldığı gibi Münir Nurettin Selçuk'un "Sana Dün Bir Tepeden Baktım, Aziz İstanbul" ve Selahattin Pınar'ın "Anladım Sevmeyeceksin Beni, Nazlı Çiçek" Hicaz makamlı eserlerde Eviç perdesi üzerinde yapılan çeşniler dikkat çekicidir. G.T.S.M. ile ilgili nazariyat kitaplarında Hicaz makamının asma karar perdeleri arasında yer almayan Eviç perdesi üzerindeki Segâh çeşnisinin nazariyatta nadiren kullanılmasına rağmen bu eserlerde kullanıldığı görülmüştür.

Hüzam makamındaki eserlerde Zemin bölümünde Neva'da Hicaz, Gerdaniye'de Buselik, Segâh'ta Segâh; Nakarat bölümünde Eviç'te Segâh, Neva'da Hicaz, Çargâh 'ta Rast ve Nikriz; Meyan bölümünde Segâh'ta Ferahnak, Eksik Ferahnak ve Nişabur, Neva'da Hicaz, Segâh, Neva'da Buselik, Gerdaniye'de Rast, Eviç'te Hicaz çeşnileri kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

## 5.2. ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda başka araştırmalara da ışık tutması amacıyla geliştirilen öneriler aşağıda yer almaktadır.

Araştırma konusu olan bestekârların Hicaz ve Hüzam makamının dışında yaptıkları diğer tüm farklı makamdaki eserlerin analizine de yer verilebilir.

Bu çalışma, diğer bestekârların şarkı biçimindeki eserlerinin incelenmesine örnek bir araştırma niteliğindedir. Farklı biçimlerde yapılacak yeni çalışmalarda kaynak olarak kullanılabilir.

Geleneksel Türk sanat müziğı alanında yapılan bu çalışma, Türk halk müziğı alanında da yapılabilir.

## KAYNAKÇA

- Ak, A.Ş. (2002).*Türk Musikisi Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ak, A.Ş.(2009) .*Türk Musikisi Tarihi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akçay, T. (2005). *Refik Fersan'ın Hayatı, Eserleri, Besteciliği*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Akdoğan, Y.D.D.B.( 2010). *Türk Din Musikisi Dersleri*. Ankara: Bilge Ajans ve Matbaası.
- Akdoğu, O.(2003).*Türk Müziği'nde Türler ve Biçimler*. İzmir: Meta Basım.
- Aktüze, İ.(2003).*Müziği Anlamak Ansiklopedik Müzik Sözlüğü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Çakar, Ş.Ş.(2004). *Türk Müziği Teorisi ve Makamlar*. Ankara: MEB Yayınları.
- Göher,F.(2006). *Türk ve Batı Çocuk Şarkılarının Karşılaştırmalı Analizi*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güntekin, M. (2014). *Yeni Türkiye Türk Musikisi Özel Sayısı57*. Eskişehir: 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı.
- Hodeir, A.(2011). *Müzikte Türler Biçimler*. Çev: İlhan Usmanbaş. İstanbul: Pan Yay.
- Kaçar, G. Y.(2009).*Türk Musikisi Üzerine Görüşler*. Ankara: Maya Akademisi.
- Karamahmutoğlu, G.(2014). *Yeni Türkiye Türk Musikisi Özel Sayısı.57* Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı.
- Karhasanoğlu, S. ve Yavuz, E.D.(2015). *Müzikte Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Cenkler Matbaacılık.
- Körükçü, Ç.(1998). *Türk Sanat Müziği*. İstanbul: Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.
- Kulin, A.(2008).*Bir Tatlı Huzur Fotoğraflarla Münir Nurettin Selçuk'un Yaşam, Öyküsü*. İstanbul: Sel Yayıncılık, Temel Taşlar Dizisi.
- Özcan, N.(1995). *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, Cilt:12.

- Özcan, N.(2007). *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, Cilt:34.
- Özcan, N.(2016). *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, Cilt Ek 1.
- Özalp, Dr. M. N.(2000).*Türk Musikisi Tarihi I*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özkan, İ.H.(2000).*Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri Kudüm ve Velveleleri*. İstanbul: Ötüken, Neşriyat A.Ş.
- Özkan, İ.H.(2006).*Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri Kudüm ve Velveleleri*. İstanbul: Ötüken, Neşriyat A.Ş.
- Öztuna, Y.(2006). *Türk Musikisi*. Akademik Klasik Türk Sanat Musikisi'nin Ansiklopedik Sözlüğü I-II. Ankara: Orient Yayınları.
- Rona, M.(1970). *20. Yüzyıl Türk Musikisi*. İstanbul: Türkiye Yayınevi.
- Say, A.(2002).Müzik Sözlüğü, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sözer, V.(1986). *Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Şen, H.O.(2003). *Sâdeddin Kaynak*. Ankara: TRT Müzik Dairesi Bakanlığı
- Şengün, N.(2005).*Selahattin Pınar Eserlerinin Bilgisayar Destekli İstatistiksel Değerlendirmesi ve Makamsal Analizi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Uygun, M.N.(1999). Safiyyüddin Abdulmu'min Urmevî ve Kitab'ul Edvarı, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı
- Uysal, S.S.(2011).*Baki Kalan Bu Kubbede.(2.Baskı)*. İstanbul: Timaş Yayınları
- Tohumcu, A.(2014). *Yeni Türkiye Türk Musikisi Özel Sayısı57*. Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı.
- T.R.T. (1995). *Türk Sanat Müziği Sözlü Eserler Repertuarı*. Ankara: TRT Müzik Dairesi Başkanlığı Yayınları.
- Yavaşca, A.(2002).*Türk Musikisi'nde Kompozisyon ve Beste Biçimleri*. İstanbul: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları.
- Yılmaz, Z.(2001). *Türk Musikisi Dersleri*. İstanbul: Çağlar Yayınları.



Yener, S.A.C.(2004). *Türk Halk Müziği Ezgilerindeki Türk Müzik Dokusunun Bilgisayar Destekli Analizi*. Erzurum: Makale Çalışması

Yener, S.(2014). *Yeni Türkiye Türk Musikisi Özel Sayısı.57* Eskişehir 2013

Yücel, H.(2016). *Türk Sanat Müziği Açıklamalı Türler Bibliyografyası*. Konya: Dizgi Ofset

## İNTERNET

<http://www.octave.at/tm/nazariyat/huzzam/> Erişim Tarihi 26/01/2018



## ÖZGEÇMİŞ

### KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Yusuf Arslan  
Doğum Yeri ve Tarihi : Adıyaman 1974  
Medeni Hali : Evli,  
İletişim Bilgileri : yusufars02@gmail.com  
0505 230 9592 (GSM)



### EĞİTİM

1994-1999 Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet  
Konservatuvarı  
2015-2018 Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler  
Enstitüsü Müzikoloji Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans  
Programı

### İŞDENEYİMİ

1999-2014 Adıyaman Anadolu Öğretmen Lisesi  
2014-2018 Adıyaman Esentepe Anadolu Lisesi

### YABANCI DİL

İngilizce YÖKDİL: 40,00